

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

ZİHİNSEL YETERSİZLİKTE ETKİLENMİŞ ÖĞRENCİLERE
WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİNİN
KAZANDIRILMASINDA EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ
İLE YAPILAN ÖĞRETİMİN ETKİLİLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Oya Arslan Armutcu

Ankara-2008

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

ZİHİNSEL YETERSİZLİKTEN ETKİLENMİŞ ÖĞRENCİLERE
WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİNİN
KAZANDIRILMASINDA EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ
İLE YAPILAN ÖĞRETİMİN ETKİLİLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Oya Arslan Armutcu

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nihal Varol

Ankara-2008

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Oya Arslan Armutcu'ya ait “Zihinsel Yetersizlikten Etkilenmiş Öğrencilere Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisinin Kazandırılmasında Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci İle Yapılan Öğretiminin Etkililiği” başlıklı tezi 03.06.2008 tarihinde, jürimiz tarafından Özel Eğitim Anabilim dalı Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı):

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

TEŞEKKÜR

Araştırmanın planlanması, uygulanması ve raporlaştırılması aşamalarında bana yol gösteren, hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, olumlu eleştirileriyle beni yönlendirerek ufkumu genişleten danışmanım Doç. Dr. Sayın Nihal Varol’a teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırmaya eleştiri ve katkıları ile yol gösteren Prof. Dr. Sayın Mehmet Özyürek’e sonsuz teşekkür ederim.

Araştırma boyunca çocuklarının devamını sağlayan ve beni destekleyen sevgili ailelere teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın uygulama aşamasında kurumlarını açarak her türlü desteği veren T.S.K. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu yöneticisi, personeli ve öğretmenlerine teşekkür ederim.

Araştırmanın gerekli olan her aşamasında düşüncelerini ve yardımlarını esirgemeyen sevgili hocam Çığır Esirgemez Aykut’a teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırmanın tamamlanması için beni sürekli destekleyen Arslan ve Armutcu ailelerine sonsuz teşekkür ederim.

Araştırma süresince yaşadıklarımı benimle birlikte yaşayan ve her türlü desteğini benden esirgemeyen sevgili eşim Uğur Armutcu’ya teşekkürlerim sonsuzdur.

Daha doğmadan annesiyle birlikte araştırmanın uygulamasını yapan ve araştırmanın tüm aşamalarından herkesten çok tüm zorlukları benimle birlikte paylaşan güzel oğlum Ten benim Mert Efe’ye teşekkür ederim.

Oya Arslan Armutcu

Ankara-2008

ÖZET

ZİHİNSEL YETERSİZLİKTEN ETKİLENMİŞ ÖĞRENCİLERE WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİNİN KAZANDIRILMASINDA EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ İLE YAPILAN ÖĞRETİMİN ETKİLİLİĞİ

Arslan Armutcu, Oya

Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihal VAROL

Mart -2008

Bu araştırmanın amacı, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretiminin etkili olup olmadığını belirlemek, öğrencilerin kazandıkları beceriyi öğretimden sonra sürdürüp sürdüremediğini, farklı ortam, kişi, materyal ve metne genelleyip genellemediğini ortaya koymaktır.

Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden “denekler arası çoklu yoklama modeli” kullanılmıştır.

Araştırmanın deneklerini, 2006–2007 öğretim yılında, TSK. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu’na devam eden ve zihinsel yetersizlikten etkilenmiş beş öğrenci oluşturmaktadır. Bu beş öğrenciden üçü asıl, biri de yedek denek olarak seçilmiştir. Ön uygulama için de aynı merkeze kayıtlı bir öğrenciyle çalışılmıştır.

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için, öğretmen ve aile görüşme formları, beceri kontrol listesi, ölçüt bağımlı ölçü araçları ve eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretim yapılırken öğretimde ilerlemelerin kaydedileceği kayıt çizelgeleri, uygulama güvenilirliği formu, aileye ve öğrenciye yönelik pekiştirici belirleme formları, aileye

ve sınıf öğretmenine yönelik sosyal geçerlilik formları geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretim yapabilmek için öğretim materyali hazırlanmış ve araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde grafiksel analiz kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin, öğrencilerin Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin öğrencilerin kazandıkları Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini, öğretim bittikten 7, 14, 21 gün sonra da sürdürmeleri ve farklı ortam, araç-gereç, kişi ve metne genellemeleri açısından etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

THE EFFECTS OF SIMULTANEOUS PROMPTING PROCEDURE ON
WRITING SKILLS TEACHING ON WORD DOCUMENTS TO CHILDREN
WITH MENTAL RETARDATION

Arslan Armutcu, Oya
Department Of Special Education,
Program Of Teaching Mentally Handicapped Children
Supervisor: Assoc. Prof. Nihal Varol

This study was designed to examine the effectiveness of simultaneous prompting on teaching writing skills by using Microsoft word program to three children with mental retardation. Moreover, generalization and maintenance effects of simultaneous prompting were investigated in the study.

Multiple probe design across subjects which was one at the single subject designs was used as the research design.

The study consisted of 5 children who are mentally retarded. The subjects were attending to a school at "T.S.K. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Kursu", in Ankara during 2006-2007 education year. Three students of those students who committed to participate in the study was involved in treatment. One of those five was held in the list in case of possible problem. The last one participated in the pilot study.

In order to collect the data, a teacher and family interview form, a skill checklist, criterion-referenced tests and data record sheets to use during simultaneous prompting procedure, procedural reliability forms, reinforcement forms toward children and social validity forms toward family and teacher were developed and used. Simultaneous prompting procedure instruction plans were prepared and

applied by the investigator. Visual graphical analysis method was used in the analysis of the data.

According to the results, simultaneous prompting procedure was effective on teaching writing skills by using microsoft word program word document to three children with mental retardation.

Maintenance and generalization data showed that students maintained the writing skill 7,14 and 21 day after the teaching and the writing skill was generalized to different location, tools, individuals and documents. Also families of children and classroom teachers offered a positive opinion toward learning writing skills by using word document via simultaneous prompting procedure.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	xvii
GRAFİKLER LİSTESİ	xviii
BÖLÜM I GİRİŞ	
1.1 PROBLEM	1
1.2.AMAÇLAR	6
1.3.ÖNEM	8
1.4.SINIRLILIKLAR	8
1.5.TANIMLAR	8
BÖLÜM II KAYNAK TARAMASI	11
2.1.ÜLKEMİZDE ZİHİNSEL YETERSİZLİKTEN ETKİLENMİŞ BİREYLER İÇİN VAR OLAN EĞİTİM ORTAMLARI	11
2.1.1.Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Var olan Eğitim Ortamları	11
2.1.1.1.Anaokulu	12
2.1.1.2.Özel Eğitim Sınıfları	12
2.1.1.3.İlköğretim Okulu	13
2.1.1.4. İş okulu	15
2.1.1.5. İlköğretim Okulu ve İş Okulu	15
2.2. ETKİLİ ÖĞRETİM	15
2.2.1. Öğrenmenin Aşamaları	16
2.2.1.1. Edinim	16
2.2.1.2. Akıcılık	17
2.2.1.3. Kalıcılık (süreklilik)	17

2.2.1.4.Genelleme	18
2.2.1.5.Uyarlama	18
2.3. BECERİ VE BECERİ ÖĞRETİMİ	19
2.3.1.Beceri ve Beceri Çeşitleri	19
2.3.2. Beceri Öğretiminde Kullanılan İpuçları	19
2.3.2.1.İpucu	20
2.3.2.1.1.Sözel İpucu	20
2.3.2.1.2.İşaret İpucu	20
2.3.2.1.3.Model Olma	20
2.3.2.1.4. Fiziksel Yardım	21
2.3.3. Beceri Öğretim Materyali Geliştirme	21
2.3.3.1.Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracının Hazırlanması	21
2.3.3.2.Öğrencinin Yapabildiklerinin Belirlenmesi	22
2.3.3.3.Amaçların oluşturulması	23
2.3.3.4.Öğretim Planlarının Hazırlanması	24
2.3.3.5.Öğretimin Değerlendirilmesi	24
2.4.EŞ ZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ	25
2.4.1. Ana Yönerge (Hedef Uyaran)	26
2.4.2. Öğrenci İçin Belirlenen Uygun İpucu (Kontrol Edici İpucu)	26
2.4.3.Öğretim Süreci (Deneme)	27
2.4.4.Yanıt Aralığı	27
2.4.5. Yoklama(Değerlendirme) Oturumlarını Planlama	28
2.4.6. Öğrenci Davranışlarına Ne Şekilde Tepkide Bulunulacağını Belirleme	29
2.4.7. Denemeler(Öğretim Süreci) Arası Süreyi Belirleme	29
2.4.8. Öğrenci Tepkilerinin Ne Şekilde Kaydedileceğini Belirleme	30
2.4.9. Uygulama, Kayıt Tutma Ve Öğrencinin Gösterdiği Performansa Göre Gerektiğinde Değişiklikler Yapma	30

2.5. EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİNİN ETKİSİNİ BELİRLEMEYE YÖNELİK TÜRKİYE’ DE VE YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR	30
2.5.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	30
2.5.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	40
BÖLÜM III YÖNTEM	44
3.1.ARAŞTIRMA DESENİ	44
3.1.1.Çoklu Başlama Düzeyi Deseni	44
3.1.1.1.Çoklu Yoklama Deseni	45
3.1.1.1.2. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseni	46
3.1.2.Araştırmada Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninin Kullanılması	47
3.1.3.Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninde Verilerin Analizi Ve Grafiğin Yorumu	48
3.2. DENEKLER VE SEÇİMİ	49
3.2.1 Denekler	49
3.2.2.Deneklerin Seçimi	49
3.2.2.1.Deneklerin Özellikleri	50
3.3. KULLANILAN BİLGİ TOPLAMA ARAÇLARI	53
3.3.1.Öğrencilerin Özbakım, Psiko-motor ve Günlük Yaşam Beceri Alanlarında Gereksinimlerini Belirlemek Amacıyla Kullanılan Bilgi Toplama Araçları	53
3.3.1.1. Öğretmen Görüşme Formu	53
3.3.1.1.1. Öğretmen Görüşme Formunun Ön uygulaması	54
3.3.1.1.2. Öğretmen Görüşme Formunun Uygulanması	55
3.3.1.2.Beceri Kontrol Listesi	55
3.3.1.2.1. Beceri Kontrol Listesinin Uygulanması	56

3.3.1.3. Aile Görüşme Formu	57
3.3.1.3.1. Aile Görüşme Formunun Uygulanması	58
3.3.1.4. Gereksinimlerin Belirlenmesi	59
3.3.2.Pekiştireç Belirleme Formu Ve Kullanılması	59
3.3.3. Araştırma Verilerinin Toplanması İçin Kullanılan Veri Toplama Araçları	60
3.3.3.1.Öğretim Öncesinde, Sırasında ve Öğretim Sonunda Öğrencilerin Düzeyini Belirlemede Kullanılan Veri Toplama Araçları	60
3.3.3.1.1.1.Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisi Ölçü Aracı	61
3.3.3.1.1.2.Beceri Ölçü Aracı Kullanma Yönergesi ve Kayıt Çizelgesi	61
3.3.3.1.1.3. Beceri Ölçü Aracının Ön Uygulaması	62
3.3.3.1.1.4.Beceri Ölçü Aracının Uygulanması ve Puanlanması	63
3.3.3.2.Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisi Önkoşul Becerileri Ölçü Aracı	63
3.3.3.2.1.Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisi Önkoşul Becerileri Ölçü Aracının Uygulanması	64
3.3.4.Genelleme Sürecinde Veri Toplama	65
3.3.5.Süreklilik Sürecinde Veri Toplama	65
3.3.6.Uygulama Güvenilirliğinin Hesaplanması	66
3.3.7.Sosyal Geçerlilik Formu	67
3.4.EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİNE GÖRE HAZIRLANAN BECERİ ÖĞRETİM MATERYALİNİN GELİŞTİRİLMESİ	68
3.4.1. Becerin Ana Yönergesinin Belirlenmesi	69
3.4.2. Öğrenci İçin Verilecek Uygun İpucunu Belirleme	69
3.4.3. Öğretim Sırasında Öğrenci Davranışlarına Ne Şekilde Tepkide Bulunulacağını Belirleme	69
3.4.4.Öğretim Sırasında Öğrenci Davranışlarının Ne Şekilde Kaydedileceğinin Belirlenmesi	70
3.4.5.BECERİ ÖĞRETİM MATERYALİ	70

3.4.5.1.Amaçlar	70
3.4.5.Öğretim Planlarının Hazırlanması	71
3.4.6. Yoklama(Değerlendirme) Oturumlarının Planlanması	72
3.4.7. Bağımsızlık yoklamaları	72
3.5. BECERİ ÖĞRETİM MATERYALİNİN ÖN UYGULAMASI	73
3.6.ORTAM ve MATERYALLER	73
3.7.DENEY SÜRECİ	74
3.7.1.Başlama Düzeyi Verilerinin Toplanması	74
3.7.2. Uygulama Evresi	75
3.7.2.1.Becerilerin Öğretim Süresi	76
3.7.2.2.Öğretim Sonu Düzeyinin Belirlenmesi(Bağımsızlık Yoklamaları)	78
3.7.2.3.Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci İle Sunu	79
3.7.2.4. Yoklama(Değerlendirme Oturumu)	80
3.7.2.5.Genelleme Etkisi	81
3.8.VERİLERİN ANALİZİ	82
3.8.1.Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci İle Yapılan Öğretim Sonucunda Öğrencilerin Düzeyine Yönelik Verilerin Analizi	82
3.8.2.Uygulama Güvenirliği	82
3.8.3.Sosyal Geçerlilik	83
BÖLÜM IV BULGULAR VE YORUMLAR	84
4.1. Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci İle Yapılan Öğretimin Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisinin Kazanılmasında Etkililiğine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	84
4.2.Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci İle Yapılan Öğretim Sonucu Kazanılan Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisinin Sürekliliğine Yönelik Bulgular Ve Yorumlar	87
4.3.Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci İle Yapılan Öğretim Sonucu Kazanılan Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisinin Genellenmesine Yönelik	90

Bulgular Ve Yorumlar	
4.4.UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ BULGULARI	93
4.4.1.Yoklama Verilerine İlişkin Uygulama Güvenirliği Bulguları	93
4.4.2. Eşzamanlı İpucu İşlem Sürecini Uygulamaya İlişkin Uygulama Güvenirliği Bulguları	93
4.4.3.Sürekliliğe İlişkin Uygulama Güvenirliği Bulguları	93
4.4.4. Genellemeye İlişkin Uygulama Güvenirliği Bulguları	93
4.5. ÖĞRETMENLERİN VE ANNELERİN ÇALIŞMANIN SOSYAL GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	94
4.5.1. ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞMANIN SOSYAL GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	94
4.5.2. ANNELERİN ÇALIŞMANIN SOSYAL GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	95
BÖLÜM V ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER	96
5.1. Özet	96
5.2. Yargı	105
5.3. ÖNERİLER	105
5.3.1. Eğitim Ve Uygulamaya Yönelik Öneriler	105
5.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler	106
KAYNAKÇA	107
EKLER	114

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
1. Başlama düzeyi verilerinin toplanmasında oturumlarda kullanılan araçlar, ortam ve uygulamayı yürüten kişi	75
2. Uygulama Evresi Çalışma Takvimi	77

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik No	Sayfa No
1. Deneklerin eşzamanlı ipucu işlem süreci ile öğretim sırasında Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini bağımsız olarak gerçekleştirme yüzdesi	85
2. Deneklerin kazandıkları Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı kişi, ortam, araç- gereç ve metne genelleme düzeyleri	88
3. Deneklerin kazandıkları Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini öğretimden 7,14,21 gün sonra sürdürme düzeyleri	91

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.PROBLEM

Yaşamımıza her geçen gün biraz daha giren, bireysel ve evsel kullanımdan iş yaşamına her alanda işimizi kolaylaştıran bilgisayar, uzmanların da söylediği gibi “çağın aygıtı”dır. Çağımızı “bilgisayar çağı” olarak isimlendirenler bile vardır (Çelik,2007).

Okul öncesi eğitimden yüksek öğretime kadar bütün eğitim öğretim kademelerinde bilgisayarın ve internetin eğitime destek olarak kullanılabilmesi, öğrencileri günlük hayatta öğrenme–öğretme sürecinde bilgisayarı kullanabilir hâle getirmek için eğitimin her kademesinde bilgisayar okuryazarlığının yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim müfredat programında, İlköğretim ikinci sınıftan itibaren internet ortamından yararlanarak ödev yapma, öğrenmeyi öğrenme üzerinde durulmaktadır (ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php).

Bilgisayar, diğer öğretim araçlarından farklı olarak öğretme ve öğrenme açısından benzersiz imkânlar sunan çok yönlü bir araçtır. Bilgisayarın eğitimdeki önemi ve bilgisayarı diğer araçlardan ayıran en önemli özelliği bir üretim, öğretim, yönetim, sunu ve iletişim aracı olarak kullanılabilmesidir (Yalın,2003). Bilgisayar yazılımları, eğitmenler, alıştırma, modellemeler, canlandırmalar, benzeşimler, çoklu ortamlar, etkileşimli videolar, internet kaynakları olmak üzere çok değişik şekillerde öğretim amacıyla kullanılmaktadır (Demirkıran, 2005).

Bilgisayar ortamında resmi yazı, ödev, mektup gibi yazışmaların düzenleneceği Microsoft Office paketi içerisinde yer alan kelime işlemci Word’dür. Bilindiği üzere Word, en yaygın işletim sistemlerinden birinin yazı yazmakta ve belge oluşturmada kullanılan programıdır. Word’e girişte kullanıcının karşısına

ıkan alışma ekranının orta kısmında yer alan beyaz renkli boşluğa belge adı verilir ve kullanıcının geliştireceği çalışma bu belge üzerinde yer alır (Korkmaz,2007). Bilgisayar kullanımıyla ilgili ilk ve en çok kullanılan becerilerden biri, Word belgesi üzerine yazı yazma becerisidir. Belgeler oğunlukla Word olarak hazırlanır, saklanır ve iletilir.

Normal bireylerin de bilgisayar başına geçtiklerinde ilk öğrendikleri becerilerden biri, Word belgesi üzerine yazı yazma becerisidir. Normal gelişim gösteren çocuklar sahip oldukları zihinsel becerileri kullanarak, çevrelerindeki kişileri model alarak bilgisayar kullanmaya yönelik becerilerde ustalaşabilmektedirler. Üretim, eğitim ve eğlence aracı olan bilgisayarlar, esas itibariyle normal olarak kabul edilen bireylerin kullanımı için üretilmiş olsa da, günümüzde artık yetersizlikten etkilenmiş bireylerin de kullanması gerekli hale gelmektedir. Pek çok ana babanın tanık olduğu bu durumun nedeni, bilgisayarın albenisi kadar, başardığı işlerin yetersizlikten etkilenmiş çocukların da ilgisini çekmesidir. Bilgisayar, şimdiye dek zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin yaşamında çoğu kez özel beceri gerektirdiğinin düşünülmesi nedeniyle sınırlı alanlarda kullanılmıştır.

Yetersizlikten etkilenmiş çocuklar bilgisayar kullanarak el göz eşgdmlerini geliştirebilir; edindikleri davranışların kalıcılığı için matematik, okuma-yazma ve problem çözme becerilerine yönelik bilgisayar eğitim programlarını bağımsız olarak kullanabilir, bilgisayarda yazı yazıp, var olan yazıyı düzenleyebilir, yazıda bulunan yazım ve dilbilgisi hatalarını düzeltebilir, interneti kullanarak elektronik posta gönderebilir ve herhangi bir konu hakkında araştırma yapabilirler. Özellikle birlikte eğitim ortamındaki zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin bilgisayar kullanımına yönelik becerileri kazanmaları, müfredat programının gereklerini yerine getirmeleri açısından oldukça önem taşımaktadır. Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocuklara böyle bir becerinin kazandırılması ve kazandıkları beceriyi öğretimden sonra da sürdürmelerinin sağlanması, pek çok alanda daha bağımsız hareket edebilmelerini ve gelecekteki eğitim ve mesleki yaşamlarının farklılaşmasını sağlayabilecektir.

Edinim, öğrencinin daha önce sahip olmadığı bir davranışı, öğrenmenin edinim aşamasının sonunda en az %80 düzeyinde yapılabilir hale gelmesidir. Öğrencilerin daha önce sahip oldukları bir beceriyi öğretim sonrasında yapabilir hale gelmeleri, yani edinim düzeyinde kazanabilmeleri, öğrencinin beceride yapabildiklerinin belirlenmesi ve yapamadığı beceri basamakları için ipucu verilmesini gerektirir (Varol, 1996).

Beceri öğretiminde, ipuçlarının tek ya da bir arada kullanıldığı birden fazla ipucu işlem süreci vardır. Bu işlem süreçleri, öğrenci tepkide bulunmadan önce sunularak öğrencinin doğru tepkide bulunmasını sağlayan süreçler olduğu için, tepki ipuçlarının kullanıldığı işlem süreçleri olarak adlandırılmaktadır ve tepki ipuçlarının kullanıldığı birçok işlem süreci mevcuttur (Gast, Ault, Wolery ve Doyle, 1988). Bunlar; eş zamanlı, sabit bekleme süreli, artan bekleme süreli, davranış öncesi ipucu ve sınama, davranış öncesi ipucu ve ipucunun geri çekilmesi, aşamalı yardım, ipucunun verilmesi ve sistematik olarak geri çekilmesi, ipucunun giderek artırılması, ipucu işlem süreçleri olmak üzere sekiz grupta toplanabilir (Wolery ve diğ., 1988; İftar ve Tekin, 2000).

Eşzamanlı ipucu işlem sürecinde, becerinin yapılması için gereken yönergenin hemen ardından öğrenci için uygun ipucu sunulur ve birey bu ipucuyla beceri basamağını gerçekleştirir. Eşzamanlı ipucuyla öğretimde, her denemede uygun ipucunun sunulması nedeniyle, bireye bağımsız olarak tepki verme olanağı tanınmamaktadır. Bu nedenle, uyaran kontrolü transferinin gerçekleşip gerçekleşmediği, öğretim oturumlarından hemen önce düzenlenen yoklama oturumlarında anlaşılmaktadır. Eşzamanlı ipucuyla öğretimde; doğru tepkiler, yanlış tepkiler ve tepkide bulunmama olmak üzere üç tür birey tepkisi vardır.

Türkiye’de ve yurt dışında eşzamanlı ipucu işlem süreci kullanılarak yapılan araştırmalar incelendiğinde, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle bire bir ve grup öğretimi yapılarak pek çok tek basamaklı ve zincirleme becerinin çalışıldığı görülmektedir. Bu araştırmalarda eşzamanlı ipucu işlem sürecinin hedeflenen becerileri kazandırmada etkili olduğu sonucu bulunmuştur (Doğan 2001; Yücesoy

2002; Akmanoğlu 2002; Birkan 2002; Tekin-İftar, Acar ve Kurt 2003; Tekin-İftar 2003; Topsakal 2004; Birkan 2005; Özbey 2005; Eyidoğan 2005; Toper 2006; Altunel 2007; Gibson ve Schuster 1992; MacFarland-Smith, Schuster ve Stevens 1993; Wolery, Holcome, Werts, ve Cipolone 1993; Schuster ve Griffen 1993; Singleton, Schuster ve Ault 1995; Sewell, Collins, Hemmeter ve Schuster 1998; Griffen, Schuster ve Morse 1998; Fickel, Schuster ve Collins 1998; Griffen, Schuster ve Morse 1998; Fetko, Schuster, Harley ve Collins 1999; Maciag, Schuster, Collins ve Cooper 2000). Ancak Türkiye’de ve yurt dışında, zihin engelli öğrencilere hem eşzamanlı ipucu işlem süreciyle hem de diğer ipucu işlem süreçleriyle, Word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretimine yönelik herhangi çalışmanın yapılmadığı gözlenmektedir.

Edinilen davranışın, öğretim yapılmadan geçen bir süre sonunda istenildiğinde yapılması ya da öğrencinin kendisine bunu yapması söylenmeden de, gerektiğinde yapabilmesine süreklilik; davranışın kazanıldığı koşullardan farklı koşullar altında da sergilenmesine genelleme denilmektedir (Özyürek, 2004). Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş bireyler, öğrendikleri becerilerin sürekliliğini sağlayamadıkları ve/veya benzer durumlara genelleyemedikleri zaman topluma uyum sağlamakta güçlükler yaşayabilmektedirler (Ersoy,2005).Bu nedenle, edinimi sağlanan becerinin sürekliliğine ve genellemesine yönelik amaçlar konulmasına ve gerçekleştirilmesine gerek vardır.

Bu nedenle, bu araştırmada, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere Word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin kazandırılmasında, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim etkili midir? ; edinilen beceri, öğretimden 7,14,21 sonra sürmekte ve farklı ortam, kişi, materyal ve metne genellenmekte midir? sorularına yanıt aranmaktadır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere Word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle

öğretiminin etkili olup olmadığını belirlemek, öğrencilerin kazandıkları beceriyi öğretimden sonra sürdürüp sürdüremediğini, farklı ortam, kişi, materyal ve metne genelleyip genellemediğini ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

Alt Amaçlar

1. Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere Word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin kazandırılmasında, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim etkili midir?

2. Eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretim, öğrencilerin kazandığı Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini öğretimden 7,14,21 gün sonra sürdürmelerinde etkili midir?

3. Eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretim, öğrencilerin kazandığı Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı ortam, kişi, materyal ve metne genellemelerinde etkili midir?

4. Sınıf öğretmenin öğrencilere ve ailelerin çocuklarına eşzamanlı ipucu işlem süreciyle Word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin kazandırılması hakkındaki görüşleri (sosyal geçerlik bulguları) nelerdir?

1.3.Araştırmanın önemi

Bireylerin toplum içinde bağımsız yaşayabilmeleri, sahip oldukları becerileri kullanabilme yeterliliklerine bağlıdır. Ancak zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler, gerekli destek hizmetin sağlanamaması ve yetersizliklerini ödünleyecek sistematik öğretimlerin düzenli şekilde yapılamaması nedeniyle, akranlarının sahip olduğu pek çok beceri alanında yetersizlik göstermektedirler. Bu nedenle bu çalışmada, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile Word belgesi üzerine metin yazma becerisi kazandırıldığında, onların da

normal kabul edilen akranlarının bağımsız olarak yapabildiği becerileri yerine getirebilmelerinin boş zamanlarını daha verimli geçirmelerini, akranları ve yakın çevreleri tarafından daha olumlu olarak kabul edilmelerini, kendilerine olan güvenlerinin artmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca Türkiye’de eşzamanlı ipucu işlem süreci kullanılarak yapılan araştırmalar incelendiğinde, tek basamaklı becerileri kazandırmaya yönelik araştırmaların ağırlıkta olduğu, zincirleme becerilerin öğretildiği araştırmaların sayıca az olduğu görülmektedir. Ayrıca, Türkiye’de ve yurt dışında şimdiye değin yapılan araştırmalara bakıldığında, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere herhangi bir ipucu işlem süreci kullanılarak Word belgesi üzerinde metin yazma becerisinin öğretiminin yapıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu araştırma önem taşımaktadır.

Ayrıca araştırmada verilerin toplanması için hazırlanan Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracının, öğretimde kullanılan yöntemin ve uygulamasının, sınıflarında zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencileri bulunan özel eğitim öğretmenleri ve alanda çalışan diğer kişilerce kullanılacağı ve eşzamanlı ipucu işlem sürecini zincirleme becerilerin öğretiminde uygulamaya yönelik yol gösterici olacağı umulmaktadır.

1.4.Araştırmanın sınırlılıkları

1.Araştırma, Word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretimi ile sınırlıdır.

1.5.Tanımlar / Terimler

Zihinsel yetersizliği olan birey: Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve

pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireydir.

(RG.sayı:26184, Tarih:31.05.2006)

Zincirleme Beceriler: Birden fazla tek-basamaklı davranışın ard arda gelerek daha karmaşık davranışları oluşturmasıdır (Wolery vd.,1992; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004,Aykut 2007).

Eşzamanlı ipucu işlem süreci: Eşzamanlı ipucu işlem süreci, her öğretim sürecinde becerinin ana yönergesinin verilerek çalışmaya başlandığı, daha sonra öğrencinin gerçekleştiremediği her beceri basamağının belirlenen ipucu verilerek yaptırıldığı ve sonraki öğretim oturumunun başında, tek fırsat yöntemiyle öğrencinin düzeyinin değerlendirildiği bir öğretim yöntemidir. Becerinin ana yönergesi verildiğinde, öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği beceri basamakları kaydedilir ve izleyen öğretim sürecinde, öğrencinin bu beceri basamaklarını bağımsız olarak yapması beklenir, diğer beceri basamaklarında ipucu verilerek öğretime devam edilir (Wolery vd.,1992; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004,Aykut 2007).

Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi: Kapalı halde bulunan bilgisayarı ve monitörü açarak, programlardan Word belgesinin açılması, verilen metne bakarak klavyedeki tuşları kullanarak metnin Word belgesine yazılması, belgenin bilgisayarın masa üstüne dosya bilgisayar adıyla kaydedilmesi, bilgisayarın ve monitörün kapatılmasını kapsamaktadır.

Beceri Analizi: Becerinin, kendisini oluşturan daha küçük alt basamaklara ayrılması işidir (Snell, 1993; Varol, 1996; Özyürek, 2004).

Beceri Ana Yönergesi: Öğrencinin, beceriyi gerçekleştirmesi için verilen yönergedir (Varol, 2005).

İpucu: İpucu, belli bir uyarının varlığında, öğrenciye ne ve nasıl yapılacağının hatırlatılmasıdır (Özyürek, 1996).

Model olma: Bir kişinin yaptığı hareketi gözleyerek ve taklit ederek yapma ve öğrenmedir (Varol, 1996). Araştırmada, model olma ipucu sözel ipuçlarıyla birlikte kullanılmış ve öğretim süreci içinde model olunan hareket geri çekilerek, öğrencinin beceri basamağını bağımsız olarak yapması sağlanmıştır.

Genelleme: Genelleme, öğrencinin bir davranışı, davranışı kazanırken öğrendiği koşullardan farklı koşullar altında da sergilemesidir (Özyürek, 2004).

Süreklilik (Kalıcılık): Süreklilik (kalıcılık) öğrencinin edindiği davranışı, öğretim yapılmadan geçen bir süre sonunda, istendiğinde yapması ya da kendisine bunu yapması söylenmeden de, gerektiğinde yapmasıdır (Özyürek, 2004).

BÖLÜM II

KAYNAK TARAMASI

Bu araştırmanın genel amacı, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretiminin etkili olup olmadığını belirlemek, öğrencilerin kazandıkları beceriyi öğretimden sonra sürdürüp sürdüremediğini, farklı ortam, kişi, materyal ve metne genelleyip genelleyemediğini belirlemektir.

Bu bölümde, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş bireyler için var olan eğitim ortamları, etkili öğretim, beceri ve beceri öğretimi, eşzamanlı ipucu işlem süreci, yurt içi ve yurt dışında eşzamanlı ipucu işlem sürecinin etkisini belirlemeye yönelik yapılan araştırmalar yer almaktadır.

2.1.TÜRKİYE’DE ZİHİNSEL YETERSİZLİKTEN ETKİLENMİŞ BİREYLER İÇİN VAR OLAN EĞİTİM ORTAMLARI

1.7.2005 tarihinde kabul edilip, 7.7.2005 tarihinde yürürlüğe giren, 5378 no’lu Özürlüler ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde değişiklik yapılması hakkında kanunun, 31.05.2006 tarih ve 26814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’ne göre, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş bireyler, “orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey”, “ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey”, çok ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey” ve hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey” şeklinde sınıflanmaktadırlar. Bu bölümde, “orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler” için ülkemizde var olan eğitim ortamlarına ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

2.1.1.Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Var Olan Eğitim Ortamları

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde, zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine yoğun şekilde ihtiyaç duyan bireyler, “orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler” olarak isimlendirilmektedir (26814 S.Y.R.G.).Ülkemizde orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için var olan eğitim ortamları, anaokulu, özel eğitim sınıfları, İlköğretim okulu, iş okulu, ilköğretim okulu ve iş okuludur <<http://orgm.meb.gov.tr/istatistikindex.htm>>.

2.1.1.1.Anaokulu

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre, “37-72 ay arasındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimi zorunludur. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimlerini, öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamaları kapsamında sürdürmeleri esastır. Ancak, bu bireyler için okul öncesi özel eğitim okulu/kurumu ve özel eğitim sınıfları da açılabilir.” denilmektedir (RG.sayı:26184, Tarih:31.05.2006).

Türkiye’de, orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için anaokulu bulunmamaktadır. Ancak, 2006-2007 öğretim yılında 51 özel eğitim okulu bünyesinde 75 tane anasınıfı, 1 tane de özel özel okul öncesi eğitim okulu bulunmaktadır <http://www.orgm.meb.gov.tr> (2007, Nisan 16).

2.1.1.2.Özel Eğitim Sınıfları

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 25. maddesinde, özel eğitime ihtiyacı olan ve ayrı bir sınıfta eğitim almaları uygun bulunan bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile bir arada eğitim görmeleri amacıyla her tür ve kademedeki resmi ve özel okul ve kurumlarda, özel eğitim hizmetleri kurulunun

önerisi doğrultusunda, milli eğitim müdürlükleri tarafından uygulanacak eğitim programı temel alınarak iki tür özel eğitim sınıfı açılabileceği belirtilmektedir (26814 S.Y.R.G). Bunlar, bulunduğu okulun ya da kurumun eğitim programını uygulayan özel eğitim sınıfları ve bulunduğu okulun ya da kurumun eğitim programından farklı bir eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıflarıdır (26814 S.Y.R.G). Bulunduğu okulun ya da kurumun eğitim programını uygulayan özel eğitim sınıflarını tamamlayan öğrencilere, kayıtlı bulunduğu okulu ya da kurumu tamamlayan yetersizliği olmayan diğer öğrencilere verilen belge verilir. Bulunduğu okulun ya da kurumun eğitim programından farklı bir eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıflarından mezun olan öğrencilere ise, takip ettikleri özel eğitim programını uygulayan özel eğitim ya da kurumlarındaki programı tamamlayan öğrencilere verilen belge verilir (26814 S.Y.R.G).

2006-2007 öğretim yılında 1164 tane özel eğitim sınıfı bulunmaktadır.
<http://www.orgm.meb.gov.tr> (2007, Nisan 16).

Özel eğitim sınıflarında, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan “İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği Olan Çocuklar Eğitim Programı” uygulanmaktadır. Programda, Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi; Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, İş Eğitimi, Trafik ve İlkyardım, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük disiplin alanları yer almaktadır. Bunun yanında, hedef kitlenin ihtiyaçları olarak belirlenen beslenme eğitimi, özbakım ve günlük yaşam becerilerini kapsayan “Toplumsal Uyum Becerileri” adı altında yeni bir disiplin alanına yer verilmiştir (M.E.B.2001).

2.1.1.3.İlköğretim Okulu

M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin 40. maddesinde, zihinsel yetersizliği olan bireyler, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte her tür ve kademedede kaynaştırma yoluyla eğitimlerini sürdürebilecekleri gibi, bu bireyler için her tür kademedede, resmi ve özel gündüzlü özel eğitim okulları ve kurumlarının

açılacağı belirtilmektedir. Bu amaç doğrultusunda, orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan ilköğretim okullarında, Bakanlıkça hazırlanan ve ilköğretim programlarına denkliği kabul edilen özel eğitim programı uygulanır (26814 S.Y.R.G). Yine bu öğrencilere, ilköğretim okulu diploması verilir ve bu öğrenciler bireysel gelişim özellikleri ve yeterliliklerine uygun orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarına yönlendirilmektedirler (26814 S.Y.R.G).

2006-2007 öğretim yılında 49 tane resmi, 86 tane özel olmak üzere 135, özel eğitim ilköğretim okulu bulunmaktadır <http://www.orgm.meb.gov.tr> (2007, Nisan 16).

Bu okullarda, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan “İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği Olan Çocuklar Eğitim Programı” uygulanmaktadır (M.E.B.2001). Bu okullardan mezun olan öğrencilere, ilköğretim okulu diploması verilmektedir.

2.1.1.4.İş Okulu

Daha önce “meslek okulu” adıyla anılan okullar, yapılan değişiklikle “iş okulu” adını almıştır. İş okulları, ilköğretimlerini tamamlayan, genel ve mesleki ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumda olan ve 21 yaşından gün almamış bireylere iş ve meslek kazandırmayı amaçlayan okullardır (26814 S.Y.R.G).

Türkiye’de 2006-2007 öğretim yılında 63 tane iş okulu bulunmaktadır <http://www.orgm.meb.gov.tr> (2007, Nisan 16). İş okullarında, “İş Okulu Eğitim Programı” uygulanmaktadır. Bu programda yer alan dersler, Türkçe, Matematik, Sosyal Hayat, Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi, Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi, İş Eğitimi Ve Meslek Ahlakı dersleridir (M.E.B. 2005).

Programın süresi dört yıldır. Programın birinci sınıfında bireylere akademik bilgi ve beceriler ile uygulamalı iş eğitimi yoluyla atölyelerde gerekli olan temel

bilgi ve beceriler kazandırılır. İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda ise, akademik bilgi ve becerilerin kazandırıldığı dersler ile uygulamalı atölye dersleri verilir. Programı tamamlayan bireylere İş Okulu diploması verilir. Bu diploma, yüksek öğretime devam etme hakkı sağlamaz. Ancak bu diploma işe girerken ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara tanınan haklardan yararlanılmasını sağlar. Programı tamamlayan bireyler, yaygın eğitim programlarına, işe ve mesleğe yönlendirilirler (26814 S.Y.R.G).

2.1.1.5. İlköğretim Okulu Ve İş Okulu

Türkiye’de, orta düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocuklar için “İlköğretim Okulu Ve İş Okulu” adı altında, 2006-2007 öğretim yılında 63 tane iş okulu bulunmaktadır <http://www.orgm.meb.gov.tr> (2007, Nisan 16).

Bu okulların ilköğretim kısmında, “İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği Olan Çocuklar Eğitim Programı”; İş okulu kısmında ise, “İş Okulu Eğitim Programı” uygulanmaktadır. Ayrıca, ülkemizde, Özel Eğitim İlköğretim Okulu ve Rehabilitasyon Kursu adı altında pek çok özel özel eğitim merkezi bulunmaktadır.

2.2.ETKİLİ ÖĞRETİM

2.2.1. Öğrenmenin Aşamaları

Eğitimin ilk ve en önemli amacı, öğrencilerin temel bilgi ve davranışları kazanmalarına yardımcı olmaktır. Ancak öğretilmesi amaçlanan bu temel bilgi ve becerilerin, öğrenciler tarafından ne düzeyde öğrenildiği ile ilgili olarak öğrenme sürecinde farklı aşamalar vardır (Wolery vd., 1992; Snell ve Brown, 1993; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004, Özyürek, 2004). Bu aşamalar; a) edinim b) akıcılık c) kalıcılık ve d)genellemedir (Alberto ve Troutman, 1986; Wolery vd., 1992; Snell ve

Brown, 1993; Tekin-iftar ve Kırcaali-iftar, 2004; Özyürek, 2004). Özyürek (2004), bu aşamalara ek olarak, uyarlama basamağını da öğrenme basamaklarının içinde ifade etmektedir.

Öğrenmenin aşamalarının anlaşılması, öğretmenlerin bilgi ve beceri ediniminin ötesinde amaç belirleme ve amaçları basamaklandırmalarına yardımcı olmanın yanı sıra, etkili öğretim yöntemlerinin seçilmesini de kolaylaştırır (Özyürek, 2004).

2.2.1.1. Edinim

Edinim, öğrencinin sahip olmadığı bir davranışı, öğrenmenin edinim aşamasının sonunda en az %80 düzeyinde yapabilir hale gelmesidir. Yeni öğrenmelerin gerçekleştiği bu aşamanın amacı, öğrencinin arzu edilen davranış değişikliğini doğru bir şekilde gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır (Wolery vd., 1992; Snell ve Brown, 1993; Tekin-iftar ve Kırcaali-iftar, 2004; Özyürek, 2004).

Edinim aşamasında davranışın kazanıldığına karar vermek için yararlanılan ölçüt genellikle doğru yapma yüzdesidir.

Edinim aşamasında, öğrencinin dikkatini, çalışılan konuya çekmek için dikkat işaretinin verilmesi uygun olmaktadır. Uygulamacının, öğrencinin dikkatini çekmek üzere söylediği “çalışmaya hazır mısın, başlayalım mı?” gibi ifadeler, dikkati sağlayan uyaranlardır (Wolery vd., 1992; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004). Bunun yanı sıra, öğretim süreçlerinin (denemelerin) ard arda olmasının da edinim aşamasını kolaylaştırdığı ifade edilmektedir (Wolery vd., 1992; Tekin-İftar Ve Kırcaali-İftar, 2004).

Öğrenmeyi, sadece davranışın nasıl yapılacağını öğrenme ve doğru yapma açısından değerlendirmek, öğrencinin o beceriyi öğrenmenin diğer aşamaları içinde sergileyeceği anlamına gelmez. Bu yüzden edinim aşaması tamamlandıktan sonra,

mutlaka öğrenmenin diğer aşamaları da dikkate alınmalıdır (Özyürek, 2004; Tekin-iftar ve Kırcaali-iftar, 2004).

2.2.1.2.Akıcılık

Akıcılık, edinilen davranışın olağan hızıyla yapılması için izlenecek süreci anlatır (Özyürek, 2004). Tanım olarak akıcılık, öğrencinin öğrendiği yeni bir davranışı ya da davranış zincirini olağan hızında ve kolay biçimde yapmasıdır (Tekin-iftar ve Kırcaali-iftar, 2004; Özyürek, 2004). Öğrenmenin bu basamağında, davranış belli bir doğruluk oranının üzerindedir, ancak eksik olan, davranışın daha kaliteli bir biçimde sergilenmesidir (Snell ve Brown, 1993; Esirgemez Aykut,2007).

Akıcılığı kolaylaştırmak için en uygun yöntem, bireyin daha fazla alıştırma yapmasını sağlamak ve pekiştirmektir. Ancak, alıştırma planlanırken şunlara dikkat edilmelidir: (a) kısa alıştırma oturumları düzenlenmelidir, (b) gün içinde birkaç kez alıştırma oturumu düzenlenmelidir, (c) bireye her alıştırma oturumunda yapabileceği en fazla sayıda deneme fırsatı verilmelidir. (Tekin-iftar ve Kırcaali-iftar, 2004)

2.2.1.3.Kalıcılık (Süreklilik)

Öğretim bittikten sonra da öğrencinin kazandığı davranış ya da davranış zincirlerini sürdürmesine kalıcılık denir (Wolery vd., 1992; Tekin-İftar Ve Kırcaali-İftar, 2004). Kalıcılık, öğrencinin edindiği davranışı, öğretim yapılmadan geçen bir süre sonunda istendiğinde yapması ya da kendisine bunu yapması söylenmeden de, gerektiğinde yapmasıdır (Özyürek, 2004).

Kalıcılık, öğrenmenin çok önemli bir aşamasıdır. Bu aşama, akıcılık aşamasını kolaylaştıran etmenlerden olan alıştırma yapma yoluyla da sağlanabilir. Kalıcılığı kolaylaştıran diğer bir etmen ise denemelerin gün içinde değişik saatlerde ve dağınık sıra ile sunulmasıdır. Kalıcılığı kolaylaştıran bir diğer uygulama ise pekiştirme tarifesinde uyarılama yaparak pekiştireç tarifesini değiştirmektir. (Tekin-iftar ve Kırcaali-iftar, 2004)

2.2.1.4.Genelleme

Genelleme, öğrencinin bir davranışı, davranışı kazanırken öğrendiği koşullardan farklı koşullar altında da sergilemesidir (Özyürek, 2004). Genelleme, öğrencilerin eğitim ortamı dışında da işlevde bulunmalarını amaçladığı için öğrenmenin çok önemli bir aşamasıdır (Wolery vd., 1992,; Haring vd., 1987). Öğrendiklerini öğrendiği koşulların dışında da sergileyebilen birey, toplumda ya da kendisi için belirlenmiş olan en az kısıtlayıcı ortamda mümkün olabildiğince bağımsız işlevde bulunarak doğal olaylarla pekiştirilme olasılığını artırır. Bu da bireyin çevresi ile olumlu etkileşim kurmasına hizmet eder (Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004).

Farklı kaynaklarda genelleme türleri farklı başlıklar altında yer almaktadır. Özyürek (2004), dört farklı genellemeden söz etmektedir. Bunlar a)mekanlar (ortamlar) arası genelleme, b) davranışlar arası genelleme c) kişiler arası genelleme ve d) malzemeler (araç-gereçler) arası genellemedir. Mekanlar (ortamlar) arası genelleme, öğrencinin edindiği davranışı, öğrendiği yerden farklı bir yerde uygulamasıdır. Davranışlar arası genelleme, öğrencinin edindiği davranışı, farklı davranışlara uygulamasıdır. Kişiler arası genelleme, öğrencinin edindiği davranışı, birçok insanın varlığında ve birçok insanla birlikte yapmasıdır. Malzemeler (araç-gereçler) arası genelleme, öğrencinin edinmiş olduğu davranışı, benzer ama farklı malzemelerle de yapmasıdır(Özyürek,2004).

2.2.1.5.Uyarlama

Uyarlama değişen taleplerin ya da koşulların gerekliliklerini karşılamak için öğrencinin edinmiş olduğu davranışı değişikliğe uğratmasıdır. Genelleme, aynı davranışın farklı bağlamlarda kullanılmasını gerektirirken; uyarlama, öğrencinin davranışın kendisini değiştirmesini gerektirir. Uyarlamada temel nokta, öğrencinin

edinilmiş bir davranışı alıp, bunu yeni bir sorunu çözmek için değiştirip değiştiremediğidir (Özyürek, 2004).

2.3.BECERİ VE BECERİ ÖĞRETİMİ

2.3.1.Beceri ve Beceri Çeşitleri

Beceriler, tek bir basamağı olan, başlangıcı ve sona erişi kolayca ayırt edilen tek basamağı olan davranışlardan oluşabileceği gibi, birden fazla tek basamaklı davranışın ard arda gelerek daha karmaşık bir davranış oluşturması biçiminde de olabilmektedir. (Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004). Birden fazla tek basamaklı davranışın ard arda gelerek daha karmaşık bir davranış oluşturduğu becerilere zincirleme beceriler; tek bir basamaktan oluşan, başlangıcı ve sona erişi kolayca ayırt edilebilen davranışlara ise tek basamaklı (ayrık) beceriler denilmektedir. (Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004).Bu araştırmada, zincirleme bir beceri olan word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ele alınmıştır.

2.3.2.Beceri Öğretiminde Kullanılan İpuçları

2.3.2.1.İpucu

İpucu, belli bir uyarının (ayırt edici uyarın) varlığında, öğrenciye ne ve nasıl yapılacağının hatırlatılmasıdır (Özyürek, 1996). Kaynaklarda, tepki ipucu ve uyarın ipucu olmak üzere iki tür ipucundan söz edilmektedir (Cooper vd., 1987; Wolery vd., 1992; Snell, 1993). Tepki ipuçları, öğrencinin doğru tepkide bulunmasını sağlamak amacıyla öğretmen tarafından öğrenciye sunulan davranış şekilleridir (Touchette ve Howard, 1984; Wolery vd., 1992, Esirgemez Aykut, 2007). Değişik kaynaklarda, çeşitli tepki ipucu türlerinden söz edilirken hepsinde ortak olanlar, sözel ipucu, işaret ipucu, model olma ve fiziksel yardımdır (Cooper vd., 1987; Wolery vd., 1992; Snell, 1993; Varol, 1996; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004, Esirgemez Aykut, 2007). Uyarın ipuçları ise, yine öğrencinin doğru tepki vermesini sağlamak amacıyla,

öğretmen tarafından, uyaranda yapılan düzenlemelerdir (Cooper vd., 1987; Snell, 1993).

2.3.2.1.1.Sözel İpucu

Sözel ipucu, öğrencinin doğru tepki vermesi için öğretmenin, öğrenciden yapması istediği davranışı sözel olarak ifade etmesidir (Wolery vd., 1992; Varol, 1996). Öğretimde sözel ipuçları kullanılırken miktarı azaltılacaksa önce beceri basamağındaki davranışın tamamı sözel olarak ifade edilir. Daha sonraki aşamada beceri basamağındaki davranışla ilgili nesne ve eylem ifade edilir. Daha sonra da sadece eylem ifadesi ya da fısıltıyla eylem ifadesi kullanılır. Böylece, öğrenciler başarılı oldukça, sözel ipucu geri çekilmiş olmaktadır (Varol, 2005).

2.3.2.1.2.İşaret İpucu

İşaret ipucu, sözel ipucuyla birlikte verilerek fiziksel temas olmadan öğrencinin dikkatini bir şeye çekmek için yapılan hareket ve yüz ifadeleridir (Wolery vd., 1992; Snell, 1993, Esirgemez Aykut, 2007). Bu hareketler, kol, el, baş hareketleri gibi kaba hareketlerden; parmak, göz hareketleri gibi ince hareketlere doğru bir sıra izler (Snell, 1993; Diler, 2000).

2.3.2.1.3.Model Olma

Model olma, bir kişinin yaptığı hareketi gözleyerek ve taklit ederek yapma ve öğrenmedir. Beceri öğretiminde model olma ipucunun kullanabilmesi için, öğrencinin taklit etme becerisine sahip olması gerekmektedir. Model olma ipucu sözel ipuçlarıyla birlikte kullanılır ve eğer ipucunun tür ve miktarı azaltılacaksa, öğretim süreci içinde model olunan hareket geri çekilerek öğrencinin beceri basamağını sadece sözel ipucuyla yapması sağlanır (Varol, 1996).

Model olma ipucu, fiziksel temas gerektirmediği için grup öğretiminde kullanılması kolaydır ve hemen hemen her davranış için sunulabilir. Ancak, model

olma ipucu sunulacak olan öğrencinin, mutlaka taklit etme becerisine sahip olması gerekmektedir. Aksi takdirde, model olma ipucu etkisiz olacaktır (Wolery vd., 1992, Esirgemez Aykut, 2007).

Bu araştırmada, model olma ipucu sözel ipucu ile birlikte kullanılmıştır. Model olma ipucu, öğrenciler taklit etme becerisine sahip olduğu için seçilmiştir. Ancak, model olma ipucunun azaltılmasına yer verilmemiştir.

2.3.2.1.4. Fiziksel Yardım

Fiziksel yardım, öğrencinin belli bir uyarının varlığında bir beceri basamağını gerçekleştirmesini sağlamak amacıyla, öğretmenin öğrenciyle birlikte beceri basamağının tamamını yapması ve ne yapıldığını söylemesinden, beceri basamağını hiç yapmayarak ne yapıldığını söylemesine kadar değişen ve elle yapılan yardımdır (Varol, 1996).

2.3.3. Beceri Öğretim Materyali Geliştirme

Beceri öğretim materyalinin öğeleri, öğrencinin yapabildiklerini belirlemeye yönelik olarak ölçüt bağımlı ölçü araçlarının hazırlanması, öğrencinin yapabildiklerinin belirlenmesi, amaçların oluşturulması, öğretim planlarının hazırlanması ve öğretimin değerlendirilmesidir (Snell, 1993; Varol, 1996). Bu öğeler, aşağıda açıklanmaktadır.

2.3.3.1. Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracının Hazırlanması

Ölçüt bağımlı ölçü araçları öğrencinin öğretim amaçlarını gerçekleştirip gerçekleştiremediğini değerlendirmeye yöneliktir (Varol, 1992). Ölçüt bağımlı ölçü araçları, öğrencilerin düzeylerine ilişkin bilgi elde etmek üzere, öğretim öncesinde, öğretim sırasında ve öğretim sonunda uygulanmaktadır. Ölçüt bağımlı ölçü araçlarının hazırlanmasında ilk olarak ele alınan becerinin analizi yapılır. Beceri analizi, becerinin daha küçük alt basamaklara ayrılması işidir (Haring ve Kennedy,

1988; Snell, 1993; Varol, 1996; Özyürek, 2004). Beceri analizi ileri ya da tersine zincirleme yöntemleriyle yapılabilir. İleri zincirleme yöntemine göre beceri analizi yapılırken, becerinin basamakları önce yapılandan sonra yapılan doğru sıralanır. Tersine zincirleme yöntemine göre beceri analizi yapılırken ise, becerinin basamakları en son yapılandan önce yapılan doğru sıra izleyerek analiz edilir (Varol, 1996).

Ölçüt bağımlı ölçü aracı bildirimler, ölçüt ve sorular bölümlerinden oluşur. Analizi yapılan becerinin basamakları, ölçü aracının bildirimler bölümünü oluşturur. Ölçüt belirlenir. Ölçü aracının sorular bölümüne becerinin ana yönergesi ve bağımsız sütunu eklenerek tek fırsat yöntemiyle düzey belirlemeye yönelik; ana yönerge, bağımsız, sözel ipucu, model olma ve fiziksel yardım sütunları eklenerek çoklu fırsat yöntemiyle performans düzeyi belirlemeye yönelik ölçü aracı hazırlanmaktadır. Eğer, ölçüt bağımlı ölçü aracının öğrenciye bir kez uygulanması sonucunda öğrencinin düzeyi saptanacaksa, ölçüt olarak %100 benimsenmektedir. Bu yol, çoğunlukla öğretmenler tarafından, öğrencinin düzeyi belirlenirken kullanılır (Varol, 1996).

Araştırmada ele alınan becerinin analizi, ileri zincirleme yöntemine göre yapılarak, ölçü aracının bildirimler bölümü oluşturulmuştur. Ölçüt olarak %100 benimsenmiştir. Tek fırsat yöntemiyle öğrencilerin öğretim öncesinde ve öğretim sonunda becerideki düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ölçüt bağımlı ölçü araçları hazırlamak için sorular bölümüne ana yönerge ve bağımsız sütunu eklenmiştir.

2.3.3.2.Öğrencinin Yapabildiklerinin Belirlenmesi

Öğrencinin yapabildiklerinin belirlenmesi, öğretime nereden başlanacağına hizmet etmektedir (Varol, 1992). Öğrencinin yapabildikleri tek fırsat ve çoklu fırsat yöntemine göre belirlenebilmektedir (Varol, 1996).

Tek fırsat yöntemine göre öğrencinin yapabildiklerini belirlemenin amacı, öğrencinin becerinin basamaklarından ne kadarını bağımsız olarak gerçekleştirdiğini saptamaktır (Varol,1996; Snell,1993; Varol, 2005, Esirgemez Aykut,2007).

Çoklu fırsat yöntemine göre öğrencinin yapabildiklerini belirlemenin amacı, öğrencinin becerinin her bir basamağını bağımsız olarak gerçekleştirip gerçekleştiremediğini ya da hangi ipucu verildiğinde gerçekleştirebildiğini belirlemektir (Snell, 1993; Varol, 1996, Esirgemez Aykut,2007).

Araştırmada, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisinde öğretim öncesi ve sonrası yapabildiklerinin belirlenmesinde tek fırsat yöntemi kullanılmıştır.

2.3.3.3.Amaçların oluşturulması

Öğrencinin yapabildiklerinin belirlenmesinden sonra, uzun dönemli amaçlara karar verilir. Beceri öğretiminde uzun dönemli amaç, öğrenciyi, o beceriyi bağımsız olarak yapar hale getirmektir (Varol, 2005). Daha sonra, bu uzun dönemli amaca ulaşacak şekilde alt amaçlar oluşturulur. Zincirleme becerilerin öğretiminde, amaçların düzenlenmesinde üç farklı yaklaşım kullanılmaktadır. Bunlar, tüm beceri, ileri zincirleme ve tersine zincirleme yaklaşımlarıdır (Snell, 1993; Varol, 1996).

Bu araştırmada, amaçlar, tüm beceri yaklaşımına göre düzenlenmiştir. Tüm beceri yaklaşımına göre amaç düzenlenirken, önce becerinin bütünü ile ilgili uzun dönemli amaç konulur. Daha sonra bu uzun dönemli amaca ulaşacak şekilde, becerinin bütününe içeren kısa dönemli amaçlar, ipucu gerektirenden ipucu gerektirmeyene doğru sıralanır. Her bir kısa dönemli amacı gerçekleştirecek şekilde alt amaçlar, önce yapılandan sonra yapılane doğru sıralanır (Varol, 1996).

2.3.3.4.Öğretim Planlarının Hazırlanması

Öğrencinin, bir beceride yapabildiklerinin belirlenmesi ve amaçların düzenlenmesinden sonra, öğretim planlarının hazırlanması gerekmektedir (Snell, 1993; Varol, 1996). Öğretim planları, kullanılacak araç-gereçleri, öğretim ortamını, kullanılacak pekiştireçleri ve öğretim sürecini içermelidir. Öğretim süreci bölümünde ise, öğretim yapılabilmesi için seçilen ipucu işlem sürecinin uygulama süreci açıklanmalıdır (Varol, 1996).

Bu araştırmada hazırlanan öğretim planı, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi için kullanılacak araçlar, öğretim ortamı, öğretime hazırlık ve öğretim süreçlerini içermektedir. Öğretime hazırlık bölümünde, ortamın nasıl düzenleneceği ve kullanılacak pekiştireç belirtilmiştir. Daha sonra, öğretim süreci bölümünde, öğretim yapılabilmesi için seçilen ipucu işlem sürecinin nasıl kullanılacağına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.3.3.5.Öğretimin Değerlendirilmesi

Öğrencilerin, öğretim süresince ve öğretim sonunda sürekli olarak değerlendirilmeleri gerekmektedir (Snell, 1993; Varol, 2005). Öğrencinin, öğretilecek becerideki performans düzeyini belirlemek üzere hazırlanan ölçüt bağımlı ölçü araçları, öğretim sırasında ve öğretim sonunda öğretimi değerlendirmek için kullanılmaktadır (Diler, 2000, Esirgemez Aykut,2007).

Tek ya da çoklu fırsat yöntemiyle öğrencinin beceride yapabildiklerini belirlemek amacıyla hazırlanan ölçü araçları, öğretimde kullanılan ipucu işlem sürecine bağlı olarak, öğretim süreci içinde öğrencinin gösterdiği ilerlemelerin belirlenmesinde de kullanılabilir. Ayrıca, öğretim sonunda öğrenciye uygulanarak, öğrencinin beceriyi bağımsız olarak yapıp yapmadığı belirlenebilir (Varol,2005).

Araştırmada, tek fırsat yöntemine göre hazırlanan ve becerilerin öğretimi öncesinde öğrencilerin becerideki düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan beceri

ölçü aracı, becerinin öğretimi sırasında ve sonrasında da kullanılarak, öğrencilerin becerideki ilerlemeleri belirlenmiş ve bağımsızlığa ulaşmış ve ulaşmadığı saptanmıştır.

2.4. EŞ ZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ

Eş zamanlı ipucu işlem süreciyle öğretim yapılırken tek bir tür ipucu ya da birden fazla ipucunun birleşimi kullanılır. Dolayısıyla, ipucunun türünde ya da miktarında bir değişiklik yapılmaz (Gibson ve Schuster, 1992; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004).

Eş zamanlı ipucu işlem süreci kullanılırken, her öğretim sürecinde, becerinin ana yönergesi verilerek çalışmaya başlanır. Daha sonra, öğrencinin gerçekleştiremediği her beceri basamağı, belirlenen ipucu verilerek yaptırılır. Öğrenci ipucu verildiğinde, beceri basamağını gerçekleştirirse anında ve betimlenerek pekiştirilir. Öğrenci ipucu verildiğinde beceri basamağını gerçekleştiremezse, hiçbir şey söylemeden ipucu tekrar edilir. Bir sonraki öğretim oturumunun başında, tek fırsat yöntemiyle öğrencinin düzeyi değerlendirilmelidir. Becerinin ana yönergesi verildiğinde, öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği beceri basamakları kaydedilmeli ve izleyen öğretim sürecinde, bu beceri basamaklarını bağımsız olarak yapması beklenirken, diğer beceri basamaklarında ipucu verilerek öğretime devam edilmelidir.

Eş zamanlı ipucu işlem sürecinin uygun biçimde kullanılabilmesi için şu dokuz basamak planlanmalıdır. Bu basamaklar, becerinin ana yönergesini belirleme, öğrenci için verilecek uygun ipucunu belirleme, eş zamanlı ipucu öğretim oturumlarını planlama, yoklama(değerlendirme) oturumlarını planlama, yanıt aralığı süresini belirleme, öğrenci davranışlarına ne şekilde tepkide bulunulacağını belirleme, denemeler(öğretim süreci) arası süreyi belirleme, öğrenci tepkilerinin ne şekilde kaydedileceğini belirleme, uygulama, kayıt tutma ve öğrencinin gösterdiği

performansa göre gerektiğinde değişiklikler yapma, şeklinde sıralanabilmektedir (Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004).

2.4.1. Ana Yönerge (Hedef Uyarı)

Hedef uyarı, öğrencinin tepkide bulunmasına zemin hazırlayan davranış öncesi uyarı, olarak tanımlanmaktadır (Tekin, 2000). Hedef uyarıla, bireye davranış yerine getireceği anımsatılırken, nasıl yerine getireceğine ilişkin bir ipucu verilmez (Tekin-İftar Ve Kırcaali-İftar, 2004). Zincirleme becerilerin öğretiminde hedef uyarı, becerinin ana yönergesi şeklinde sunulmaktadır. (Wolery vd., 1992; Tekin, 2000; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004; Varol, 2005).

Bu araştırmada ele alınan becerinin ana yönergesi, “ word belgesi üzerine yazı yaz” olarak belirlenmiştir.

2.4.2. Öğrenci İçin Belirlenen Uygun İpucu (Kontrol Edici İpucu)

Öğrenci için belirlenen uygun ipucu (kontrol edici ipucu), öğretim sırasında öğrencinin beceri basamaklarını doğru gerçekleştirmesini sağlayacak olan ve öğrenci için uygun olan ipucudur (Wolery vd., 1992; Tekin,2000; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004). Kullanılacak olan uygun ipucu çeşidinin belirlenmesi, öğrencinin performans düzeyinin tek fırsat ya da çoklu fırsat yöntemiyle belirlenmesine, öğrencinin beceri basamaklarını gerçekleştirme düzeyine, öğrencinin zihinsel ve psikomotor becerilerine ve kullanılacak ipucu işlem sürecine göre farklılık göstermektedir. Bu konuyla ilgili alan yazında, uygun ipucu belirlenirken, öğrenci özellikleri ve becerinin özelliklerine bakılarak karar verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Eğer, öğrencinin düzeyi çoklu fırsat yöntemiyle belirlendiyse, zaten, öğretime başlandığında becerinin her basamağı için öğrenciye verilmesi gereken ipuçları uygun ipuçları olarak belirlenmiş olmaktadır (Varol, 2005).

Öğrenci için verilecek uygun ipucu belirlenirken, bireyin özellikleri ve öğretilmesi amaçlanan davranışların özellikleri gibi değişkenler dikkate alınmalıdır. Aynı zamanda uygun ipucuna karar verirken, bireyin vücudu üzerinde en az kontrol gerektiren ancak en etkili olan ipucu seçilmelidir. Öğrenciye verilecek uygun ipucu belirlenirken davranışla doğrudan ilgili ve en doğal ipucu türü seçilmelidir. İpucu, öğrenciyi destekleyici biçimde ve öğretim atmosferi içinde sunulmalıdır.(Alberto Ve Turoutman, 1995; Wolery Ve Diğ., 1992; Wolery Ve Diğ., 1988; Kırcaali-İftar,Tekin İftar, 2004)

Bu araştırmada, öğrenciye verilecek uygun ipucu “model olma” olarak belirlenmiştir.

2.4.3.Öğretim Süreci (Deneme)

Öğretim süreci (deneme), davranış öncesi uyarıları, öğrencinin davranışını ve davranış sonrası uyarıları kapsar (Tekin, 2000; Tekin-iftar ve Kırcaali-iftar, 2004).

Bir öğretim oturumunun (ders saatinin), kaç öğretim sürecinden (deneme) oluşacağı belirlenmelidir. Bunu belirlerken, öğrencinin dikkat süresi ve kazandırılacak becerinin basamaklarının sayısı ve amaçların hangi yaklaşıma göre düzenlendiği göz önünde tutulmalıdır. Öğrenci bir beceriyi bağımsız olarak gerçekleştirinceye kadar, öğretim oturumları aralıklı, her öğretim oturumundaki öğretim süreçleri ard arda olmalıdır (Varol, 2005).

Araştırmada ele alınan becerinin, beceri basamağı sayısı fazla olduğundan, her öğretim oturumu bir öğretim sürecinden oluşmuştur.

2.4.4.Yanıt Aralığı

Eş zamanlı işlem süreci ile öğretimde, hedef uyarının ardından kontrol edici ipucu sunularak, bireyin belli bir süre içinde tepkide bulunması beklenir. Bu süreye, yanıt aralığı denmektedir. (Wolery vd., 1992; Tekin, 2000; Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004). Öğretim planlanırken, yanıt aralığına ek olarak, bireyin üzerinde çalışılan davranış ya da davranış basamağını ne kadar sürede tamamlayacağı da belirlenebilir (Kırcaali-İftar,Tekin İftar, 2004).

2.4.5. Yoklama(Değerlendirme) Oturumlarını Planlama

Yoklama oturumlarının amacı, uyarın kontrolü transferinin gerçekleşip gerçekleşmediğini ortaya koymaktır. Yoklama oturumlarında, hedef davranışlara ilişkin kaç denemenin yer alacağı belirlenmeli, birey tepkilerine ne şekilde tepkide bulunacağına karar verilmeli ve öğretimin gerçekleşmesine ilişkin ölçüt belirlemelidir (Kırcaali-İftar,Tekin İftar, 2004).

Değerlendirmenin, kaç öğretim oturumunda bir yapılmasının uygun olduğuna ilişkin bir görüş bulunmamaktadır. Birinci öğretim oturumu dışında, her öğretim oturumunun başında değerlendirme yapılabilir. Eğer öğrencinin, bu kadar kısa sürede ipucu verilmeden gerçekleştirebileceği beceri basamaklarının olmayacağı düşünülüyorsa, her iki öğretim oturumunu izleyen üçüncü öğretim oturumlarının başında değerlendirme yapılmasına da karar verilebilir. Değerlendirmenin kaç öğretim oturumunda bir yapılacağına karar verilirken, öğrencinin düzeyi, öğretimde kullanılan ipucunun türü (fiziksel ipucu ya da model olma ise, değerlendirme birkaç öğretim oturumunda bir yapılabilir) ve becerinin zorluk düzeyi göz önüne alınmalıdır (Kırcaali-İftar,Tekin İftar, 2004;Varol, 2005; Esirgemez Aykut,2007).

Yoklama oturumları, eşzamanlı işlem süreci ile yapılan öğretimden hemen önce düzenlenmelidir. Ancak, ilk öğretim oturumundan hemen önce yoklama oturumu(değerlendirme) düzenlenmez(Kırcaali-İftar,Tekin İftar, 2004) .

Bu araştırmada yoklama(değerlendirme) oturumları, ilk öğretim oturumu dışındaki öğretim oturumlarının hemen başında yapılmıştır.

2.4.6. Öğrenci Davranışlarına Ne şekilde Tepkide Bulunulacağını Belirleme

Eş zamanlı ipucu öğretim süreçlerinde, öğrencinin tepkisiz kalma, doğru tepki ve yanlış tepki olmak üzere üç tür tepkisi bulunmaktadır (Wolery vd., 1992; Tekin-ıftar ve Kırcaali-ıftar, 2004, Varol,2005). Uygulamacı, üç tür tepkinin her birinin gerçekleşmesi durumunda, öğrenci tepkilerine ne şekilde tepkide bulunacağına, öğretime başlamadan önce karar vermelidir.

Eş zamanlı ipucuyla öğretim süreçlerinde, öğrenci ipucu verildiğinde beceri basamağını gerçekleştirirse, anında ve betimlenerek pekiştirilmelidir. Öğrenci, ipucu verildiğinde beceri basamağını gerçekleştiremezse, hiçbir şey söylenmeden ipucu tekrar verilmelidir (Varol, 2005). Uygulamacı, öğretim süreçlerinde hangi pekiştirme tarifesini kullanacağına karar vermelidir. Örneğin, öğrenci belli bir ölçütü karşılayıncaya değin sürekli pekiştirme tarifesinin kullanımı planlanırken, sonrasında diğer pekiştirme tarifelerine yer verilebileceği belirtilmektedir (Tekin-ıftar ve Kırcaali-ıftar, 2004).

Araştırmada, her öğretim oturumunda öğrencinin ipucu varlığında verilen doğru tepkiler sürekli pekiştirme tarifesiyle pekiştirilmiştir.

2.4.7. Denemeler(Öğretim Süreci) Arası Süreyi Belirleme

Denemeler arası süre, öğrenciye ana yönerge ve ipucu sunularak, yanıt aralığı süresince öğrencinin yanıt vermesi beklendikten sonra, tekrar ana yönerge vermek üzere geçen süredir. Denemeler(Öğretim Süreci) arasında geçen süre, bireyin öğrenme özelliklerine, üzerinde çalışılan hedef davranışa ve öğretim düzenlemesine bağlı olarak değişiklik göstermektedir(Kırcaali-İftar,Tekin İftar, 2004).

Bu araştırmada, denemeler (öğretim süreci), her gün bir oturum şeklinde planlanmıştır.

2.4.8. Öğrenci Tepkilerinin Ne Şekilde Kaydedileceğini Belirleme

Eşzamanlı ipucu işlem süreci ile öğretim yapılırken, öğretim boyunca öğrencinin verdiği tepkileri kaydetmek için veri kayıt formu geliştirilmelidir. Araştırmada eşzamanlı işlem süreci ile öğretim yapılırken, öğretim boyunca öğrencinin verdiği tepkileri kaydetmek için öğretimde ilerlemelerin kaydedileceği kayıt çizelgeleri geliştirilmiştir.

2.4.9. Uygulama, Kayıt Tutma Ve Öğrencinin Gösterdiği Performansa Göre Gerektiğinde Değişiklikler Yapma

Uygulama, kayıt tutma ve öğrencinin gösterdiği performansa göre gerektiğinde değişiklikler yapma aşamasında, uygulamacı bireyin gösterdiği performans kaydederek ve öğretim sürecinde belirlenen gereksinime göre değişiklikler yapılabilir(Kırcaali-İftar,Tekin İftar, 2004).

2.5. EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİNİN ETKİSİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK TÜRKİYE’ DE VE YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.5.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Doğan (2001), zihinsel yetersizlikten etkilenmiş üç öğrenciye eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak üç resim arasından adı söylenen mesleğe ait resmi işaret ederek seçmeyi öğretmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 4-6 arasında olan iki erkek ve bir kız öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın deseni, tek denekli deneysel desenlerden yoklama evreli denekler arası çoklu yoklama desendir. Ayrıca bu araştırmada, araca genelleme etkisi ve uygulama tamamlandıktan sonra, iki denekle 7, 21 ve 28 gün sonra; bir denekle ise 7, 21 ve 26 günlük süreler sonunda izleme etkisi araştırılmıştır. Araştırmada tüm oturumlar, bireysel eğitim odasında ve bire-bir öğretim düzenlemesi biçiminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, toplu yoklama ve izleme oturumlarında 15 deneme; günlük yoklama, öğretim ve genelleme oturumlarında 10 deneme gerçekleştirilmiştir. Yoklama, öğretim, izleme ve genelleme oturumlarının tümünde doğru tepkiler pekiştirilmiştir. Yanlış tepkiler ise, öğretim oturumlarında hata düzeltmesi ile sonuçlandırılırken, yoklama, izleme ve genelleme oturumlarında görmezden gelme ile sonuçlandırılmıştır. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara ismi söylenen mesleğe ait resmi işaret ederek seçme becerisinin öğretiminde etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara kazandırılan üç resim arasından adı söylenen mesleğe ait resmi işaret ederek seçme becerisinin, renkli olarak hazırlanmış araç-gereçlere genellenmesinde ve öğretim bittikten sonra da öğrenilenlerin kalıcılığının korunmasında etkili olduğu gösterilmiştir.

Yücesoy (2002), zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak fotokopi çekme becerisini kazandırmayı amaçlamıştır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 14-17 arasında olan iki erkek ve iki kız öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın deseni, tek denekli deneysel desenlerden yoklama evreli denekler arası çoklu yoklama desenidir. Bu araştırmada, farklı zamana, araç gerece, ortama genelleme etkisi ve uygulama tamamlandıktan sonra iki, dört ve beş haftalık süreler sonunda izleme etkisi araştırılmıştır. Uygulama oturumları, bire bir öğretim düzenlemesiyle, fotokopi çekme becerisinin öğretimi için hazırlanan bir odada gerçekleştirilmiştir. Genelleme oturumları ise farklı bir odada gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, öğrenciler için belirlenen uygun ipucu model olma olarak belirtilmiştir. Denekler, ipucuna gereksim olmadan beceri basamaklarını yapar hale gelene dek öğretilmeye devam edilmiştir. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara fotokopi çekme becerisinin öğretilmesinde ve farklı zamana, araç gerece ve ortama genelleyebilmelerinde etkili olduğunu ve öğretimden iki, dört ve beş haftalık süreler sonunda süreklilik bulgularında da, deneklerin becerileri % 80-100 arasında koruduklarını ortaya koymaktadır.

Akmanoğlu (2002), otistik özellikler gösteren üç öğrenciye, eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak adı söylenen rakamı gösterme becerisini öğretmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 6-17 arasında olan iki erkek ve bir kız öğrenci oluşturmuştur. Deneklere dokuz rakam öğretilmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın deseni, yoklama evreli davranışlar arası çoklu yoklama desenidir. Ayrıca bu araştırmada, araca genelleme etkisi ve uygulama tamamlandıktan sonra birinci, ikinci ve dördüncü haftalarda izleme etkisi araştırılmıştır. Uygulama oturumları, bire bir öğretim düzenlemesi ile gerçekleştirilmiştir. Deneklerin günlük yoklama, toplu yoklama, öğretim, genelleme ve izleme oturumlarında göstermiş oldukları doğru tepkiler sürekli pekiştirme tarifesıyla pekiştirilmiştir. Öğretim oturumları iki deneğin günlük yoklama oturumlarında ard arda %100, bir deneğin ard arda %80 ölçütü karşılar düzeyde veri elde edilinceye kadar sürdürülmüştür. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimin, otistik

özellikler gösteren öğrencilere, adı söylenen rakamı gösterme becerisinin öğretiminde etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucu işlem sürecinin izleme evresinde öğrenilenlerin kalıcılığında ve öğrenilen becerilerin farklı araç-gereçlere genellenmesinde etkili olduğu da gösterilmiştir.

Birkan (2002), gelişimsel yetersizliği olan iki öğrenciye; eşzamanlı ipucu işlem süreciyle kırmızı, sarı, mavi renkleri öğretmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 6-8 arasında olan iki erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın desenini, tek denekli deneysel desenlerden yoklama evreli davranışlar arası çoklu yoklama desendir. Ayrıca bu çalışmada, araca genelleme etkisi ve uygulama tamamlandıktan 7, 18, 25 gün sonra izleme etkisi araştırılmıştır. Araştırmada uygulama oturumları, uygulama biriminde ve bire-bir öğretim düzenlemesiyle gerçekleştirilmiştir. Genelleme oturumları ise öğretim oturumlarında kullanılan araç-gereçlerden renk tonları bakımından farklı tonlarda araç-gereçler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın deney süreci; toplu yoklama, günlük yoklama, öğretim, genelleme ve izleme oturumlarından oluşmaktadır. Araştırmada toplu yoklama oturumlarının ilki bütün davranışlarda, deneklerde eşzamanlı olarak bire-bir öğretim oturumunda başlama düzeyi verisi toplamak amacıyla ve bir davranışta öğretim oturumlarına başlamadan hemen önce, öğretimde ölçüt karşılandığında gerçekleştirilmiştir. Günlük yoklama oturumları ise yalnızca öğretimi yapılan davranışa ilişkin veri toplanmış; diğer davranışlara ilişkin veri toplanmamıştır. Deneklerin toplu yoklama, günlük yoklama, öğretim, genelleme ve izleme oturumlarında göstermiş oldukları doğru tepkiler pekiştirilmiştir. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, gelişimsel yetersizliği olan çocuklara renkleri öğretmede etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucuyla öğretimin, gelişimsel yetersizliği olan çocukların renkleri farklı araç gerece genelledebilmelerinde ve öğretim bittikten 7, 18, 25 gün sonra da öğrenilenlerin kalıcılığının korunmasında etkili olduğu sonucu gösterilmiştir.

Tekin-İftar, Acar ve Kurt (2003), zihinsel yetersizlikten etkilenmiş üç öğrenciye, eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak ilkyardım malzemeleri isimlendirme ve ne işe yaradığını söyleme becerilerini öğretmeyi (ilkyardım

malzemelerinin isimlerinin açıklama olarak tanımlanması) amaçlamışlardır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 13 yaş 10 ayla 14 yaş 5 ay arasında değişen iki erkek ve bir kız öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın deseni, denekler arası çoklu yoklama desenidir. Ayrıca bu araştırmada, uygulama tamamlandıktan 1, 2 ve 4 hafta sonra izleme etkisi araştırılmıştır. Araştırmada, oturumlar bire-bir öğretim düzenlemesi ile ilk yardım odası olarak kullanılan bir odada gerçekleştirilmiştir. Araştırmada başlama düzeyinin belirlenmesinde ilk yardım bilgileri kitabından 21 tane ilkyardım malzemesi seçilmiştir. Daha sonra ise, öğrenciler tarafından tanınmayan ilkyardım malzemeleri içinden, her öğrenci için 9 tane ilkyardım malzemesi belirlenerek, rastgele sıra ile denemeler yapılmıştır. Başlama düzeyini belirlemeye yönelik oturumlar, arka arkaya iki günde yapılmıştır. Başlama düzeyini belirlemeye yönelik oturumlar şu şekilde yürütülmüştür: Öğretmenin malzemeleri hazırlaması ve kuralları açıklaması(ör: Selma, sana bazı nesneler göstereceğim ve bunların isimlerini söylemeni isteyeceğim. Eğer o nesnenin adını bildiğini düşünüyorsan lütfen söyle. Aksi takdirde bekle. Sana başka bir nesne göstereceğim ve ismini söylemeni isteyeceğim) .Sonra, öğretmen öğrencinin ilgisini çekerek, ‘Selma, çalışmaya hazır mısın’ sorusunu sorup, onaylayıcı cevabı aldıktan sonra ilk materyali masaya koyup öğrenciye sorusunu (ör: Selma, söyle bana bunun adı nedir?) sorup, 4sn. bekleme ve 4sn. sonrasında öğretmenin, materyalin fonksiyonunu sorması(ör: Selma, söyle bana bunu ne için kullanırsınız?).Başlama düzeyinin belirlenmesine yönelik oturumlarda doğru veya yanlış cevaplara tepki verilmemiştir. Araştırmada daha sonra ise ilkyardım malzemelerinden, öğrencilerin doğru cevap veremediği 9 tanesi hedef uyaran olarak seçilmiştir. Her öğrenci için, 3’er hedef uyarıdan oluşan 3 eğitim seti hazırlanmıştır. İlk yardım malzemelerinin setlere dağıtılması sırasında a) setteki materyallerin isimlerinin aynı harfle başlamaması b) isimlerdeki hece sayısının aynı olması kriterine dikkat edilmiştir. Öğrencinin uygun çalışma davranışları, sözel pekiştireçlerle pekiştirilmiştir. Yoklama oturumları, ilk deneme dışındaki her denemenin(öğretim süreci) öncesinde yapılmıştır. Bağımsızlık yoklamalarından 30dk. sonra, öğretimsel dönütün değerlendirmesi yapılmıştır. Bağımsızlık yoklamaları, her bir ilkyardım malzemesi setinin öğretiminden sonra ölçütün karşılanması sonucunda yapılmıştır. Toplam 18 deneme içerisinde, her hedef ilkyardım malzemesi rastgele seçilerek iki kere

gösterilmiş ve denemeler arasındaki yanıt aralığı süresi iki saniye olarak belirlenmiştir. Araştırmada öğretimsel dönütün kazanımını değerlendirmek için ise 9 denemeden oluşan bir öğretimsel dönüt oturumu yapılmıştır. Öğretimsel dönüt oturumları, bağımsızlık yoklamaları ile aynı şekilde planlanmıştır. Ancak bu sefer, ilkyardım malzemelerinin ne için kullanıldığına odaklanılmıştır. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara ilkyardım malzemeleri isimlendirme ve ne işe yaradığını söyleme (ilkyardım malzemelerinin isimlerinin açıklamalı olarak tanımlanma) becerilerinin öğretiminde etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara kazandırılan ilkyardım malzemeleri isimlendirme ve ne işe yaradığını söyleme (ilkyardım malzemelerinin isimlerinin açıklamalı olarak tanımlanma) becerilerinin öğretim bittikten sonra da öğrenilenlerin kalıcılığının korunmasında etkili olduğu gösterilmiştir.

Tekin-iftar(2003), gelişimsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak, akranlar tarafından gösterilen toplumsal işaretlerin ne olduğunu ve ne işe yaradığını söyleme becerilerini öğretmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 10-13 arasında değişen iki kız ve iki erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın deseni, denekler arası çoklu yoklama desenidir. Ayrıca bu araştırmada, kişiye genelleme ve uygulama tamamlandıktan bir hafta sonra izleme etkisi araştırılmıştır. Araştırmada oturumlar, bire- bir öğretim düzenlemesi ile gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinin öncesinde, öğretene akarana 2 oturumda bir saat süre ile eşzamanlı ipucu işlem sürecini nasıl güvenilir olarak uygulayacakları öğretilmiştir. Öğreten akranlar, eşzamanlı ipucu kullanımında belirlenen koşulları % 100 sağladıktan sonra araştırmacı tarafından eşzamanlı ipucu ile eğitime başlamalarına izin verilmiştir. 3 öğrenciye 3 set halindeki 15 işaret; 1 öğrenciye 12 işaret öğretilmiştir. Öğretim oturumları sırasında öğretisel dönüt her doğru tepkiden sonra, hedef uyaranın tanımı şeklinde verilmiştir. Araştırma sırasında, ilk öğretim oturumu dışında tüm öğretim oturumlarının başında, yoklama(değerlendirme) oturumları yapılmıştır. Araştırmada ölçüt üst üste 3 oturumda, %100 doğru yanıt verilmesi olarak belirlenmiştir. Yoklama oturumlarında, sadece öğretimi yapılan son setin değerlendirmesi yapılmış ve yanlış tepki ya da tepkisiz kalma durumlarında,

doğru cevap verilerek hata düzeltilmesi yapılmış ve hataların sayısının azaltılması amaçlanmıştır. Deneklerin verdiği doğru tepkiler, sözel pekiştiricilerle pekiştirilmiştir. Toplu yoklama oturumu ise öğreten akranın araçları hazırlaması, öğrencinin dikkatini çekip kuralları açıklaması, ‘bu işaretin anlamı nedir? Söyle diyerek yönergeyi vermesi ve cevap için 2 sn. beklemesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, gelişimsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere akranları tarafından gösterilen toplumsal işaretlerin ne olduğunu ve ne işe yaradığını söyleme becerilerinin öğretiminde etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucuyla yapılan öğretim sonucu kazanılan becerilerin öğretim bittikten bir hafta sonrada kalıcılığının korunması ve kişiye genellenmesinde etkili olduğu gösterilmiştir.

Topsakal (2004), zihinsel yetersizlikten etkilenmiş üç öğrenciye; hata düzeltilmesi yapılarak gerçekleştirilen eşzamanlı ipucu işlem süreciyle oto yıkama becerisini kazandırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 16-20 arasında olan üç erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın deseni, tek denekli deneysel desenlerden denekler arası yoklama evreli çoklu yoklama desenidir. Ayrıca bu çalışmada, araca genelleme etkisi ve uygulama tamamlandıktan sonra bir, iki ve üçüncü hafta sonlarında izleme etkisi araştırılmıştır. Araştırmada uygulama oturumları, bir özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinin bahçesinde ve bire-bir öğretim düzenlemesi biçiminde gerçekleştirilmiştir. Genelleme oturumları ise bir oto yıkama merkezinde, farklı zaman ve farklı araç gereç ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara oto yıkama becerisinin kazandırılmasında etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocukların oto yıkama becerisini farklı zaman, farklı ortam ve araç gerece genelledebilmelerinde ve öğretim bittikten bir, iki ve üç hafta sonra da öğrenilenlerin kalıcılığının korunmasında etkili olduğu sonucu gösterilmiştir.

Birkan (2005), zihinsel yetersizlikten etkilenmiş üç öğrenciye eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak saat, kelime ve rakam okuma becerilerini öğretmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 6- 13 arasında olan iki erkek ve bir

kız öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın deseni, tek denekli deneysel desenlerden davranışlar arası çoklu yoklama desenidir. Ayrıca bu çalışmada kişi, araç, ortama genelleme etkisi ve uygulama tamamlandıktan sonra 7, 18 ve 25 gün sonra izleme etkisi araştırılmıştır. Araştırmada tüm oturumlar, Engelliler Araştırma Enstitüsü'nde bire-bir öğretim düzenlemesi biçiminde gerçekleştirilmiştir. Uygulamacı, öğretilen becerinin ne oranda kazanıldığını görmek için, her öğretim oturumu öncesinde bir değerlendirme oturumu yapmıştır. Oturumlarda ölçüt, üç gün üst üste % 80 doğruluk oranı, yanıt aralığı süresi ise 4 saniye olarak belirlenmiştir. Uygulamacı araştırma sırasında doğru tepkileri pekiştirmiş, yanlış ya da tepkisiz kalma durumlarını görmezden gelmiştir. Ayrıca, her oturumun sonunda, öğrenciler yiyecek pekiştireçleri ile ödüllendirilmişlerdir. Rakam okuma becerisinin öğretileceği denek için, anasınıfı programında kullanılan matematik kitabı içinde yer alan 9'a kadar olan sayı sembolleri kırmızı renkle yazılmıştır. Denek için yapılan sunum, 9 tane sayı sembolünün matematik kitabından gösterilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Rastgele seçilerek üçlü gruplar haline getirilen sayı sembolleri hedef uyaran olarak belirlenmiştir. Kelime okuma becerisinin öğretileceği denek için, 1. sınıf eğitim programında sahip olması istenen kelimeler arasından belirlenen dokuz farklı kelime (baba, tahta, masa, sıra, pencere, kız kardeş, anne, kapı) rast gele seçilerek, 3'er kelimeden oluşan 3 set hedef uyaran olarak belirlenmiştir. Saat okuma becerisinin öğretileceği denek için, öğretmen ve aile ile yapılan görüşme sonucunda beceri belirlenmiştir. Deneğin rastgele seçilmiş onbeş ayrı zaman diliminden her seferinde bir tanesini göstermesi(Bunlardan 5'i tam saatler, 5'i çeyrek 5'i yarım saatlerdir) hedef uyaran olarak belirlenmiştir. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara rakam, saat ve kelime okuma becerilerinin öğretiminde etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara kazandırılan rakam, saat ve kelime okuma becerilerinin genellenmesinde ve öğretim bittikten sonra da öğrenilenlerin kalıcılığının korunmasında etkili olduğu gösterilmiştir.

Özbey (2005), zihinsel yetersizlikten etkilenmiş üç öğrenciye eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak iş becerilerini kazandırmayı amaçlamışlardır.

Araştırmanın deneklerini, yaşları 11-18 arasında olan üçü erkek ve üçü kız olmak üzere toplam altı öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın deseni, tek denekli deneysel desenlerden, denekler arası yoklama evreli çoklu yoklama desenidir. Ayrıca bu araştırmada, uygulama tamamlandıktan sonra 1, 3 ve 4 hafta sonra izleme etkisi araştırılmıştır. Araştırmada uygulama oturumları, bir özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinin bireysel eğitim sınıfında ve bire-bir öğretim düzenlemesi biçiminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada her bir öğrenci için toplu yoklama oturumları, günlük yoklama oturumları, öğretim oturumları ve izleme oturumları düzenlenmiştir. Deneklerin günlük yoklama oturumlarındaki doğru tepkileri, toplu yoklama oturumlarında olduğu gibi sürekli pekiştirme tarifiyle pekiştirilirken yanlış tepkileri görmezden gelinmiştir. Öğretim oturumları deneklerin günlük yoklama oturumlarında üç gün ard arda %100 ölçütü karşılar düzeyde veri elde edilinceye kadar sürdürülmüştür. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocuklara iş becerilerinden ahşap ve kumaş üzerine çizilen deseni boyama becerisinin kazandırılmasında etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucuyla öğretimin, öğretim bittikten 1, 3 ve 4 hafta sonra da öğrenilenlerin kalıcılığının korunmasında etkili olduğu sonucu bulunmuştur.

Eyidoğan (2005), zihinsel yetersizlikten etkilenmiş iki öğrenciye hata düzeltmesi yapılarak gerçekleştirilen eşzamanlı ipucu işlem süreciyle, silikleştirilen resimli fiş cümlelerini okuma-yazma becerisini kazandırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın deneklerini, yaşları 7-9 arasında olan iki erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın deseni, tek denekli deneysel desenlerden yoklama evreli davranışlar arası çoklu yoklama desenidir. Bu araştırmada genelleme oturumları, kelime okuma-yazmanın kendiliğinden gerçekleşen genellemesi, hece okuma-yazmanın kendiliğinden gerçekleşen genellemesi ve 24 fiş cümlesi içerisinde yer alan kelime ve hecelerden oluşan bir paragraflık iki öykünün genelleme etkisi şeklinde planlanmıştır Süreklilik etkisi ise uygulama sona erdikten 3 ve 4 hafta sonra incelenmiştir. Araştırma bulguları, hata düzeltmesi yapılarak gerçekleştirilen eşzamanlı ipucu işlem sürecinin, silikleştirilen resimli fiş cümlelerini okuma-yazma becerisinin kazandırılmasında etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Aynı zamanda eşzamanlı ipucuyla öğretimin, zihinsel engelli çocukların kazandıkları beceriyi

farklı araç gereçlerle gerçekleştirilen genelleme oturumlarında genelleyebilmelerinde ve uygulama sona erdikten 3 ve 4 hafta sonra da öğrenilenlerin kalıcılığının korunmasında etkili olduğu gösterilmiştir.

Toper (2006), hafif derecede zihinsel yetersizliği olan üç öğrenciye, eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak renkleri söyleme becerisini kazandırmayı amaçlamıştır. Araştırma, tek-denekli araştırma modellerinden, davranışlar arası çoklu yoklama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çoklu örnekler yaklaşımı benimsenerek, her bir öğretim seti için farklı araç-gereç resimlerinden oluşan birer örnek öğretim seti hazırlanmış ve öğrencilerin edindikleri beceriyi bu resimli kartlara genelleyip genelleyemedikleri sınanmıştır. Araştırmada, öğrencilerin edindikleri beceriyi, farklı araç-gereçlere genelleyememesi durumunda, bu araç-gereçlerle öğretime geri dönülmesi planlanmıştır. Araştırmada, eşzamanlı ipucuyla öğretimin kalıcılık üzerindeki etkisi de incelenmiş ve bunun yanında, öğretim sırasında öğrencilere hedeflenmeyen bilgi sunumu yapılarak, öğrencilerin hedeflenmeyen bilgiyi kazanıp kazanmadıkları sınanmıştır. Uygulamaya katılan deneklere siyah, beyaz ve turuncu renklerini söyleme becerisini kazandırmak amacıyla, her bir renk için beş farklı araç-gereçten oluşan birer öğretim seti hazırlanmış ve araştırmanın öğretim oturumları, günlük yoklama oturumları, toplu yoklama oturumları ve izleme oturumlarında bu araç-gereçler kullanılmıştır. Araştırmada, araç-gereçler arası genellemenin sağlanıp sağlanmadığını sınamak amacıyla, her bir öğretim seti için beş resimli karttan oluşan birer öğretim seti daha hazırlanarak, genelleme yoklama oturumlarında bu resimli kartlar kullanılmıştır. Hedeflenmeyen bilgi uyarısını sunmak amacıyla ise her bir rengin ismi birer kart üzerine yazılarak, öğretim oturumlarında ve hedeflenmeyen bilgi yoklama oturumlarında bu kartlar kullanılmıştır. Araştırmanın izleme oturumları, her iki denekte de, öğretim bittikten 5, 10 ve 15 gün sonra düzenlenmiştir. Araştırmanın tüm oturumları, özel bir rehabilitasyon merkezinin bireysel eğitim sınıfında ve bire-bir öğretim düzenlemesi biçiminde gerçekleştirilmiştir ve üç denekle de haftada iki gün uygulama çalışmaları yürütülmüştür. Her uygulama gününde, toplam üç oturum düzenlenmiştir. Araştırmanın tüm oturumlarında, toplam beş deneme

gerçekleştirilmiştir. Tüm oturumlarda öğrencilerin doğru tepkileri sözel olarak pekiştirilirken, yanlış tepkileri görmezden gelinerek, bir sonraki denemeye geçilmiştir.

Altunel (2007), otistik özellikler gösteren üç öğrenciye küçük grup düzenlemesi ile sunulan eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanarak soru cevaplama becerilerini kazandırmayı amaçlamıştır. Araştırma, tek denekli deneysel desenlerden yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiş ve deneklerle replike edilmiştir. Bu araştırmada, farklı ortamlar, zaman ve kişiye genelleme etkisi ve uygulama tamamlandıktan sonra 4, 7 ve 9 hafta sonra kalıcılık etkisi araştırılmıştır. Bu araştırmanın yoklama oturumları, toplu yoklama oturumları ve günlük yoklama oturumları şeklinde düzenlenmiştir. Yoklama oturumları tüm denekler için ard zamanlı olarak ve bire bir öğretim düzenlemesiyle düzenlenmiştir. Toplu yoklama oturumları öğretime başlamadan önce ve her öğretim setinde ölçüt karşılandıktan hemen sonra gerçekleştirilmiştir. Öğretime başlamadan önce deneklerin hedef davranışlara ilişkin başlama düzeyi performanslarını belirlemek amacıyla bir gün içinde en az iki saat ara verilerek üç toplu yoklama oturumu düzenlenmiştir. Başlama düzeyinde düzenlenen toplu yoklama oturumları üç oturum üst üste kararlı veri elde edilinceye kadar devam ettirilmiştir. Öğretim setlerinde ölçüt karşılandığında öğretim oturumundan sonra ikişer saat ara verilerek iki toplu yoklama oturumu ve bir sonraki günlük öğretim oturumundan iki saat önce bir toplu yoklama oturumu olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Toplu yoklama oturumlarında öğretim setlerindeki her hedef uyaran için üç deneme gerçekleştirilmiştir. Toplu yoklama oturumları sırasında öğrencilerin doğru tepkileri ve yanlış tepkileri veri kayıt formuna işlenmiştir. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretimin, otistik özellikler gösteren öğrencilere küçük grup düzenlemesi ile sunulan soru cevaplama becerilerinin öğretiminde etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Ayrıca farklı ortama, farklı zamana ve farklı kişilere genellebildikleri ve iki deneğin öğretim sona erdikten 4, 7 ve 9 hafta sonra bir deneğin ise öğretim sona erdikten 4 hafta sonra becerileri %85-%100 arasında koruduklarını gösterir niteliktedir.

2.5.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Gibson ve Schuster (1992), yaşları 45-61 ay arasında değişen okulöncesi düzeydeki dört deneğe, eşzamanlı ipucuyla öğretimin sözcük okuma becerisini öğretme üzerindeki etkililiğini incelemişlerdir. Tek denekli araştırma modellerinden davranışlar arası çoklu yoklama modeliyle desenlenen ve deneklerle replike edilen bu araştırma, öntest, yoklama, öğretim, izleme ve genelleme oturumlarından oluşmuş ve bütün oturumlar, sınıfta bire-bir öğretim düzenlemesiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin sözcük okuma becerisinin öğretiminde, dört denekten üçünde etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Araştırmanın uygulama aşamasında, bir denek araştırmadan ayrılmıştır. Sonuç olarak, eşzamanlı ipucuyla öğretimin sözcük okuma becerisinin öğretiminde, öğrenilenlerin kalıcılığının ve genellenebilmesinin sağlanabilmesinde etkili olduğu ifade edilmiştir.

MacFarland-Smith, Schuster ve Stevens (1993) , okulöncesi dönemde gelişimsel gerilik gösteren üç deneğe, yiyecek maddelerinin sözel olarak adlandırılmasında, eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkili olup olmadığını araştırmışlardır. Tek-denekli araştırma modellerinden, davranışlar arası çoklu yoklama modeliyle desenlenen ve deneklerle replike edilen bu araştırmada, öğretim ve yoklama oturumları bire-bir öğretim düzenlemesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada her bir deneğe, sekiz meyve-sebze ismi hedef davranış olarak öğretilmiştir. Bu araştırmanın bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, okulöncesi dönemde gelişimsel gerilik gösteren deneklere sebze ve meyve isimlerini öğretmek için etkili bir yöntem olduğunu; öğrenilen nesne isimlerinin, öğretim bittikten üç ve altı hafta sonra da kalıcılığının korunduğunu ve deneklerin öğretilen isimleri gerçek nesneler ve öğretmenler arasında genelleyebildiklerini gösterir niteliktedir (Tekin, 1999).

Wolery, Holcome, Werts ve Cipolone (1993), yaşları 3-3,5 arasında değişen ve gelişimsel geriliği olan çocuklara, resimli bilmece kartlarındaki sembolleri tanıma-sözel olarak ifade etme becerisinin kazandırılmasında, eşzamanlı ipucuyla öğretim yönteminin etkililiğini araştırmışlardır. Araştırma, tek denekli araştırma

modellerinden, davranışlar arası çoklu yoklama modeli ile tasarlanmıştır. Eşzamanlı ipucuyla öğretim yöntemi, resimli bilmece kartlarındaki sembolleri tanıma-sözel olarak ifade etme becerisinin öğretiminde etkili bulunmuştur. Deneklerde 1. sete oranla 2. ve 3. setlerde daha çabuk edinim sağlanmıştır.

Schuster ve Griffen (1993) meyve suyu hazırlama becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkililiğini araştırmışlardır. Araştırmada, orta derecede zihin özürlü dört deneğe, resimli tarifeye bakarak dondurulmuş konsantreden meyve suyu hazırlama becerisi öğretilmeye çalışılmıştır. Tek-denekli araştırma modellerinden, denekler arası çoklu yoklama modeliyle desenlenen araştırmanın tüm yoklama ve öğretim oturumları, bire-bir öğretim düzenlemesiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, orta dereceli zihin özürlü deneklere, resimli tarifeye bakarak dondurulmuş konsantre ile meyve suyu hazırlama becerisini öğretmede, eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Öğretim bittikten 60 gün sonra gerçekleştirilen izleme çalışmasında da, tüm deneklerin edindikleri beceriyi korudukları görülmüştür. Aynı zamanda, deneklerin edindikleri beceriyi farklı araç-gereçlerle ve farklı ortamlarda ortalama % 93.75 düzeyinde (% 85 -% 100 arasında) genelleylebildikleri görülmüştür (Tekin, 1999).

Sewell, Collins, Hemmeter ve Schuster (1998), 25-28 aylık gelişimsel geriliği olan iki kız deneğe, eşzamanlı ipucuyla giyinme becerilerini öğretmeye çalışmışlardır. Araştırma, tek denekli araştırma modellerinden, davranışlar arası çoklu yoklama modeli kullanarak gerçekleştirilmiştir. Deneklerin, becerileri öğrendikleri ve öğrendikleri becerileri 6 hafta sonra da korudukları gözlenmiştir. Dolayısıyla, eşzamanlı ipucuyla öğretimin, gelişimsel gerilik gösteren çocuklara giyinme becerilerinin öğretiminde ve bu becerilerin öğretimi sona erdikten sonra kalıcılığının korunmasında etkili olduğu bulunmuştur.

Fickel, Schuster ve Collins (1998), dört araştırma sorusuna yanıt aramışlardır: (1) Eşzamanlı ipucuyla öğretim, küçük grup öğretim düzenlemesi ile ortaokul

öğrencilerinden oluşan heterojen bir gruba, farklı uyaranlar kullanılarak farklı becerilerin öğretiminde etkili midir? (2) Eşzamanlı ipucuyla öğretim, öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanmasında etkili midir? (3) Eşzamanlı ipucuyla öğretim, öğrenilenlerin farklı kişilere ve ortamlara genellenebilmesinde etkili midir? (4) Grup öğretimi sırasında, gözleyerek öğrenme gerçekleşebilir mi? Araştırma, toplam dört denekle gerçekleştirilmiştir. Bu deneklerden üçü, gelişimsel gerilik göstermektedir. Bir denek ise, normal gelişim gösteren ve akran eğitimi programına devam eden bir öğrencidir. Deneklerin yaşları, 13-15 arasında değişmektedir. Her deneğe, Amerika Birleşik Devletleri haritasından 12 eyaleti gösterme, kartla gösterilen ve uygulamacı tarafından ifade edilen altı adet matematik problemine sözlü olarak doğru yanıt verme, gösterilen altı resim kartını el hareketleri ile ifade etme ve 24 ulusun bayrağını gösterme hedef davranışlarının öğretimi gerçekleştirilmiştir. Araştırma, tek-denekli araştırma modellerinden davranışlar arası çoklu yoklama modeliyle desenlenmiş ve deneklerle replike edilmiştir. Araştırma bulguları, kalıcılık ve genelleme bulguları açısından incelendiğinde, deneklerin tümünde kalıcılığın çeşitli düzeylerde (% 50 - % 93.2); genellenmenin ise, deneklerin tümünde % 100 düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür.

Fetko, Schuster, Harley, ve Collins (1999), ileri derecede zihinsel engelli 4 genç yetişkine, kilit açma becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretim yönteminin etkililiğini araştırmışlardır. Araştırma, tek denekli araştırma modellerinden, denekler arası çoklu yoklama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Hedef davranışa ulaşıp ulaşılmadığı, günlük yoklama oturumlarında değerlendirilmiştir. Eşzamanlı ipucuyla öğretim yöntemi, kilit açma becerisinin öğretiminde etkili bulunmuştur. Ayrıca denekler, bu beceriyi farklı materyallere de genellemişlerdir. İzleme bulgularında da, deneklerin becerileri korudukları gözlenmiştir.

Maciag, Schuster, Collins, ve Cooper (2000), orta ve ileri düzeyde 10 zihinsel engelli yetişkine, mesleki becerilerin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretim

yönteminin etkililiğini araştırmışlardır. Araştırmaya katılan zihinsel engelli yetişkinler, çiftlere ayrılmış ve oluşturulan 5 çifte kutu yapıştırma becerisi öğretilmiştir. Araştırma, tek denekli araştırma modellerinden, denekler arası çoklu yoklama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Eşzamanlı ipucuyla öğretim yönteminin, kutu yapıştırma becerisinin öğretiminde, 5 denek çiftinden 4'ünde etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca, denek çiftlerinin her biri, beceri analizinin yarısını gözleyerek öğrenme yoluyla öğrenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu araştırmanın genel amacı, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin kazandırılmasında, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimin etkili olup olmadığını belirlemek, öğrencilerin kazandıkları beceriyi öğretimden sonra sürdürüp sürdüremediğini, farklı ortam, kişi ve materyale genelleyip genellemediğini ortaya koymaktır.

Bu bölümde sırasıyla; araştırma deseni, denekler ve seçimi, araştırmada kullanılan bilgi toplama araçları, eşzamanlı ipucu işlem sürecine göre beceri öğretim materyalinin hazırlanması ve geliştirilmesi, deney süreci ve verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

3.1.ARAŞTIRMA DESENİ

Bu araştırmada, tek denekli deneysel desenlerden “denekler arası çoklu yoklama modeli” kullanılmıştır. Bu başlık altında öncelikle çoklu başlama düzeyi deseni, çoklu yoklama deseni ve genel özellikleri, sonrasında ise denekler arası çoklu yoklama deseninin araştırmada nasıl kullanıldığının açıklanmasına yer verilmiştir.

3.1.1.Çoklu Başlama Düzeyi Deseni

Çoklu başlama düzeyi deseni, bir öğretim ya da davranış değiştirme programının etkililiğinin birden fazla durumda değerlendirilmesi için kullanılmaktadır. Çoklu başlama düzeyi desenleri, üç farklı durum için kullanılabilir.(Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin,1997;Güzel,1998)

1.Davranışlar arası çoklu başlama düzeyi deseni: Aynı ortamdaki deneğe ya da gruba uygulanan bir yöntemin etkililiğini, birden fazla hedef davranış üzerinde araştırır.

2.Ortamlar arası çoklu başlama düzeyi deseni: Bir deneğe ya da gruba uygulanan bir yöntemin hedef davranış üzerindeki etkililiğini, deneğin ya da grubun içinde bulunduğu birden fazla ortamda araştırır.

3.Denekler arası çoklu başlama düzeyi deseni: Bir yöntemin bir hedef davranış üzerindeki etkililiğini, aynı ortamda bulunan birden fazla denekte araştırır.

Çoklu başlama düzeyi deseni uygulanırken, birden fazla durumda eş zamanlı olarak başlama düzeyi verileri toplandığı için, durumların sürekli ya da gün boyunca gözlenmesinde ve veri toplama sürecinde zorluklar söz konusu olabilir. Ayrıca başlama düzeyi koşullarının uzatılması ya da araştırmanın uzun bir zaman alması, denekte ve deneğin yakın çevresinde ya da uygulamacıda bıkkınlığa yol açabilir. Bu gibi durumlarda, iç ve dış geçerliliği tehdit etmeyen deneysel kontrolün sağlandığı, ayrıca uzun süre başlama düzeyi verisi toplama gereğini ortadan kaldıran ‘ çoklu yoklama deseni’ önerilmektedir. (Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin,1997;Güzel,1998)

3.1.1.1.Çoklu Yoklama Deseni

Çoklu yoklama deseni, çoklu başlama düzeyi deseninin bir çeşididir. Çoklu yoklama desenlerinde, birinci durumda ölçümlerde (denekte, hedef davranışta ya da

ortamda) kararlılık sağlanıncaya kadar sürekli olarak veri toplanırken, diğer durumlar için yalnızca birinci oturumda veri toplanır. Sürekli olmayıp, yalnızca birinci oturumda yapılan değerlendirmeye yoklama adı verilir. (Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin,1997)

Çoklu yoklama deseni uygulanırken, en az üç ya da daha çok duruma yönelik birer yoklama ölçümü yapılır. İlk durumun başlama düzeyini belirlemek amacıyla, ard arda en az üç oturumda başlama düzeyi ölçümü yapılır. İlk durumun başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, ilk duruma sağaltım uygulanır. Sağaltım uygulamasıyla ilk durumda amaçlanan ölçüt düzeyine ulaşıldığında ya da elde edilen veriler kararlılık gösterdiğinde, ikinci durumun başlama düzeyi ölçümü yapılmaya başlanır ve diğer durumlar için birer yoklama ölçümü yapılır. Sağaltım tüm durumlara uygulanıncaya kadar bu sürece devam edilir. Çoklu yoklama deseni, çoklu başlama düzeyi deseninde olduğu gibi davranışlar arası, denekler arası ve ortamlar arası olmak üzere üç durumda kullanılır (Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin,1997). Bu araştırmada, denekler arası çoklu yoklama deseni kullanılmıştır.

3.1.1.1.2. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseni

Denekler arası çoklu yoklama deseninde, bir yöntemin bir hedef davranış üzerindeki etkililiği, aynı ortamdaki birden fazla denekte araştırılır. Bu desende, en az üç denek seçilmelidir.(Kırcaali İftar ve Tekin,1997)

Denekler arası çoklu yoklama deseninde, birinci denek için ard arda en az üç oturum başlama düzeyi verisi toplanırken, ikinci ve üçüncü denekte birer yoklama verisi alınır. Veriler kararlılık gösterdiğinde, birinci deneğe sağaltım uygulanmaya başlanır. Sağaltım uygulamasıyla birinci denek amaçlanan ölçüt düzeyine ulaştığında, ikinci denek için başlama düzeyi ölçümü yapılmaya başlanır ve üçüncü denek için bir yoklama oturumu alınır. İkinci denekte başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, ikinci deneğe sağaltım uygulanmaya başlanır. İkinci deneğe uygulanan sağaltımla amaçlanan ölçüt düzeyine ulaşıldığında ya da kararlılık

gösterdiğinde, üçüncü denek için başlama düzeyi ölçümü yapılmaya başlanır ve beceride başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, üçüncü deneğe sağaltım uygulamasına geçilir. (Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin,1997)

3.1.2.Araştırmada Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninin Kullanılması

Bu araştırmada, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin kazandırılmasında, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimin etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla, denekler arası çoklu yoklama desenine yer verilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni; deneklerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisindeki düzeyleridir. Bu araştırmanın bağımsız değişkeni ise, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretiminde kullanılan eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimdir.

Bu araştırmada denekler arası çoklu yoklama deseni kullanılırken, birinci deneğe word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı uygulanarak, tek fırsat yöntemiyle ard arda en az üç oturum başlama düzeyi verisi toplanmış, ikinci ve üçüncü denekte birer yoklama verisi alınmıştır. Birinci denekte başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle sağaltım uygulanmaya başlanmıştır. Sağaltım uygulamasıyla birinci denek amaçlanan ölçüt düzeyine ulaştığında, ikinci denek için başlama düzeyi ölçümü yapılmaya başlanmış ve üçüncü denek için bir yoklama verisi alınmıştır. İkinci denekte başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, ikinci deneğe sağaltım uygulanmıştır. İkinci deneğe uygulanan sağaltımla, amaçlanan ölçüt düzeyine ulaşıldığında, üçüncü denek için başlama düzeyi ölçümü yapılmaya başlanmış ve beceride başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, üçüncü deneğe sağaltım uygulamasına geçilmiştir.

3.1.3.Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninde Verilerin Analizi Ve Grafiğin Yorumu

Çoklu yoklama deseninde veriler, diğer tek denekli desenlerde olduğu gibi grafiksel olarak gösterilip niteliksel olarak analiz edilmektedir. (Tawney ve Gast 1984; Cooper ve diğerleri, 1987; Kırcaali İftar ve Tekin, 1997; Richards ve diğerleri, 1999).

Çoklu yoklama deseninde grafiksel analiz yapmak için, çizgi grafiği kullanılır. Grafiğin düşey eksenı bağımlı değişkenin niceliksel değerini, yatay eksen ise, uygulamanın zaman boyutunu (gün, ders saati, hafta ya da gözlem oturumları) gösterebilir (Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin, 1997; Richards ve diğerleri, 1999). Grafikte yatay eksene dik çizilen çizgiler, araştırmanın evrelerini (başlama düzeyi, uygulama, izleme gibi) birbirlerinden ayırmada kullanılır ve her evrenin özelliğini gösteren başlama düzeyi, öğretim sonu, izleme gibi evre kodları bulunur(Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin, 1997;Richards ve diğerleri,1999).

Çoklu yoklama deseninde, tüm deneklerde sağıltım uygulamadan önceki başlama düzeyi ve yoklama verileri sabit kalıyor, hedef davranışta sadece sağıltım uygulandığında ilerleme kaydediliyorsa, uygulanan sağıltımın etkili olduğu söylenebilir. Sağıltım yönteminin uygulandığı davranışta değişme olmakla birlikte, başlama düzeyi ve yoklama verilerinde de değişme gözleniyorsa, bu durum, başlama düzeyi ölçümlerinin uygulanan öğretim yönteminden etkilendiğini ya da deney kontrolünün iyi sağlanmadığını gösterir (Tawney ve Gast, 1984; Richards ve diğerleri,1999).

Çoklu yoklama deseninde, bir denekte sağıltım uygulanırken, diğer deneklerde hala başlama düzeyi ve yoklama verileri toplanmaktadır. Bu başlama düzeyi ve yoklama verileri değişmiyor, sadece sağıltım uygulanmaya başladıktan sonra hedef davranışta ilerleme kaydediliyorsa, bağımsız değişkenin farklı deneklerde de etkili olduğu şeklinde yorumlanır. Bu da bağımsız değişkenin

genellenebilirliğini arttırır (Tawney ve Gast, 1984; Cooper ve diğerleri, 1987; Richards ve diğerleri, 1999).

3.2. DENEKLER VE SEÇİMİ

Bu bölümde, araştırma denekleri ve bu deneklerin seçimi açıklanmaktadır.

3.2.1 Denekler

Araştırmanın deneklerini, 2006–2007 öğretim yılında, TSK. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu’na kayıtlı beş öğrenci oluşturmaktadır. Bu beş öğrenciden üçü asıl, biri de yedek denek olarak seçilmiştir. Ön uygulama için de aynı merkeze kayıtlı bir öğrenciyle çalışılmıştır.

3.2.2.Deneklerin Seçimi

TSK. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu’na devam eden öğrencilerden, öncelikle öğretmen görüşme formu ve daha sonra beceri kontrol listesinin uygulanması sonucunda, özbakım, psiko-motor ve günlük yaşam becerileri alanlarında benzer becerilere gereksinimi olan öğrenciler belirlenmiştir. Daha sonra, belirlenen bu öğrencilerin ailelerine aile görüşme formu uygulanmıştır. Bütün bunların sonucunda, bilgisayar kullanma becerileri başlığı altında yer alan word belgesi üzerine yazı yazma becerisine gereksinimi olan altı öğrenci olduğu anlaşılmıştır.

Bu altı öğrenci arasından da, üç beş kelimelik cümlelerden oluşan yönergeleri yerine getirme, iki üç kelimelik cümlelerle gün içinde başından geçen bir olayı anlatma, üç dört kelimelik cümlelerle konuşma, metin okuma, okunduğunda kelime kelime metin yazma önkoşul davranışlarına sahip olan, ek yetersizlikleri bulunmayan ve tüm vücut bölümlerini rahatlıkla kullanabilen beş öğrenci seçilmiştir. Bu beş öğrencinin ailelerinin de gönüllülüğü alınarak, eşit olasılıklı yönteme göre üçü asıl biri yedek ve biri ön uygulama olmak üzere beş öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır.

3.2.2.1.Deneklerin Özellikleri

Bir no'lu denek, 1993 yılı doğumlu olup, 15 yaşında bir erkek öğrencidir. Denek, bir ilköğretim okulunda 8. sınıfa devam etmektedir. Deneğin sağlık kurulu raporu incelendiğinde, Wisc-r zekâ testinden 75 puan aldığı yazılıdır. Tanı kısmında ise, hafif derecede mental retardasyon yazmaktadır. Denek, bağımsız olarak giyinme, yemek yeme, kişisel bakım becerilerine(elini ve yüzünü kalıp sabunla yıkama, saç tarama, diş fırçalama) günlük yaşam becerilerine(ev temizliği ve düzenine ait becerilerden çöp toplama, masa silme, yer silme; giysilerin bakımına ait becerilerden kazak katlama, ayakkabı boyama; mutfak becerilerinden salata yapma,çay demleme,toz içecek hazırlama), boyama, kesme, okuma ve yazma becerilerine sahiptir. Ancak, bilgisayar kullanma becerilerine gereksinimi vardır. Ayrıca denek, üç beş kelimelik cümlelerden oluşan yönergeleri yerine getirebilen, iki üç kelimelik cümlelerle gün içinde başından geçen bir olayı anlatabilen, okunduğunda kelime kelime metin yazabilen, modele bakarak büyük küçük harf modellerini yazabilen, basit bir hikâyede kim, ne, ne zaman, ne oldu sorularına cevap verebilen, ek yetersizliği olmayan, 45 dk'lık ders saati boyunca yerinde sessizce oturarak ders dinleyen ve sorulan sorulara parmak kaldırarak cevap veren ve grup içi oyunlarda kurallara uyan bir öğrencidir.

İki no'lu denek, 1996 yılı doğumlu olup, 12 yaşında bir kız öğrencidir. Denek bir ilköğretim okulunda 6.sınıfa devam etmektedir. Deneğin sağlık kurulu raporu incelendiğinde, Wisc-r zekâ testinde sözel ve performans puanları arasındaki 20 puanlık fark, öğrenme güçlüğü açısından anlamlıdır ifadesi yazılıdır. Tanı kısmında ise, özgül öğrenme bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu yazmaktadır. Denek, bağımsız olarak giyinme, yemek yeme, kişisel bakım becerilerine(elini ve yüzünü kalıp sabunla yıkama, saç tarama, diş fırçalama, tırnak kesme), günlük yaşam becerilerine(ev temizliği ve düzenine ait becerilerden, çöp toplama, masa silme, yer silme, elektrik süpürgesi kullanma; giysilerin bakımına ait becerilerden, kazak katlama, ayakkabı boyama; mutfak becerilerinden, yiyecek haşlama, salata yapma, çay demleme, toz içecek hazırlama, yemek masası hazırlama)

boyama, kesme, okuma ve yazma becerilerine sahiptir. Ancak, bilgisayar kullanma becerilerine gereksinimi vardır. Ayrıca denek, üç beş kelimelik cümlelerden oluşan yönergeleri yerine getirebilen, iki üç kelimelik cümlelerle gün içinde başından geçen bir olayı anlatabilen, okunduğunda kelime kelime metin yazabilen, modele bakarak büyük küçük harf modellerini yazabilen, basit bir hikâyede kim, ne, ne zaman, ne oldu sorularına cevap verebilen, ek yetersizliği olmayan, 45 dk'lık ders saati boyunca yerinde sessizce oturarak ders dinleyen ve sorulan sorulara parmak kaldırarak cevap veren ve grup içi oyunlarda kurallara uyan bir öğrencidir.

Üç no'lu denek, 1993 yılı doğumlu olup, 15 yaşında bir erkek öğrencidir. Denek, bir ilköğretim okulunda 8.sınıfa devam etmektedir. Deneğin sağlık kurulu raporu incelendiğinde, kooperasyon yaşına göre hafif geri, Wisc-r zekâ testinde orta düzeyde zekâ geriliği ifadesi yazılıdır. Tanı kısmında ise, hafif derecede mental retardasyon yazmaktadır. Denek, bağımsız olarak giyinme, yemek yeme, kişisel bakım becerilerine(elini ve yüzünü kalıp sabunla yıkama, saç tarama, diş fırçalama, elektrikli traş makinesiyle traş olma), günlük yaşam becerilerine(ev temizliği ve düzenine ait becerilerden çöp toplama, masa silme, yer silme; giysilerin bakımına ait becerilerden kazak katlama, ayakkabı boyama; mutfak becerilerinden çay demleme, toz içecek hazırlama), boyama, kesme, okuma ve yazma becerilerine sahiptir. Ancak, bilgisayar kullanma becerilerine gereksinimi vardır. Ayrıca denek, üç beş kelimelik cümlelerden oluşan yönergeleri yerine getirebilen, iki üç kelimelik cümlelerle gün içinde başından geçen bir olayı anlatabilen, okunduğunda kelime kelime metin yazabilen, modele bakarak büyük-küçük harf modellerini yazabilen, basit bir hikâyede kim, ne, ne zaman, ne oldu sorularına cevap verebilen, ek yetersizliği olmayan, 45 dk'lık ders saati boyunca yerinde sessizce oturarak ders dinleyen ve sorulan sorulara parmak kaldırarak cevap veren ve grup içi oyunlarda kurallara uyan bir öğrencidir.

Ön uygulamanın yapıldığı denek, 1991 yılı doğumlu olup, 17 yaşında bir kız öğrencidir. Denek meslek lisesinde 9.sınıfa devam etmektedir. Deneğin sağlık kurulu raporu incelendiğinde, Wisc-r zekâ testinden 55 puan aldığı yazılıdır. Tanı kısmında ise, mental retardasyon yazmaktadır. Denek, bağımsız olarak giyinme, yemek yeme,

kişisel bakım becerilerine (elini ve yüzünü kalıp sabunla yıkama, saç tarama, diş fırçalama, ped değiştirme, tırnak kesme), günlük yaşam becerilerine(ev temizliği ve düzenine ait becerilerden, çöp toplama, masa silme, yer silme, elektrik süpürgesi kullanma; giysilerin bakımına ait becerilerden, kazak katlama, ayakkabı boyama; mutfak becerilerinden yiyecek haşlama, salata yapma,çay demleme,toz içecek hazırlama, yemek masası hazırlama), boyama, kesme, okuma ve yazma becerilerine sahiptir. Ancak, bilgisayar kullanma becerilerine gereksinimi vardır. Ayrıca denek, üç beş kelimelik cümlelerden oluşan yönergeleri yerine getirebilen, iki üç kelimelik cümlelerle gün içinde başından geçen bir olayı anlatabilen, okunduğunda kelime kelime metin yazabilen, modele bakarak büyük küçük harf modellerini yazabilen, basit bir hikâyede kim, ne, ne zaman, ne oldu sorularına cevap verebilen, ek yetersizliği olmayan, 45 dk'lık ders saati boyunca yerinde sessizce oturarak ders dinleyen ve sorulan sorulara parmak kaldırarak cevap veren ve grup içi oyunlarda kurallara uyan bir öğrencidir.

Yedek denek, 1991 yılı doğumlu olup,17 yaşında bir kız öğrencidir. Denek kız meslek lisesinde 9.sınıfa devam etmektedir. Deneğin sağlık raporu incelendiğinde, Wisc-r zekâ testinden 50 puan aldığı yazılıdır. Tanı kısmında ise, epilepsi mental retardasyon yazmaktadır. Denek, bağımsız olarak giyinme, yemek yeme, kişisel bakım becerilerine (elini ve yüzünü kalıp sabunla yıkama, saç tarama, diş fırçalama, ped değiştirme), günlük yaşam becerilerine(ev temizliği ve düzenine ait becerilerden, çöp toplama, masa silme, yer silme; giysilerin bakımına ait becerilerden, kazak katlama, ayakkabı boyama, mutfak becerilerinden yiyecek haşlama, toz içecek hazırlama, yemek masası hazırlama), boyama, kesme, okuma ve yazma becerilerine sahiptir. Ancak, bilgisayar kullanma becerilerine gereksinimi vardır. Ayrıca denek, üç beş kelimelik cümlelerden oluşan yönergeleri yerine getirebilen, iki üç kelimelik cümlelerle gün içinde başından geçen bir olayı anlatabilen, okunduğunda kelime kelime metin yazabilen, modele bakarak büyük-küçük harf modellerini yazabilen, basit bir hikâyede kim, ne, ne zaman, ne oldu sorularına cevap verebilen, ek yetersizliği olmayan, 45 dk'lık ders saati boyunca yerinde sessizce oturarak ders dinleyen ve sorulan sorulara parmak kaldırarak cevap veren ve grup içi oyunlarda kurallara uyan bir öğrencidir.

Deneklerin hiçbirisiyle, daha önce bilgisayar kullanmaya yönelik beceriler çalışılmamıştır. Deneklerin dördünün evinde, bilgisayar bulunmaktadır. Deneklere, çalışmaya istekli olup olmayacakları sorulmuş ve gönüllülükleri alınmıştır.

3.3. KULLANILAN BİLGİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada kullanılan bilgi toplama araçları, öğrencilerin özbakım, psiko-motor ve günlük yaşam becerileri alanlarındaki gereksinimlerini belirlemek, araştırma verilerini toplamak, eşzamanlı ipucu işlem sürecinin uygulayıcı tarafından güvenilir biçimde uygulanıp uygulanmadığını belirlemek ve araştırmanın sosyal geçerliğini saptamak amaçlarına yönelik olarak geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Bu bölümde, her bir amaç için kullanılan bilgi toplama araçlarıyla ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.3.1.Öğrencilerin Özbakım, Psiko-motor ve Günlük Yaşam Beceri Alanlarında Gereksinimlerini Belirlemek Amacıyla Kullanılan Bilgi Toplama Araçları

Öğrencilerin özbakım, psiko-motor ve günlük yaşam becerileri alanlarındaki gereksinimlerini kabaca saptamak amacıyla, Öğretmen Görüşme Formu, Aile Görüşme Formu ve Beceri Kontrol Listesi geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

3.3.1.1. Öğretmen Görüşme Formu (Ek- 1)

Yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin sahip oldukları ve okul ortamında kullandıkları psikomotor becerileri ve gereksinimlerini kabaca belirleyebilmek amacıyla, öğretmen görüşme formu geliştirilmiştir. Öğretmen Görüşme Formu geliştirilirken, daha önce alanda yapılan araştırmalarda kullanılan öğretmen görüşme formları incelenmiştir.

Öğretmen görüşme formu; amaç, uygulama yönergesi, öğrencinin kimlik ve okul bilgileri, beceriler listesi bölümlerinden ve görüşmeden elde edilen bilgilerin kayıt edileceği sütunlardan oluşmuştur.

Amaç bölümünde, formun niçin geliştirildiği yazılı olarak açıklanmış, uygulama yönergesinde ise, görüşme formunun nasıl uygulanacağı belirtilmiştir. Kimlik bilgileri bölümünde öğrencinin devam ettiği okula, görüşme yapılan öğretmen ve öğrenciye ait bilgiler yer almaktadır.

Beceriler listesi, öğretmene yöneltilecek açık uçlu sorular, her bir beceri alanını içeren beceriler ve cevapların işaretleneceği kayıt çizelgesinden oluşmaktadır. Beceri alanlarını özbakım becerilerinden, tuvalet, giyinme, yemek yeme, kişisel bakım ve temizlik becerileri; psiko-motor becerilerden, resim iş becerileri, günlük yaşam, okuma-yazma ve bilgisayar kullanma, alıcı ve ifade edici dil becerileri alanı oluşturmaktadır.

Öğretmen görüşme formundan elde edilen bilgilerin kaydedilebilmesi amacıyla, görüşme formunun üzerinde çek atarak ve elde edilen ek bilgilerin açıklama sütununda yer alan boşluğa yazılarak kaydedilebileceği bir düzenlemeye yer verilmiştir.

3.3.1.1.1. Öğretmen Görüşme Formunun Ön uygulaması

Öğretmen görüşmesi sırasında, formda yer alan soruların öğretmenler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını ve formun kullanım kolaylığını saptamak amacıyla, öğretmen görüşme formunun ön uygulamasına yer verilmiştir. Bu amaçla, T.S.K. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu'nda görev yapan bir özel eğitim öğretmenine öğretmen görüşme formu uygulanmış ve bu ön uygulama sonucunda, öğretmen görüşme formunda yer alan soruların anlaşılır olduğu ve verilen yanıtların rahatlıkla kaydedilebildiği görülmüştür.

3.3.1.1.2. Öğretmen Görüşme Formunun Uygulanması

Öğretmen görüşme formu, T.S.K. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu’nda görev yapan beş öğretmen ile birebir olarak uygulanmıştır. Öğretmen görüşme formu kullanımından önce, sınıf öğretmenlerinden görüşme randevusu alınmıştır. Öğretmenle bir araya gelindikten sonra, görüşmenin amacı açıklanmıştır. Daha sonra, uygulama yönergesinde yazılan açıklamalar doğrultusunda, öğretmene sorular sorulmaya başlanılmıştır. Öğretmenin verdiği cevaplar, eğer öğrenci bağımsız olarak beceriyi yapıyorsa, o beceriyle ilgili bağımsız sütununun altına çek işareti koyarak; yardımla yapıyorsa, yardımla sütununun altına çek işareti koyarak işaretlenmiştir. Görüşme sırasında öğretmen adı geçen beceriyle ilgili ek bilgi veriyorsa, onlar da“ Açıklama” sütununun altına yazılmıştır. Görüşme sonunda öğretmene teşekkür edilerek, görüşme bitirilmiştir.

3.3.1.2.Beceri Kontrol Listesi (Ek- 2)

Öğretmen görüşmesinden elde edilen bilgileri kontrol etmek ve yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin, özbakım, psiko-motor ve günlük yaşam becerileri alanlarında yapabildiklerini kabaca belirleyerek gereksinimlerini ortaya çıkarmak amacıyla, beceri kontrol listesi hazırlanmıştır. Beceri Kontrol Listesi, araştırmacının “Yetersizlikten Etkilenmiş Öğrencilerin Ölçümlenmesi” yüksek lisans dersi sırasında hazırladığı ve daha önce yapılan araştırmalardaki kontrol listelerini incelemesi ve dersi veren öğretim üyesinin de görüşleri alınarak oluşturulmuş ve özel eğitim bölümündeki bir öğretim üyesi ile kontrol ve düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir.

Beceri Kontrol listesi; kimlik bilgisi, amaç, uygulama yönergesi, beceriler listesi ve değerlendirmeden elde edilen bilgilerin kayıt edileceği sütunlardan oluşmuştur.

Kimlik bilgileri bölümünde, öğrencinin adı-soyadı, doğum tarihine ait bilgiler, uygulayıcının adı-soyadı, değerlendirme tarihi yer almaktadır. Amaç bölümünde, kontrol listesinin niçin geliştirildiği yazılı olarak açıklanmıştır. Uygulama yönergesinde ise, beceri kontrol listesinin nasıl uygulanacağı maddeler halinde belirtilmiştir.

Beceriler listesi, yönerge, her bir beceri alanını içeren beceriler ve öğrencinin yapabildiklerinin işaretleneceği yapabilme düzeyi ve açıklama başlıklı kayıt çizelgesinden oluşmaktadır. Beceri alanlarını özbakım becerilerinden, tuvalet, giyinme, yemek yeme, kişisel bakım ve temizlik becerileri; psiko-motor becerilerden, resim iş becerileri, dil becerilerinden alıcı ve ifade edici dil becerileri, günlük yaşam, taklit ve bilgisayar kullanma becerileri alanı oluşturmaktadır. Beceriler kolaydan zora doğru bir gelişim sırası takip etmekle beraber, bazı beceri alanlarında bir becerinin yapılması diğerini etkileyebilmektedir. Bunun için her bir beceri alanının başında yer alan yönergede bu durum açıklanmıştır.

Beceri kontrol listesinden elde edilen bilgilerin kaydedilebilmesi amacıyla, beceri kontrol listesinin üzerinde çek atarak ve elde edilen ek bilgilerin açıklama sütununda yer alan boşluğa yazılarak kaydedilebileceği bir düzenlemeye yer verilmiştir.

3.3.1.2.1. Beceri Kontrol Listesinin Uygulanması

Öğretmen görüşme formunun uygulanması sonucunda, günlük yaşam ve bilgisayar kullanma becerileri alanlarında gereksinimi olduğu anlaşılan öğrencilere, kontrol listesi bire bir olarak uygulanmıştır. Kontrol listesi uygulanmadan önce, hangi öğrenci ile hangi gün ve saatte çalışılacağı belirlenmiştir. Çalışmaya başlanılmadan önce, araçlar hazırlanmıştır. Kontrol listesi uygulanmadan önce, yapılacak iş öğrenciye kısaca açıklanmıştır. Çalışmanın sonunda, öğrenciye teşekkür edilerek, sınıfına gönderilmiştir.

Kontrol listesinin uygulanmasına, uygulama formunda yazıldığı şekliyle yer verilmiştir. Buna göre çalışmaya, ilk beceri alanında yer alan orta güçlükte bir beceri ile başlanmıştır. Eğer öğrenci bu beceriyi gerçekleştiriyorsa, bir sonraki beceriye geçilmiştir; gerçekleştiremiyorsa, bir önceki beceriye geçilerek kontrol listesinin uygulanmasına devam edilmiştir. Ancak bazı beceri alanlarında, bir becerinin yapılması diğerini etkilemeyebilmektedir. Bunun için, o beceri alanında yer alan becerilere tek tek bakılmıştır.

3.3.1.3. Aile Görüşme Formu (Ek-3)

Yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin sahip oldukları ve ev ortamında kullandıkları becerileri ve gereksinimlerini belirleyebilmek amacıyla, Aile Görüşme Formu geliştirilmiştir. Aile Görüşme Formu, alanda daha önce yapılan araştırmalardaki formların incelenmesi ve özel eğitim bölümünde görevli bir öğretim üyesinin görüşleri alınarak oluşturulmuş ve öğretim üyesi tarafından kontrol ve düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir.

Aile görüşme formu; amaç, uygulama yönergesi, çocuğun ve anne - babanın kimlik bilgisi, kardeşlerle ilgili bilgi, çocuğun sağlık bilgileri, beceriler listesi ve görüşmeden elde edilen bilgilerin kayıt edileceği sütunlardan oluşmuştur. Amaç bölümünde formun niçin geliştirildiği yazılı olarak açıklanmış, uygulama yönergesinde ise, görüşme formunun nasıl uygulanacağı belirtilmiştir.

Kimlik bilgileri bölümünde görüşülen kişinin ve öğrencinin adı soyadı, doğum tarihi, yaşı, annenin ve babanın mesleği, adres ve telefon bilgileri, öğrencinin tıbbi özgeçmiş bilgileri (ek engel, kullandığı cihaz ve protez, süregelen hastalık durumu) yer almaktadır.

Beceriler listesi, aileye yöneltilecek açık uçlu sorular, her bir beceri alanını içeren beceriler ve cevapların işaretleneceği kayıt çizelgesinden oluşmaktadır. Beceri alanlarını özbakım becerilerinden, tuvalet, giyinme, yemek yeme, kişisel bakım ve temizlik becerileri; psiko motor becerilerden, resim iş becerileri, günlük yaşam, okuma yazma, dil ve bilgisayar kullanma becerileri alanı oluşturmaktadır.

Aile görüşme formundan elde edilen bilgilerin kaydedilebilmesi amacıyla, görüşme formunun üzerinde çek atarak ve elde edilen ek bilgilerin açıklama sütununda yer alan boşluğa yazılarak kaydedilebileceği bir düzenlemeye yer verilmiştir.

3.3.1.3.1. Aile Görüşme Formunun Uygulanması

Aile görüşme formu, T.S.K. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu'nda çocukları eğitim alan, öğretmen görüşme formu ve beceri kontrol listesinin uygulanması sonucunda bilgisayar kullanma becerileri alanında gereksinimi ortaya çıkan altı çocuğun annesine bire bir olarak uygulanmıştır. Aile görüşme formu kullanımından önce, annelerden görüşme randevusu alınmıştır. Annelerle bir araya gelindikten sonra, görüşmenin amacı açıklanmıştır. Daha sonra, uygulama yönergesinde yazılan açıklamalar doğrultusunda, anneye sorular sorulmaya başlanılmıştır. Annenin verdiği cevaplar, eğer öğrenci bağımsız olarak beceriyi yapıyorsa, o beceriyle ilgili bağımsız sütununun altına çek işareti koyarak; yardımla yapıyorsa, yardımla sütununun altına çek işareti koyarak işaretlenmiştir. Görüşme sırasında anne adı geçen beceriyle ilgili ek bilgi veriyorsa, onlar da“ Açıklama” sütununun altına yazılmıştır. Görüşme sonunda aileye teşekkür edilerek, görüşme bitirilmiştir.

3.3.1.4. Gereksinimlerin Belirlenmesi

Öğretmen görüşme formu ve beceri kontrol listesinin uygulanması sonucunda, bilgisayar kullanma becerileri alanında gereksinimi ortaya çıkan altı çocuğun ailelerine aile görüşme formu uygulanarak, öğrencilerin ortak gereksinimlerinin bilgisayarda word belgesi üzerine yazı yazma becerisi olduğu saptanmıştır.

3.3.2.Pekiştireç Belirleme Formu Ve Kullanılması (Ek-4, Ek-5)

Araştırmada, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler için kullanılacak pekiştireçleri belirlemek amacıyla, aile görüşüne dayalı (Ek-4) ve öğrenciye yönelik pekiştireç belirleme formu (Ek- 5) olmak üzere iki form hazırlanmış ve kullanılmıştır.

Aile görüşüne dayalı pekiştireç belirleme formunda çocuğun adı-soyadı, yiyecekler-içecekler, oyuncaklar, sosyal ödüller ve etkinlikler başlıkları altında ödül listeleri yer almaktadır. Ödül listelerinin yanındaki üç sütunda ise sever, sevmez, çok sever başlıkları altında, ailenin çocuğu için kullanılabilecek ödülleri işaretleyeceği boşluklar yer almaktadır. Öğrenciye yönelik pekiştireç belirleme formunda ise öğrencinin adı-soyadı, yiyecekler-içecekler, oyuncaklar, sosyal ödüller ve etkinlikler başlıkları altında ödül listeleri yer almaktadır. Ödül listelerinin yanındaki üç sütunda ise severim, sevmem, çok severim başlıkları altında öğrencinin tercih edeceği ödüllerin işaretleneceği boşluklar yer almaktadır. Her iki formun son bölümünde formda yer almayan ödül seçeneklerinin belirtilmesi için yiyecekler, oyuncaklar, sosyal ödüller ve etkinlikler başlıkları altında boşluklar bırakılmıştır.

Öğretmen görüşme formu, beceri kontrol listesi ve aile görüşme formunun uygulanması sonucunda, ortak gereksinimlerinin bilgisayarda word belgesi üzerine yazı yazma becerisi olduğu saptanan altı çocuğa ve ailelerine, hazırlanan pekiştireç

belirleme formları uygulanmıştır. Formlar, soruların öğrencilere ve ailelerine araştırmacı tarafından bire bir sorulmasıyla doldurulmuştur. Buna göre formlarda en çok tercih edilen seçenekler, birinci denek için yiyeceklerden dondurma, oyuncaklardan top, sosyal ödüllerden aferin sözü, etkinliklerden bilgisayar ile oynama; ikinci denek için yiyeceklerden çikolata, oyuncaklardan bebek, sosyal ödüllerden aferin sözü, etkinliklerden müzik dinleme; üçüncü denek için yiyeceklerden sakız, oyuncaklardan araba, sosyal ödüllerden seninle gurur duyuyorum sözü, etkinliklerden müzik dinleme ve bilgisayarla oynama araştırma boyunca kullanılacak pekiştireçler olarak belirlenmiştir.

3.3.3. Araştırma Verilerinin Toplanması İçin Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğretim öncesi, sırası ve sonunda öğrencilerin becerideki düzeyini, kazandırılan becerinin farklı ortam, araç-gereç, kişi ve metne genellenip genellenmediğini ve kazanılan becerinin öğretimden sonra da sürüp sürmediğini belirlemek amacıyla veri toplanmıştır. Aşağıda, bu verilerin toplanması amacıyla geliştirilen ölçü araçları açıklanmaktadır.

3.3.3.1.Öğretim Öncesinde, Sırasında ve Öğretim Sonunda Öğrencilerin Düzeyini Belirlemede Kullanılan Veri Toplama Araçları

Öğretim öncesinde, sırasında ve sonunda öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisindeki düzeyini belirlemek amacıyla beceri ölçü aracı, beceri ölçü aracı kullanma yönergesi ve kayıt çizelgesi geliştirilmiştir.

3.3.3.1.1.Beceri Ölçü Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada geliştirilen beceri ölçü aracı, deneklerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisindeki öğretim öncesi, sırası ve sonrası düzeylerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmış ölçüt bağımlı ölçü aracıdır.

Beceri ile ilgili ölçüt bağımlı ölçü aracı hazırlanırken, öncelikle becerinin daha küçük alt basamaklara ayrılması ile beceri analizi yapılır (Snell, 1993; Varol,2005) .Araştırmada beceri ile ilgili ölçüt bağımlı ölçü aracı geliştirilirken, beceri uygulayıcı tarafından bizzat yapılarak ileri zincirleme yöntemiyle analiz edilmiş ve uzman görüşü alınarak becerinin analizine son şekli verilmiştir. Tek fırsat yöntemiyle başlama düzeyini belirlemek için hazırlanan ölçüt bağımlı ölçü aracında bildirimler, ölçüt ve bağımsız sütunları yer almaktadır (Varol,2005).Analizi yapılan becerinin basamakları, ölçü aracının bildirimler bölümünü oluşturmuştur. Becerinin ana yönergesi yazılmış, ölçüt ve bağımsız sütunu eklenerek, ölçü aracına son şekli verilmiştir.

3.3.3.1.1.1.Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisi Ölçü Aracı (Ek-6)

Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı, deneklerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisinde öğretim öncesi, sırası ve sonrası düzeylerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı yetmiş iki bildirimden oluşan bildirim sütunu, %100 oranının yer aldığı ölçüt sütunu, ana yönerge ve bağımsız sütunundan oluşmaktadır.

3.3.3.1.1.2.Beceri Ölçü Aracı Kullanma Yönergesi (Ek-7) ve Kayıt Çizelgesi (Ek-8)

Beceri ölçü aracının kullanılabilmesine yönelik olarak, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı kullanma yönergesi hazırlanmıştır.

Bu yönergede, ölçü aracının amacı, ölçü aracının uygulanacağı öğrenci özellikleri, ölçü aracının amacına göre kullanılacak araçlar, uygulama ortamı ve ölçü aracının uygulanması bölümleri yer almaktadır. Yönergenin amaç bölümünde,

öğrencinin word belgesi üzerine yazı yazma becerisinde yer alan beceri basamaklarından hangilerini bağımsız olarak yapabildiğini belirlemeye yönelik bir ölçü aracı olduğu belirtilmiştir. Ölçü aracının hangi özelliklerine sahip olan öğrencilere uygulanacağı betimlenmiş ve kullanılacak araçlar, uygulama ortamı ve ölçü aracının nasıl uygulanacağı açıklanmıştır.

Deneklerin, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracındaki beceri basamaklarını bağımsız olarak gerçekleştirme düzeylerini kaydetmek amacıyla, ölçü aracı kayıt çizelgesi haline getirilmiştir. Çizelgenin üst bölümünde öğrencinin ve uygulayıcının adı, soyadı bölümü yer almaktadır. Altta ise bildirimler, ana yönerge, ölçüt ve birinci, ikinci ve üçüncü değerlendirme bölümlerine ayrılmış bağımsız sütunu bulunmaktadır.

3.3.3.1.1.3. Beceri Ölçü Aracının Ön Uygulaması

Beceri ölçü aracının ön uygulaması, ölçü aracında yer alan bildirimlerin sayı ve sırasının uygun olup olmadığını, ölçü aracı kullanma yönergesinde yer alan açıklamaların net olup olmadığını ve kayıt çizelgesinin kullanımının rahat olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bunun için araştırmacı, özel eğitim uzmanı olan bir diğer kişiye, beceri ölçü aracının basamaklarını okuyarak basamakları yerine getirmesini istemiştir. Bu ön uygulama sonunda, beceri analizine bilgisayarda oturum açmaya yönelik basamakların eklenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Daha sonra araştırmacı, beceriyi bağımsız olarak gerçekleştiren ilköğretim 8. sınıfa devam eden normal bir öğrenciye ve T.S.K. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu'nda eğitim alan yetersizlikten etkilenmiş başka bir öğrenciye ana yönergeyi vererek, beceriyi yapmasını istemiş ve öğrencileri izlemiştir. Bu ön uygulamalar sonucunda, hazırlanan ölçü aracının beceri basamaklarının sıra ve sayısının uygun olduğuna, kullanma yönergesinin anlaşılabilir olduğuna ve kayıt çizelgesinin kullanımının rahat olduğuna karar verilmiştir.

3.3.3.1.1.4.Beceri Ölçü Aracının Uygulanması ve Puanlanması

Beceri ölçü aracı, deneklere, becerinin öğretiminden önce ve öğretim sonrasında üç ayrı oturumda tek fırsat yöntemiyle bire bir olarak birer kez uygulanmıştır. Ayrıca öğretim sırasında yapılan değerlendirmelerde de bu beceri ölçü aracı kullanılmıştır. Ölçü aracı kullanma yönergesinde açıklandığı şekilde ortam düzenlemesi yapılarak, öğrenciye beceriyle ilgili ana yönerge verilmiştir. Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamaklar, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (+) işareti kullanarak kaydedilmiştir. Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı basamaklar, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (-) işareti kullanarak kaydedilmiştir. Öğrencinin doğru ya da yanlış tepkilerine nötr kalınmıştır. Öğrenci bir şey yapmadan beklediğinde, ana yönerge tekrar edilerek devam etmesi istenmiş, bir – iki saniye beklenilmiştir. Öğrencinin yine bir şey yapmadığı gözleendiğinde, bir kez daha ana yönerge tekrar edilerek devam etmesi istenmiş, bir iki saniye beklenilmiş, öğrencinin yine bir şey yapmadığı gözleendiğinde ise uygulamaya son verilmiştir. Öğrenci yanlış yöneldiğinde ise uygulama kesilerek, öğrencinin bağımsız olarak yapabildiği basamaklar (+), bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı basamaklar ise (-) işareti kullanılarak kayıt edilmiştir.

Öğrencinin, üç oturumun ikisinde, becerinin ana yönergesi verildikten sonra % 100 bağımsız olarak gerçekleştirdiği beceri basamaklarını bağımsız olarak gerçekleştirdiği kabul edilmiştir.

3.3.3.2.Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisi Önkoşul Becerileri Ölçü Aracı (Ek-9)

Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi önkoşul becerileri ölçü aracı, deneklerin word belgesi üzerine yazı yazmanın öğretimi için önkoşul olan becerilere sahip olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Word belgesi

üzerine yazı yazma becerisi önkoşul becerileri ölçü aracı; amaç, uygulama yönergesi, kullanılacak araçlar ve ölçü aracı kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Ölçü aracının üst bölümünde öğrencinin ve uygulayıcının adı- soyadı, tarih, saat bilgileri almaktadır. Daha sonra ölçü aracının amacı açıklanmıştır. Uygulama yönergesi bölümünde, ölçü aracının nasıl uygulanacağına dair açıklamalar yer almaktadır. Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi önkoşul becerileri ölçü aracı kayıt çizelgesi ise onaltı bildirimden oluşan bildirim sütunu, ölçüt, sorular ve evet-hayır sütunlarından oluşmaktadır.

3.3.3.2.1.Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisi Önkoşul Becerileri Ölçü Aracının Uygulanması

Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi önkoşul becerileri ölçü aracı, asıl ve yedek deneklere, becerinin öğretiminden önce bire bir olarak uygulanmıştır. Ölçü aracı kullanma yönergesinde açıklandığı şekilde ortam düzenlemesi yapılarak, ölçü aracında yer alan sıra ile sorular öğrenciye yöneltilmiştir. Öğrencinin, bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamaklar, ilgili basamağın karşısındaki “evet” kutucuğuna (+) işareti kullanarak kaydedilmiştir. Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı basamaklar, ilgili basamağın karşısındaki “hayır” kutucuğuna (-) işareti kullanarak kaydedilmiştir. Öğrencinin doğru yada yanlış tepkilerine nötr kalınmıştır. Öğrenci bir şey yapmadan beklediğinde, yönerge tekrar edilerek devam etmesi istenmiş, bir – iki saniye beklenilmiştir. Öğrencinin yine bir şey yapmadığı gözlemlendiğinde, bir kez daha ana yönerge tekrar edilerek devam etmesi istenmiş, bir iki saniye beklenilmiş, öğrencinin yine bir şey yapmadığı gözlemlendiğinde ise bir diğer soruya geçilmiştir. Öğrencinin bağımsız olarak yapabildiği basamaklar (+), bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı basamaklar ise (-) işareti kullanılarak kayıt edilmiştir.

Uygulama sonucunda, araştırma kapsamına alınan deneklerin ve yedek olarak belirlenen deneğin, bilgisayara ait parçaların sağını-solunu gösterme dışında herhangi

bir basamakta, önkoşul becerilerin öğretime gereksinimleri olmadıkları ortaya çıkmıştır. Ancak, araştırmanın deney sürecinde öğretim uygulamaları sırasında uygulayıcı, imleci ekranın sağına ve soluna götürme ile ilgili basamaklarda zaten model olacağı için, bu ön koşul becerilerin önceden öğretime gerek duyulmamıştır.

3.3.4.Genelleme Sürecinde Veri Toplama

Deneklerin, word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı araç, ortam ve kişilere genelleyip genellemediklerini değerlendirmek için genelleme oturumları düzenlenmiştir. Genelleme oturumlarının ilkinde, öğretim yapılan ortamdaki farklı ortamda öğretim oturumlarında kullanılan metin verilerek, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı ortam, kişi ve materyale genelleyip genellemediğine; ikinci genelleme oturumunda ise, öğretim yapılan ortamdaki farklı ortamda, öğretim oturumlarından farklı bir metin kullanılarak, öğrencilerin kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı metne genelleyip genellemediklerine bakılmıştır. Genelleme oturumlarında, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı uygulanmıştır.

3.3.5.Süreklilik Sürecinde Veri Toplama

Deneklerin, word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazandıktan belli bir süre sonra sürdürüp sürdüremediklerini değerlendirmek amacıyla, öğretimin tamamlanmasından 7, 14 ve 21 gün sonra veri toplanmıştır. Bu amaçla, deneklere word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı, öğretim sırasında kullanılan metnin aynısı verilerek uygulanmıştır.

3.3.6.Uygulama Güvenilirliğinin Hesaplanması

Uygulamacının, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimi ne derece güvenilir olarak uyguladığını belirleyebilmek amacıyla başlama, genelleme düzeyi başlama, uygulama, süreklilik ve genelleme oturumları, araştırmacının dışında iki

özel eğitim öğretmeni tarafından kamera kaydından izlenerek, güvenilirlik verileri elde edilmiştir.

Uygulama güvenilirliği verilerinin, alandan olan kişilerin uygulamayı yürüttükleri durumlarda oturumların %20'sinde; alandan olmayan kişilerin uygulamayı yürüttükleri durumlarda ise %30 ve üzerinde toplandığı belirtilmektedir (Tekin, 1999). Bu açıklamaya göre, uygulamacının özel eğitim öğretmeni olması nedeniyle, başlama, genelleme düzeyi başlama, uygulama, süreklilik ve genelleme oturumlarının %20'sinde uygulama güvenilirliği verisi toplanılmıştır. Uygulama güvenilirliği katsayısı, gözlenen uygulamacı davranışının, planlanan uygulamacı davranışına bölünerek yüzdesinin alınması ile hesaplanmıştır.

Araştırmada, uygulama güvenilirliği verileri iki amaçla toplanılmıştır. Birinci amaç, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretim sırasında, işlem sürecinin uygulamacı tarafından güvenilir biçimde uygulanıp uygulanmadığını değerlendirmektir. Bu amaçla, “eşzamanlı ipucu işlem sürecini uygulama güvenilirliği” veri toplama formu hazırlanmıştır (Ek- 10).

Eşzamanlı ipucu işlem süreci uygulama güvenilirliği veri toplama formunun hazırlanması için, eşzamanlı ipucu işlem sürecine göre hazırlanan öğretim süreçlerinde yer alan aşamalar analiz edilip, beceri basamakları şeklinde formun sol sütunda yer almıştır. Daha sonra basamakların yanına evet ve hayır sütunları açılarak form tamamlanmıştır. Uygulamacının, eşzamanlı ipucu işlem sürecini güvenilir biçimde uygulayıp uygulamadığını belirleyebilmek üzere, uygulama sırasında tüm oturumlar kamera ile kaydedilmiştir. Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine devam eden iki özel eğitim öğretmeni, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa formda yer alan “Evet” sütununa; uygun değilse “Hayır” sütununa çek atmak suretiyle formları doldurmuşlardır.

İkinci amaç ise, yoklama oturumlarında (başlama, süreklilik ve genelleme) güvenilir biçimde veri toplanılıp toplanılmadığını değerlendirmektir. Bu amaçla, “yoklama oturumları uygulama güvenilirliği” veri toplama formu hazırlanmıştır (Ek - 11).

Yoklama oturumları (başlama, süreklilik ve genelleme) uygulama güvenilirliği veri toplama formunun hazırlanması için, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı uygulama yönergesindeki aşamaların analizi yapılmış ve beceri analizi basamakları şeklinde formun sol sütununda yer almıştır. Bu basamakların karşısına evet- hayır sütunları açılmış, formun başına gözlemci ve tarih satırları eklenerek forma son hali verilmiştir.

3.3.7.Sosyal Geçerlilik Formu

Araştırmada kazandırılmak istenilen becerinin önemini ve işlevselliğini, bu beceriyi kazandırmak üzere kullanılan işlem sürecinin uygunluğunu ve işlevselliğini değerlendirmek amacıyla, öğretmenlere ve annelere yönelik olarak “Sosyal Geçerlilik Formu” geliştirilmiştir. Sosyal geçerlilik formu geliştirilirken, beceri öğretimine yönelik olarak daha önce yapılan araştırmalarda kullanılan formlar incelenmiştir. Daha sonra, bu araştırmada öğretimi yapılan beceri ve kullanılan ipucu işlem süreci dikkate alınarak, kazandırılmak istenilen becerinin önemini, becerinin ve bu beceriyi kazandırmak için kullanılan işlem sürecinin işlevsel olup olmadığını ölçmeye hizmet edecek şekilde anneye ve öğretmene yönelik sorular oluşturulmuştur. Ayrıca, bu çalışmanın sonucunun, öğrencilerin sınıf içi çalışma davranışlarına olumlu yönde hizmet edip etmeyeceğine dair sorulara da yer verilmiştir.

Öğretmenlere yönelik sosyal geçerlik formu (Ek-12)on bir sorudan, annelere yönelik sosyal geçerlik formu(Ek-13) ise altı sorudan oluşmaktadır. Soruların altında, Evet, düşünüyorum (), Hayır, düşünmüyorum () ve Kararsızım () şeklinde bölümler yer almaktadır.

Araştırmanın tamamlanmasından sonra, hazırlanan sosyal geçerlilik formları bire bir olarak anneler ve öğretmenlere uygulanmıştır. Formda yer alan sorular, araştırmacı tarafından öğretmenlere ve annelere sorulmuş, verdikleri cevaplar ilgili bölüme kaydedilmiştir.

3.4.EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİNE GÖRE HAZIRLANAN BECERİ ÖĞRETİM MATERYALİNİN GELİŞTİRİLMESİ (Ek-14)

Araştırmanın deney sürecini, deneklere word belgesi üzerine metin yazma becerisinin öğretiminde “eşzamanlı ipucu işlem sürecinin” uygulanması oluşturmaktadır. Bu nedenle, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle sunulan beceri öğretim materyali geliştirilmiştir. Beceri öğretim materyali geliştirilmeden önce, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle ilgili yayınlar ve araştırmalar gözden geçirilmiştir.

Eş zamanlı ipucu işlem sürecinin uygun biçimde kullanılabilmesi için şu dokuz basamak planlanmalıdır. Bu basamaklar, a) becerinin ana yönergesini belirleme, b) öğrenci için verilecek uygun ipucunu belirleme, c)eş zamanlı ipucu öğretim oturumlarını planlama, d)yoklama(değerlendirme) oturumlarını planlama, e)yanıt aralığı süresini belirleme, f) öğrenci davranışlarına ne şekilde tepkide bulunulacağını belirleme, g)denemeler(öğretim süreci) arası süreyi belirleme, h) öğrenci tepkilerinin ne şekilde kaydedileceğini belirleme, ı)uygulama, kayıt tutma ve öğrencinin gösterdiği performansa göre gerektiğinde değişiklikler yapma şeklinde sıralanabilir (Tekin-İftar ve Kırcaali-İftar, 2004).

Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi öğretim materyali amaçlar, ortam ve öğretim planlarından oluşmaktadır.

Aşağıda, öncelikle beceri öğretim materyali geliştirilmeden önce, becerinin ana yönergesi ve öğretimde kullanılacak uygun ipucunun belirlenmesi, öğrenci davranışlarına ne şekilde tepkide bulunacağını belirleme, öğrenci davranışlarının ne

şekilde kaydedileceğini belirleme öğeleri; daha sonra ise, eşzamanlı ipucu işlem sürecine göre geliştirilen beceri öğretim materyali açıklanmaktadır.

3.4.1. Becerinin Ana Yönergesinin Belirlenmesi

Eş zamanlı ipucu işlem sürecine göre öğretim yapılırken, öğrencilerin beceriyi gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi için “word belgesi üzerine yazı yaz” ana yönergesi belirlenmiştir.

3.4.2. Öğrenci İçin Verilecek Uygun İpucunu Belirleme

Her üç denek içinde model olma ipucu, öğretimde kullanılacak ipucu olarak belirlenmiştir. Uygun ipucu belirlenirken, deneklerin taklit etme becerisine sahip olup olmadıkları, alıcı ve ifade edici dil düzeyleri, kullandıkları vücut bölümleri, ek yetersizliklerinin olup olmadığı, bekleme sürelerinin ne kadar olduğu ve öğretilecek becerinin özellikleri dikkate alınmış ve ayrıca sınıf öğretmeniyle görüşülmüştür.

Denekler, taklit etme becerisine sahip, üç-dört kelimelik cümlelerden oluşan yönergeleri yerine getirebilen, iki-üç kelimelik cümlelerle konuşabilen, fiş/metin okuyabilen, bakarak fiş/metin yazabilen, en az 5’e kadar sayma becerisine sahip, ek yetersizlikleri olmayan, 45 dk’lık ders boyunca sessiz bir şekilde oturarak ders dinleyebilen ve tüm vücut bölümlerini rahatlıkla kullanılabilen öğrenciler oldukları için, model olma ipucunun öğretimde kullanılmasına karar verilmiştir.

3.4.3. Öğretim Sırasında Öğrenci Davranışlarına Ne Şekilde Tepkide Bulunulacağını Belirleme

Wolery ve diğerleri (1992), Tekin-iftar ve Kırcaali-iftar, (2004), Varol (2005), eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretim yapılırken, doğru tepki, yanlış tepki, tepkide bulunmama olmak üzere üç tür öğrenci tepkisi olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu araştırmada, denek doğru tepki verdiğinde pekiştirilmiş, yanlış tepki verdiğinde, beklemesi gerektiği söylenip, ipucu tekrar sunulmuştur. Denek tepkide bulunmadığında, deneğin dikkati çalışmaya çekilip, ipucu tekrar sunulmuştur.

3.4.4.Öğretim Sırasında Öğrenci Davranışlarının Ne şekilde Kaydedileceğinin Belirlenmesi

Eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretim yapılırken, öğretim boyunca öğrencinin verdiği tepkileri kaydetmek için, öğretimde ilerlemelerin kaydedileceği ilerleme formu geliştirilmiştir (Ek- 15).

3.4.5.BECERİ ÖğRETİM MATERYALİ

3.4.5.1.Amaçlar

Öğrencinin yapabildiklerinin belirlenmesinden sonra uzun dönemli amaçlara karar verilir. Beceri öğretiminde her zaman uzun dönemli amaç, öğrenciyi, o beceriyi bağımsız olarak yapar hale getirmektir (Varol, 2005). Daha sonra, bu uzun dönemli amaca ulaşacak şekilde alt amaçlar oluşturulur.

Zincirleme becerilerin öğretiminde, amaçların düzenlenmesinde üç farklı yaklaşım kullanılmaktadır. Bunlar, tüm beceri, ileri zincirleme ve tersine zincirleme yaklaşımlarıdır (Snell, 1993; Varol, 1996).

Bu araştırmada, amaçlar, tüm beceri yaklaşımına göre düzenlenmiştir. Tüm beceri yaklaşımına göre amaç düzenlenirken, önce becerinin bütünü ile ilgili uzun dönemli amaç konulmuştur. Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi için uzun dönemli amaç üç öğretim sonu yoklamanın üçünde bağımsız olarak word belgesi üzerine yazı yazmasıdır. Bu uzun dönemli amaca ulaşacak şekilde kısa dönemli amaçlar model olunduğunda word belgesi üzerine yazı yazma ve bağımsız olarak word belgesi üzerine yazı yazma olarak belirlenmiştir.

3.4.5.Öğretim Planlarının Hazırlanması

Öğretim planları, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi için, kullanılacak araçlar, öğretime hazırlık ve öğrenci tepkilerine uygun olarak sunulan öğretim oturumlarını içermektedir.

Öğretim oturumları, öğretmenin bir beceri basamağını bizzat yaparak gösterirken ne yaptığını anlatması ve aynı zamanda da ne öğrenciye ne yapacağını sözel olarak ifade etmesi anlamına gelen model olma ipucunun sunulmasını ve öğrenci davranışlarına ne şekilde tepkide bulunulacağının yazılmasına yönelik düzenlenmiştir.

Öğretim oturumlarının yazımına, beceriyle ilgili ana yönerge verilerek başlanılmıştır. Sonra beceri basamaklarının tamamına model olma ipucu sunulmuş ve öğrencinin becerinin basamaklarını model olma ipucuyla gerçekleştirmesini sağlayacak şekilde düzenleme yapılmıştır.

Model olma ipucu; beceride yer alan her bir basamak için hareketin tamamının yapılarak ve ne yapıldığının öğrenciye anlatılarak gösterilmesi ve o beceri basamağıyla ilgili sözel ipucunun verilmesi şeklinde sunulmuştur. Öğrenci verilen, ipucuyla beceri basamağını doğru olarak gerçekleştirdiyse, sözel olarak pekiştirilmiştir. Öğrenci yanlış tepkiye yöneldiğinde, hemen bir önceki pozisyona döndürülerek bekleme pozisyonuna getirilmiş, model olma ipucu tekrar sunulmuş ve doğru tepki verdiğiğinde sözel olarak pekiştirilmiştir. Eğer, öğrenci hiçbir şey yapmadan bekleyecek olursa, uygulamacı öğrencinin tepki vermeyişini görmezden gelmiş ve tekrar uygun ipucunu sunmuş ve doğru tepki verdiğiğinde sözel olarak pekiştirilmiştir.

Örneğin, uygulamacı, “ bak ben monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağım ile basarak monitörü açıyorum” der ve monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açar. “Hadi sende monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü aç” der. Öğrenci

monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açarsa, aferin monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü açtın der. Öğrenci yanlış tepkide bulunur ya da tepkide bulunmaz ve hiçbir şey yapmadan beklerse, uygulamacı öğrenciye, “ bak ben monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağım ile basarak monitörü açıyorum” der ve monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açar. “Hadi sen de, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü aç” diyerek tekrar model olmuştur.

3.4.6. Yoklama(Değerlendirme) Oturumlarının Planlanması

Eşzamanlı ipucu işlem süreçlerinde, yoklama oturumlarının kaç öğretim oturumunda bir yapılmasının uygun olduğuna ilişkin bir görüş bulunmamaktadır. Birinci öğretim oturumu dışında, her bir öğretim oturumunun başında yoklama yapılabilir (Varol, 2005). Bu araştırmada da, birinci öğretim oturumunun dışında, her bir öğretim oturumunun başında yoklama (değerlendirme) yapılmıştır.

3.4.7. Bağımsızlık yoklamaları

Yoklama oturumlarında öğrenci, becerinin ana yönergesi verildikten sonra tüm beceri basamaklarını ipucu verilmeden bağımsız olarak gerçekleştirene kadar eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretilere devam edilmiştir. Daha sonra, beceri ölçü araçları bire bir olarak üç kez uygulanarak bağımsızlık yoklaması yapılmıştır.

3.5. BECERİ ÖĞRETİM MATERYALİNİN ÖN UYGULAMASI

Araştırmanın deney sürecinde kullanılmak üzere hazırlanan Eşzamanlı ipucu İşlem Süreciyle “Sunulan Word Belgesi Üzerine Yazı Yazma Becerisi Öğretim

Materyali”nin ön uygulaması, iki amaçla yapılmıştır. Birinci amaç, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin model olma ipucunun bir kez verilmesiyle öğretimi yapıldığında, öğretim süresinin ne kadar olacağını belirlemek; ikinci amaç ise hazırlanan öğretim süreçlerinde, varsa eğer eksiklikleri gidermek, ilerleme formu ve öğretim süreçlerinin uygulayıcı tarafından yazıldığı gibi uygulanılır olup olmadığına karar vermektir.

Ön uygulamada, TSK. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu’na devam eden 16 yaşında bir kız öğrenciyle çalışılmıştır. Her beceri basamağı için, model olma ipucu bir kez verilerek uygulama yapılmış ve uygulama süresi belirlenmiştir. Bu ön uygulama sonucunda, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin her bir basamağına model olma ipucunun bir kez verilmesiyle öğretim yapıldığında, uygulamanın 25 dakikalık süre aldığı belirlenmiştir. İkinci amaç için ise, ön uygulama sırasında alınan video kayıtları Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Anabilim Dalında yüksek lisans yapan bir gözlemci tarafından izlenerek, uygulamacının öğretim planında yazılı olduğu şekliyle uygulama yapıp yapmadığı ve öğrenci tepkilerini uygun kaydedip kaydetmediği, yazılı olarak kendisine verilen öğretim süreçlerinden ve kayıt çizelgelerinden kontrol edilmiştir. Ön uygulama sonucunda, öğretim planlarının ve kayıt çizelgelerinin uygunluğuna karar verilmiştir.

3.6.ORTAM ve MATERYALLER

Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi başlama düzeyi, öğretim uygulamaları, öğretim sonu ve süreklilikle ilgili veri toplama aşamaları; T.S.K. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu’na ait kütüphanede yapılmıştır. Oda, yaklaşık olarak yirmi metrekaredir. Odada öğrencilerin boyuna uygun bir dikdörtgen masa, uygulamacının ve öğrencinin oturması için iki sandalye, iki tahta kapaklı dolap, bir masa ve etrafında 5 sandalye bulunmaktadır. Masa ve sandalyeler, pencere yan tarafta kalacak şekilde yerleştirilmiştir. Çalışmalar sırasında uygulamacı ve denek, yüzleri duvara dönük, uygulamacı öğrencinin kullandığı eli tarafında olacak şekilde yan yana oturmuşlardır. Word belgesi üzerine yazı yazma

becerisi başlama düzeyi, öğretim uygulamaları ve süreklilikle ilgili veri toplama aşamalarında; 17 inç dışı siyah renkli ekran, 30x15 ebatlarında siyah renk klavye 29 X 29 ebatlarında siyah renk LG marka kasa kullanılmıştır.

Genellemeye yönelik başlama düzeyi ve öğretim sonu veri toplama aşamalarında, kurumun gösterdiği farklı bir odadan faydalanılmıştır. Bu oda, yaklaşık olarak 10 metrekaredir. Odada bir tahta dolap, üç büyük dikdörtgen masa ve bir küçük kare masa bulunmaktadır. Genellemeye yönelik başlama düzeyi ve öğretim sonu veri toplama aşamalarında Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Anabilim dalından 2005–2006 yılında mezun olmuş ve halen yüksek lisans yapan sınıf öğretmeni yer almıştır. Sınıf öğretmeni ve denek, çalışmalar sırasında, sırtları duvara dönük ve sınıf öğretmeni, öğrencinin kullandığı eli tarafında olacak şekilde yan yana oturmuşlardır. Genelleme düzeyinde, 17 inç dışı beyaz renkli ekran, 30x15 ebatlarında beyaz renk klavye, 29 X 29 ebatlarında siyah renk LG marka kasa kullanılmıştır.

3.7.DENEY SÜRECİ

Deney sürecinde, her bir denek için başlama düzeyi oturumlarına, öğretim oturumlarına, süreklilik ve genelleme oturumlarına yer verilmiştir.

3.7.1.Başlama Düzeyi Verilerinin Toplanması

Deneklerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisinde başlama düzeyi belirlenirken, word belgesi üzerine yazı yazma beceri ölçü aracı, her bir deneğe sağaltım öncesi bire bir olarak üç kez uygulanmıştır.

Birinci denek için aynı gün içinde, 3 ayrı oturumda, ölçü aracı 3 kez uygulanarak başlama düzeyi verileri toplanmıştır. Birinci denek için aynı gün içinde bir oturuma daha yer verilerek, genellemeye yönelik başlama düzeyi verileri toplanmıştır. Ölçü araçlarının uygulanma zamanları arasında, 15 dakikalık sürenin geçmesine dikkat edilmiştir. 15 dakikalık süre içerisinde denekler, kurumun

kütüphanesinde bulunan dergileri okuma ya da araştırmacının verdiği resimleri boyama gibi bir başka etkinlikle ilgilenmişlerdir. Birinci deneğin başlama düzeyi verilerinin toplandığı gün, diğer iki deneğe, iki ayrı oturumda ölçü aracı uygulanarak, yoklama verileri toplanmıştır. Her oturum, deneklerin kütüphaneye alınması ile başlamış ve çalışmanın sonunda, deneğin çalışma ortamından çıkarılması ile sonuçlanmıştır. Başlama düzeyi verileri toplanırken oturumlarda kullanılan araçlar, ortam ve uygulamayı yürüten kişi Tablo-1’ de gösterilmiştir.

Tablo–1: Başlama düzeyi verilerinin toplanmasında oturumlarda kullanılan araçlar, ortam ve uygulamayı yürüten kişi

Beceri	Başlama düzeyinde kullanılan araçlar	Genelleme başlama düzeyinde kullanılan araçlar	Başlama düzeyinde kullanılan ortam ve uygulamayı yürüten kişi	Genelleme başlama düzeyinde kullanılan ortam ve uygulamayı yürüten kişi
Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi	*1 tane dışı siyah renkli 17 inç ekran, * 1tane dışı siyah renkli kasa * 1 tane siyah klavye *5 kelimedenden oluşan ve 1virgülden oluşan bilgisayar öğreniyorum metni	*1 tane dışı beyaz renkli 17 inç ekran, * 1 tane dışı beyaz renkli kasa * 1 tane beyaz klavye *10 kelimedenden oluşan ve 2 virgülden oluşan okulumu seviyorum metni	* Okulun kütüphanesi * Araştırmacının kendisi	*Okulun birim odası * Özel eğitim öğretmeni

3.7.2. Uygulama Evresi

Denekler arası çoklu yoklama modeline göre desenlenen bu araştırmada, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin “eşzamanlı ipucu işlem süreciyle” öğretiminin yapılması, uygulama evresini oluşturmaktadır. Bu nedenle bu bölümde, becerinin öğretim süresi ile eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretim başlıkları altında uygulama sürecinin açıklanmasına yer verilmektedir.

3.7.2.1.Becerilerin Öğretim Süresi

Araştırmanın uygulama evresi, bir günde; 25 dakikalık bir öğretim oturumu olmak üzere, toplam ondört gün sürmüştür. Uygulama evresi, araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Her bir öğretim oturumu, deneklerin çalışma ortamına alınması ile başlamış ve çalışmanın sonunda deneğin çalışma ortamından çıkarılması ile sonuçlanmıştır. Aşağıdaki tabloda, uygulama evresini gösteren çalışma takvimi yer almaktadır.

Tablo-2: Uygulama Evresi Çalışma Takvimi

Tarih	16 Nisan	17 Nisan	18 Nisan	19 Nisan	20 Nisan	23 Nisan	24 Nisan	25 Nisan	26 Nisan	27 Nisan
1.Denek	1.B.D. 2.B.D. 3.B.D. Genelleme B.D.	1.Ö.Tim Oturumu	Yoklama 2.Ö.Tim Oturumu	Yoklama 3.Ö.Tim Oturumu	Yoklama 4.Ö.Tim Oturumu		Yoklama	1.Ö.Tim Sn Yklm 2.Ö.Tim Sn Yklm 3.Ö.Tim Sn Yklm Ö.Tim Sn Gnlm		
2.Denek	Yoklama							1.B.D. 2.B.D. 3.B.D. Genelleme B.D.	1.Ö.Tim Oturumu	Yoklama 2.Ö.Tim Oturumu
3.Denek	Yoklama							Yoklama		
Tarih	30 Nisan	1 Mayıs	2 Mayıs	3 Mayıs	4 Mayıs	7 Mayıs	8 Mayıs	9 Mayıs	10 Mayıs	11 Mayıs
1.Denek			Süreklilik 7.Gün					Süreklilik 14.Gün		
2.Denek	Yoklama	1.Ö.Tim Sn Yklm 2.Ö.Tim Sn Yklm 3.Ö.Tim Sn Yklm Ö.Tim Sn Gnlm	-				Süreklilik 7.Gün			
3.Denek		1.B.D. 2.B.D. 3.B.D. Genelleme B.D.	1.Ö.Tim Oturumu	Yoklama 2.Ö.Tim Oturumu	1.Ö.Tim Sn Yklm 2.Ö.Tim Sn Yklm 3.Ö.Tim Sn Yklm Ö.Tim Sn Gnlm					Süreklilik 7.Gün
Tarih	14 Mayıs	15 Mayıs	16 Mayıs	17 Mayıs	18 Mayıs	21 Mayıs	22 Mayıs	23 Mayıs	24 Mayıs	25 Mayıs
1.Denek			Süreklilik 21.Gün							
2.Denek		Süreklilik 14.Gün					Süreklilik 21.Gün			
3.Denek					Süreklilik 14.Gün					Süreklilik 21.Gün

Araştırmanın uygulama evresinde, birinci denek için tek fırsat yöntemiyle word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı uygulanarak, ard arda en az üç oturum başlama düzeyi verisi toplanırken, ikinci ve üçüncü denekte birer yoklama verisi alınmıştır. Birinci denekte veriler kararlılık gösterdiğinde, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretilmesine başlanmıştır. Sağaltım uygulamasıyla birinci denek amaçlanan ölçüt düzeyine ulaştığında (becerinin tamamını bağımsız olarak yapabildiğinde), ikinci denek için başlama düzeyi ölçümü yapılmaya başlanmış ve üçüncü denek için bir yoklama oturumu alınmıştır. İkinci denekte başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, ikinci deneye sağaltım uygulanmıştır. İkinci deneye uygulanan sağaltım, amaçlanan ölçüt düzeyine ulaştığında (becerinin tamamını bağımsız olarak yapabildiğinde) , üçüncü denek için başlama düzeyi ölçümü yapılmaya başlanmış ve beceride başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, üçüncü deneye sağaltım uygulamasına geçilmiştir.

3.7.2.2.Öğretim Sonu Düzeyinin Belirlenmesi(Bağımsızlık Yoklamaları)

Deneklerin öğretim sonu düzeylerinin belirlenmesinde, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı uygulanmıştır. Eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretimin yapıldığı öğretim oturumunun başında yapılan değerlendirmede, denek eğer becerinin ana yönergesi verildikten sonra tüm beceri basamaklarını bağımsız bir şekilde gerçekleştirdiyse, o gün için öğretim oturumuna yer verilmemiştir. Deneğin tüm beceri basamaklarını bağımsız olarak gerçekleştirdiği günden sonraki ilk gün deneye beceri ölçü araçları bire bir olarak üç kez uygulanarak, becerideki öğretim sonu düzeyi belirlenmiştir. Eğer öğrenci beceri basamaklarının tamamını bağımsız olarak gerçekleştiremez ise, öğretim oturumlarına devam edilmiştir.

Deneklerin bağımsızlık yoklamalarından 10 dk sonra, genelleme oturumları gerçekleştirilmiştir.

3.7.2.3.Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci İle Sunu

Word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretim planlarının sunulması sırasında öğretime başlamadan önce, gerekli olan araç-gereçler, öğrencinin kullandığı eli tarafında olacak şekilde yerleştirilmiştir. Uygulamacı, kendi önüne de aynı araçlardan koymuştur. Uygulamacı, öğrenciye malzemeleri göstererek tanıtmış, çalışmanın adını söylemiş ve öğrenci için etkili olduğu bilinen bir etkinlik pekiştirecinin verilebileceğini belirterek kuralları açıklamıştır. Daha sonra, öğrenciden, önündeki malzemeleri tek tek göstermesi istenilmiştir. Araçların tanıtımı bittikten sonra, öğrenciye “Şimdi çalışmamıza başlayalım, demiş ve öğrenciden sözel yada jest ve mimiklerle verilecek bir yanıt beklenmiştir. Öğrenci, hazır olduğunu söyler ya da bu anlamda başını sallarsa öğrenciye,” Aferin, çok güzel, o zaman çalışmamıza başlayalım” denilerek öğretim sürecine başlanmıştır.

Eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretim oturumlarında, uygulamacı, öğrenciye becerinin ana yönergesini verdikten sonra, her bir beceri basamağı için model olma ipucunu sunmuştur. Öğretim süreci boyunca ipucundan sonra doğru tepki, ipucundan sonra yanlış tepki ve tepkide bulunmama olmak üzere üç tür öğrenci tepkisi yer almıştır. Uygulamacı, ipucundan sonraki tüm doğru tepkileri sözel olarak pekiştirmiş yani sürekli pekiştirme tarifesine yer vermiştir. Öğrenci, ipucundan sonra yanlış tepkiye yöneldiğinde, uygulamacı hemen öğrenciyi bir önceki beceri basamağındaki pozisyonuna getirmiş ve “ Dur, bekle ve beni izle demiş ve hemen ardından tekrar model olmuştur. Öğrenci, doğru tepki verdiği için ise hemen sözel olarak pekiştirmiştir. Öğrenci, ipucu sunulduktan sonra hiçbir şey yapmadan beklerse, uygulamacı öğrencinin tepki vermeyişini görmezden gelmiş ve tekrar model olmuştur. Öğrenci, doğru tepki verdiği için ise yine hemen sözel olarak pekiştirmiştir.

Örneğin; uygulamacı “Word belgesi üzerinde yazı yaz” diyerek öğrenciye ana yönergeyi vermiştir. Öğrencinin yapabildiği yere kadar yapmasını beklemiş,

öğrencinin yapabildiği bir şey yoksa, “monitörü aç” demiştir. Hemen ardından “Bak ben monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağım ile basarak monitörü açıyorum” demiş ve monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açmıştır. Öğrenciye “Hadi sen de, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü aç” demiştir. Öğrenci, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açarsa, “Aferin, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü açtın” demiştir.

Öğrenci yanlış tepkiye yöneldiğinde, uygulamacı, hemen öğrenciyi bir önceki beceri basamağındaki pozisyonuna getirmiş ve “Şimdi dur ve beni izle. Bak ben, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağım ile basarak, monitörü açıyorum” demiş ve monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açmıştır. Öğrenciye, “Hadi sen de, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü aç” demiştir. Öğrenci monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açarsa, “Aferin monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü açtın” demiştir.

Öğrenci hiçbir şey yapmadan beklerse, uygulamacı öğrencinin tepki vermeyişini görmezden gelmiş ve tekrar model olma ipucunu sunmuştur. “Şimdi dur ve beni izle. Bak ben, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağım ile basarak monitörü açıyorum” demiş ve monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açmıştır. Öğrenciye “Hadi sen de, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü aç” demiştir. Öğrenci, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açarsa, “Aferin, monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü açtın” demiştir.

Uygulamacı, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinde yer alan tüm basamaklar için aynı süreci tekrarlamıştır.

3.7.2.4. Yoklama(Değerlendirme Oturumu)

Uygulamacı, ikinci öğretim oturumundan itibaren, her öğretim oturumunun başında, öğrenciye ölçü aracı kullanma yönergesinde açıklandığı şekilde ortam düzenlemesi yaparak, beceriyle ilgili ana yönergeyi vermiştir. “Word belgesi üzerinde yazı yaz” demiştir. Öğrencinin yapabildiği yere kadar yapmasını beklemiştir. Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamaklarını, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (+) işareti kullanarak kayıt etmiştir. Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı basamakları, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (-) işareti kullanarak kayıt etmiştir. Uygulayıcı, öğrencinin doğru ya da yanlış tepkilerine nötr kalarak, öğrenci bir şey yapmadan beklediğinde, ana yönergeyi tekrar ederek devam etmesini istemiş ve bir – iki saniye beklemiştir. Öğrencinin yine bir şey yapmadığını gözlediğinde, bir kez daha ana yönergeyi tekrar etmiş ve bir iki saniye beklemiştir. Öğrencinin yine bir şey yapmadığını gözlediğinde ise değerlendirmeye son vermiştir. Sonra ortamı düzenleyip, becerinin ana yönergesini vererek, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle sunuya başlamıştır.

3.7.2.5.Genelleme Etkisi

Deneklerin kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı araç, ortam, kişi ve metne genelleme etkisini değerlendirmek için bağımsızlık yoklamalarından sonra, 15 dakika arayla iki ayrı oturumda, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracının uygulandığı iki genelleme oturumuna yer verilmiştir. Birinci genelleme oturumunda farklı araç, ortam ve kişiye genelleme, ikinci genelleme oturumunda ise farklı metne genellemeye bakılmıştır.

3.7.2.6.Süreklilik Etkisi

Deneklerin kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini öğretimden 7, 14, 21 gün sonra sürdürüp sürdüremediklerini değerlendirmek için,

sürekliliğe yönelik veri toplanmıştır. Bu amaçla deneklere, öğretimden 7-14 ve 21gün sonra word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı bire bir olarak birer kez uygulanmıştır.

3.8.VERİLERİN ANALİZİ

Tek denekli deneysel desenlerden denekler arası çoklu yoklama deseninin kullanıldığı bu araştırmada, veriler grafik olarak analiz edilmiş ve grafikler niteliksel olarak yorumlanmıştır. Grafiksel analiz tekniklerinden de çizgisel grafik kullanılmıştır. Grafik analizinin yatay eksenine, eşzamanlı ipucu işlem sürecine ait başlama düzeyi, genelleme başlama düzeyi, öğretim, süreklilik ve genelleme oturumları yerleştirilmiştir. Yatay ekseninde yer alan her bir oturuma karşılık gelen davranış oluşum yüzdesi, dikey eksen üzerinde 0-100 arasında eşit aralıklarla gösterilmiştir.

3.8.1.Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci İle Yapılan Öğretim Sonucunda Öğrencilerin Düzeyine Yönelik Verilerin Analizi

Araştırmada, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimin öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında etkili olup olmadığı amacına yönelik olarak, öğrencilerin sağaltım eğrileri, başlama düzeyleri ve yoklama verileri dikkate alındığında, başlama düzeyindeki eğrilerinden ve yatay (x)ekseninden uzaklaşıyorsa, uygulanan eşzamanlı ipucu işlem sürecinin öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

3.8.2.Uygulama Güvenirliği

Araştırmada, uygulama güvenilirliği için yüzde hesapları yapılmıştır. Uygulama güvenilirliği katsayısı, gözlenen uygulamacı davranışının, planlanan uygulamacı davranışına bölünerek, yüzdesinin alınması ile hesaplanmıştır.

Hem ölçü aracının uygulanmasının yoklama oturumlarının hem de sağaltım sürecinin uygulanmasının uygulama güvenilirliği verileri kameradan iki gözlemci tarafından izlenip, uygulama güvenilirliği sonuçları kaydedildikten sonra, iki gözlemcinin aynı fikirde olduğu maddeler sayılarak uygulama güvenilirliği sonuçları hesaplanmıştır.

3.8.3.Sosyal Geçerlilik

Araştırmanın sosyal geçerliliğini belirleyebilmek için, uygulamacı tarafından sınıf öğretmenlerine ve annelere uygulanan sosyal geçerlilik formu ile görüş alınmıştır.

BÖLÜM IV

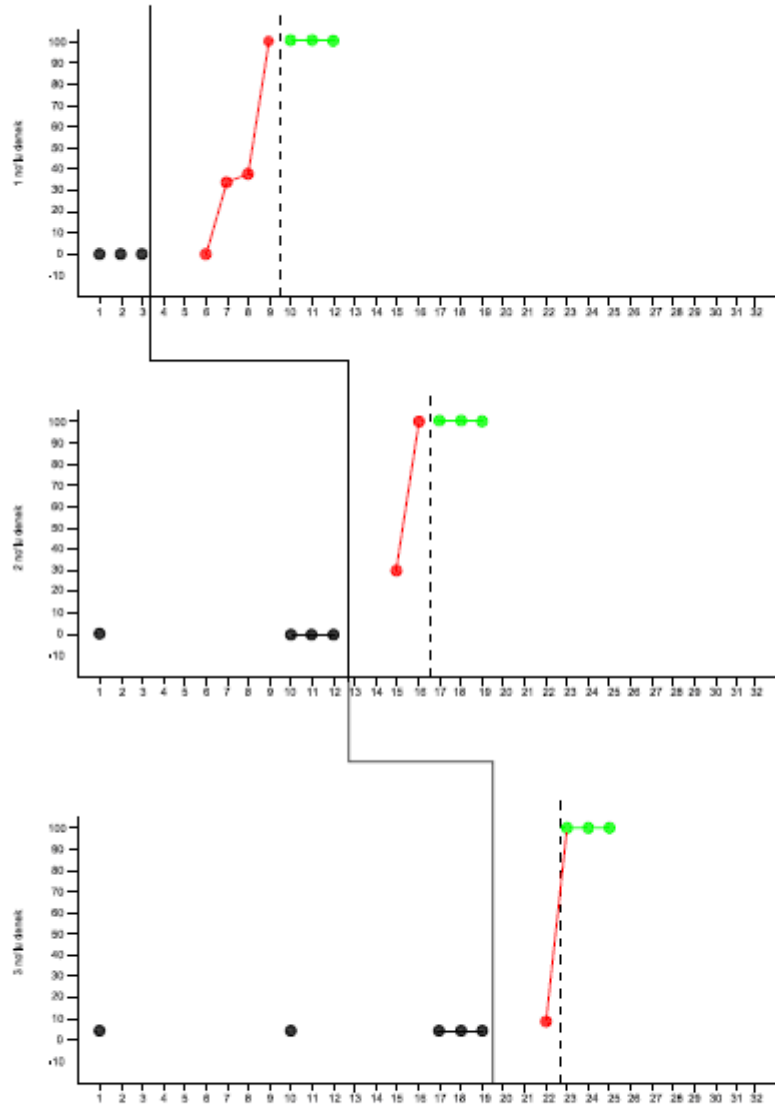
BULGULAR VE YORUMLAR

Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretiminin etkili olup olmadığını, öğrencilerin kazandıkları beceriyi öğretimden sonra sürdürüp sürdüremediğini, farklı ortam, kişi, materyal ve metne genelleyip genelleylemediğini belirlemeyi amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, araştırma amaçlarındaki sıra ile bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ İLE YAPILAN ÖĞRETİMİN WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİNİN KAZANILMASINDA ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın birinci amacında eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında etkili olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sırasında her bir denekle ilgili bulgular Grafik-1’de verilmiştir.

Becerî Basamakları Bağımsız Olarak Gerçekleşme Yüzdesi

Grafik 1: Deneklerin eşzamanlı işlevi işlem süresi ile yapılan öğrenim sırasında word belgesi üzerine yazı yazma becerisini bağımsız olarak gerçekleştireme yüzdesi.

- Bağlama Düzeyi
- Bağımsızlık Yoldanları
- Yoklama Oturumları

Grafik-1’de görüldüğü gibi, bir no’lu denek başlama düzeyinde word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin hiçbir basamağını gerçekleştirememekte, yani becerinin % 0 ını gerçekleştirmektedir.

Bir no’lu denek, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretimi sırasında, beşinci öğretim oturumunda, becerinin her bir basamağını model olma ipucuyla gerçekleştirmiştir. Altıncı öğretim oturumunun başında yapılan birinci yoklamada, denek becerinin basamaklarından hiçbirini bağımsız olarak gerçekleştirememiştir. Yedinci öğretim oturumunun başında yapılan yoklamada, denek becerinin yetmiş iki basamağından yirmi üçünü, yani % 31,9 unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Sekizinci öğretim oturumunun başında yapılan yoklamada, becerinin yetmiş iki basamağından yirmi beşini, yani % 34,7 unu; dokuzuncu öğretim oturumunun başında yapılan yoklamada becerinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini, yani % 100 ünü bağımsız olarak gerçekleştirerek yani, beceriyi kazanmıştır. Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracının, bire bir olarak üç kez uygulandığı bağımsızlık yoklamalarında da, bir no’lu denek, beceriyi % 100 düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirmeye devam etmiştir. Bir no’lu deneğin sağaltımı tamamlandığında 2 ve 3 no’lu denekler için yapılan yoklamalarda bu deneklerin Word belgesi üzerine yazı yazma becerisindeki düzeyleri ilk yoklamalar ile aynı düzeyde görülmektedir.

Grafik-1’de görüldüğü gibi, iki no’lu denek, yoklama oturumunda ve başlama düzeyinde, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin hiçbir basamağı gerçekleştirememekte, yani becerinin % 0 ını gerçekleştirmektedir.

İki no’lu denek, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretimi sırasında, ondördüncü öğretim oturumunda, becerinin her

bir basamağını model olma ipucuyla gerçekleştirmiştir. Onbeşinci öğretim oturumunun başında yapılan birinci yoklamada, denek becerinin yetmiş iki basamağından yirmi üçünü, yani % 31,9 unu; onaltıncı öğretim oturumunun başında yapılan yoklamada, becerinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini, yani % 100 ünü bağımsız olarak gerçekleştirerek, beceriyi kazanmıştır. Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracının bire bir olarak üç kez uygulandığı bağımsızlık yoklamalarında da, iki no'lu denek, beceriyi % 100 düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirmeye devam etmiştir.

Grafik-1'de görüldüğü gibi, üç no'lu denek, yoklama oturumunda ve başlama düzeyinde becerinin yetmiş iki beceri basamağının beş basamağını bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Yani, denek word belgesi üzerine yazı yazma becerisi % 6,9 düzeyinde gerçekleştirmiştir.

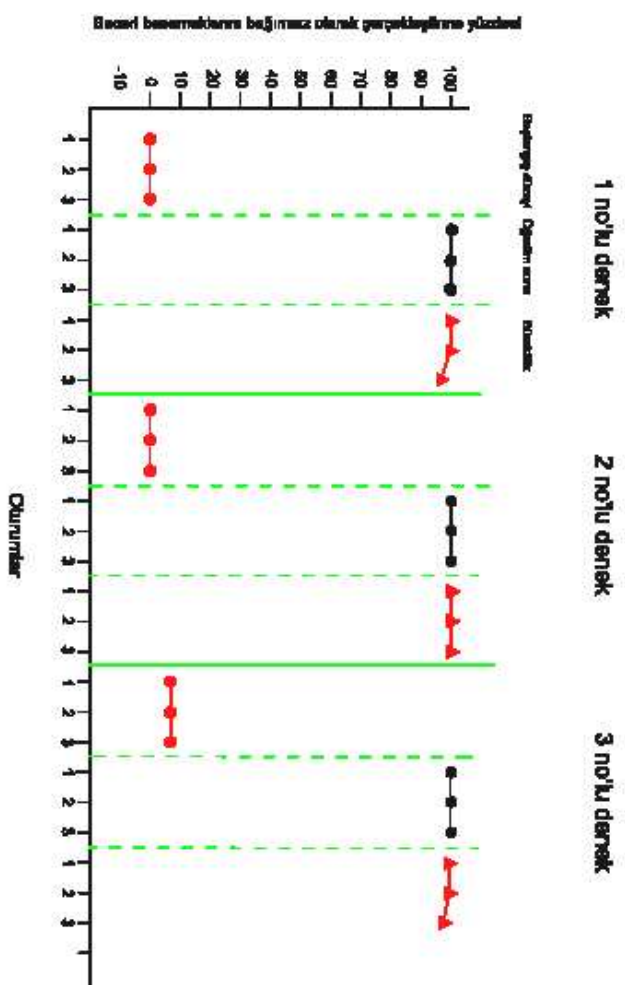
Üç no'lu denek, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretimi sırasında, yirmi birinci öğretim oturumunda, becerinin her bir basamağını model olma ipucuyla gerçekleştirmiştir. Yirmi ikinci öğretim oturumunun başında yapılan birinci yoklamada, denek becerinin yetmiş iki beceri basamağının yedisini, yani % 9,7 unu, yirmi üçüncü öğretim oturumunun başında yapılan ikinci yoklamada becerinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini, yani % 100 ünü bağımsız olarak gerçekleştirerek, beceriyi kazanmıştır. Word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracının, bire bir olarak üç kez uygulandığı bağımsızlık yoklamalarında da, üç no'lu denek, beceriyi % 100 düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirmeye devam etmiştir.

Her üç deneğin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretim sırasında verdikleri doğru tepki düzeyini gösteren eğriler, başlama düzeyi ve yoklamaları gösteren eğrilerle karşılaştırıldığında, doğru tepki yüzdesini gösteren veri yolu ve yönünün, başlama düzeyindeki eğrilerinden ve yatay eksenden uzaklaştığı görülmektedir. Aynı zamanda her üç deneğin öğretimin başlamadığı birinci ve izleyen ara yoklamalarında Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini gerçekleştirme düzeyinde farklılık olmamasından, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile

yapılan öğretimin, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında etkili olduğu arada geçen zamanın becerinin kazanılmasına yol açmadığı sonucuna varılmıştır.

4.2.EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ İLE YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU KAZANILAN WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİNİN SÜREKLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın ikinci amacında, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimden 7, 14, 21 gün sonra, öğrencilerin kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini sürdürüp sürdüremediklerine bakılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonucunda öğrencilerin kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin sürekliliği ile ilgili bulgular Grafik-2’te gösterilmektedir.

Grafik 2: Deneklerin beşlemelerden word bilgisi (Denekler yazı yazma becerileri) öğrenimden 7, 14, 21 sonra edittirme düzeyleri

Grafik-2’te görüldüğü gibi, bir no’lu denek, başlama düzeyinde word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarından hiçbirini gerçekleştirememekte, yani beceriyi % 0 düzeyinde gerçekleştirmektedir. Bir no’lu denek, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonunda, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracının bire bir olarak üç kez uygulandığı bağımsızlık yoklamalarında, becerinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini de bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Yani beceriyi %100 düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Öğretim bittikten 7 ve 14 gün sonra, deneğin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarının tamamını, yani yetmiş iki alt basamağından yetmiş ikisini (%100 ünü), öğretimden 21 gün sonra ise becerinin yetmiş iki basamağından altmış dokuzunu, yani % 95,8 ini bağımsız olarak gerçekleştirdiği görülmektedir. Bir no’lu deneğin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini öğretimden 7, 14, 21 gün sonra %80’lik ölçüt düzeyinin üstünde sürdürdüğü izlenimi edinilmektedir.

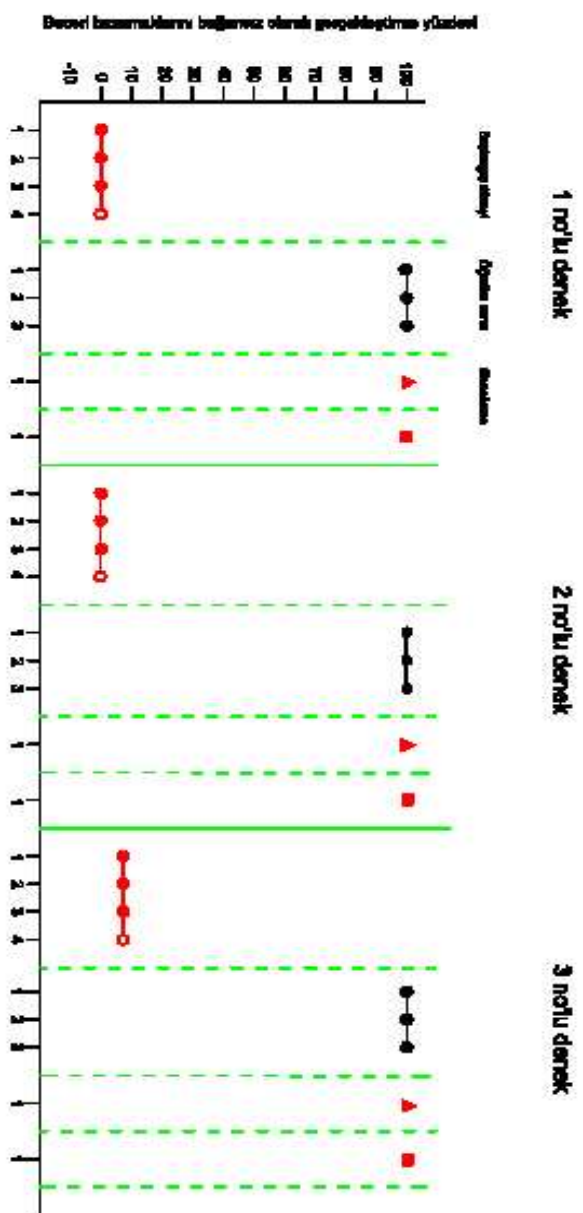
Grafik-2’de görüldüğü gibi, iki no’lu denek başlama düzeyinde, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarından hiçbirini gerçekleştirememekte, yani beceriyi % 0 düzeyinde gerçekleştirmektedir. İki no’lu denek, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonrası, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracının bire bir olarak üç kez uygulandığı bağımsızlık yoklamalarında, becerinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Yani beceriyi %100 düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Öğretim bittikten 7,14 ve 21 gün sonra, deneğin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisi basamaklarının tamamını, yani yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100 ünü) de bağımsız olarak gerçekleştirdiği görülmektedir. İki no’lu deneğin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini, öğretimden 7, 14, 21 gün sonra %80’lik ölçüt düzeyinin üstünde sürdürdüğü izlenimi edinilmektedir.

Grafik-2’de görüldüğü gibi, üç no’lu denek başlama düzeyinde, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından beşini, yani % 6,9 unu bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Üç no’lu denek, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonrası, word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracının bire bir olarak üç kez uygulandığı bağımsızlık yoklamalarında, becerinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Yani beceriyi %100 düzeyinde bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Öğretim bittikten 7 ve 14 gün sonra, deneğin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarının tamamını, yani yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100); öğretimden 21 gün sonra ise becerinin yetmiş ikisi basamağından yetmiş birini, yani 98,6 sını bağımsız olarak gerçekleştirdiği görülmektedir. Üç no’lu deneğin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini öğretimden 7, 14, 21 gün sonra %80’lik ölçüt düzeyinin üstünde sürdürdüğü izlenimi edinilmektedir.

Sonuç olarak deneklerin, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonucu kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini, öğretim bittikten 7,14,21 gün sonra da sürdürdükleri görülmektedir. Dolayısıyla, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimin, öğrencilerin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini sürdürmelerinde etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

4.3.EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ İLE YAPILAN ÖĞRETİM SONUCU KAZANILAN WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİNİN GENELLENMESİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın üçüncü amacında, deneklerin eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonucu kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genelleme düzeylerine bakılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, deneklerin eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonucunda kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini genelleme düzeyleri ile ilgili bulgular, Grafik-3’te gösterilmektedir.

Şekil 3: Derslerin başarıları ve başarıları (başarı) puanı
başarıları ve başarıları (başarı) puanı

- Bağlama Düzeyi
- Gerçekleşen Bağlama Düzeyi
- Başlangıçta Yoktuktan
- ▲ Kıl ortamı, sınıf geçiş gerektiren
- Farklı maddeler gerektiren

Grafik-3'te görüldüğü gibi, bir no'lu denek, başlama düzeyinde ve genelleme başlama düzeyinde, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarının hiçbirini gerçekleştirememekte, yani becerinin % 0 ını gerçekleştirmektedir. Bir no'lu denek, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonunda, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini, yani %100 ünü bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Genelleme oturumlarında, bir no'lu deneğin word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100) ünü farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellediği izlenimi edinilmektedir.

Grafik-3'te görüldüğü gibi, iki no'lu denek, başlama düzeyinde ve genelleme başlama düzeyinde, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarının hiçbirini gerçekleştirememekte, yani becerinin % 0 ını gerçekleştirmektedir. İki no'lu denek, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonunda, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100) bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Genelleme oturumlarında, iki no'lu deneğin word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100) , farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellediği izlenimi edinilmektedir.

Grafik-3'te görüldüğü gibi, üç no'lu denek, başlama düzeyinde ve genelleme başlama düzeyinde, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından beşini, yani % 6,9 unu bağımsız olarak gerçekleştirmektedir. Üç no'lu denek, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonrası, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100) bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Genelleme oturumlarında üç no'lu deneğin, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100), farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellediği izlenimi edinilmektedir.

Deneklerin, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini, farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne %100 düzeyinde genelleyebildikleri görülmektedir. Sonuç olarak, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimin, öğrencilerin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellemeleri açısından etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

4.4.UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ BULGULARI

4.4.1.Yoklama Verilerine İlişkin Uygulama Güvenirliği Bulguları

Uygulamacı, her üç denekle toplam 9 oturum başlama düzeyi, 6 oturum genelleme başlama düzeyi, 7 oturum yoklama(değerlendirme), 9 oturum bağımsızlık yoklama verisi toplamıştır. Yansız atamayla belirlenen 6 oturum uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır.

Buna göre uygulamacı, % 98 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır.

4.4.2. Eşzamanlı İpucu İşlem Sürecini Uygulamaya İlişkin Uygulama Güvenirliği Bulguları

Uygulamacı, denekler bağımsızlığa ulaşıncaya kadar toplam 8 oturum eşzamanlı ipucu işlem sürecini uygulamıştır. Yansız atamayla belirlenen 2 öğretim oturumunda uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır. Buna göre uygulamacı, eşzamanlı ipucu işlem sürecini % 98 düzeyinde güvenilir uygulamıştır.

4.4.3.Sürekliliğe İlişkin Uygulama Güvenirliği Bulguları

Uygulamacı, toplam 9 oturum süreklilik düzeyi verisi toplamıştır. Yansız atamayla belirlenen 2 süreklilik oturumunda, uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır.

Buna göre uygulamacı, süreklilik düzeyinde % 100 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır.

4.4.4. Genellemeye İlişkin Uygulama Güvenirliği Bulguları

Uygulamacı, toplam 6 oturum genelleme düzeyi verisi toplamıştır. Yansız atamayla belirlenen 1 genelleme oturumunda, uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır.

Buna göre uygulamacı, genelleme düzeyinde % 100 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır.

4.5. ÖĞRETMENLERİN VE ANNELERİN ÇALIŞMANIN SOSYAL GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Araştırmada kazandırılmak istenilen becerilerin önemini ve işlevselliğini, bu becerileri kazandırmak üzere kullanılan işlem süreçlerinin uygunluğunu ve işlevselliğini değerlendirmek için öğretmenlere ve annelere yönelik olarak “Sosyal Geçerlilik Formu” kullanılmıştır.

4.5.1. ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞMANIN SOSYAL GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın tamamlanmasından sonra, her bir deneğin öğretmenine ve genelleme verilerinin toplanmasında görev alan öğretmene “Sosyal Geçerlilik Formu” uygulanmıştır. Öğretmenler, formda yer alan ve “evet, düşünüyorum” “hayır, düşünmüyorum” ve “kararsızım” cevap seçeneklerinden oluşan yedi sorunun hepsine “evet, düşünüyorum” cevabını vererek, olumlu görüş sunmuşlardır. Öğretmenler, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini öğrenmelerinin, ileriki yaşantılarında onları daha bağımsız kılacağını ve öğrencileriyle bilgisayar kullanmaya yönelik etkinliklere artık daha çok yer vereceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazandırmak için kullanılan eşzamanlı ipucu işlem sürecinin, okulda kullanmak için

son derece elverişli bir yöntem olduğunu ve öğretmenlerin bu yöntemi kullanarak, okulda beceri öğretimi yapabileceklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlere, çalışmanın sonunda öğrencilerin gösterdiği değişikliklerin neler olduğu ile ilgili soru sorulduğunda, çocukların olumlu davranışlarında artış olduğunu, yazı yazma becerisiyle ilgili öğretmenleriyle konuştuklarını ve bu beceriyi öğrenmekten mutlu olduklarını, daha çok bilgisayarda yazı yazabilecekleri disiplin alanlarında çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlere, çalışmanın sonunda kendisinde bir değişiklik olup olmadığı ve çalışmanın hoşuna giden taraflarının neler olduğu sorulduğunda, eşzamanlı ipucu işlem sürecini beceri öğretiminde daha sık kullanmaya başlayacaklarını, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin çok basamaklı bir beceri olmasına rağmen, öğrencilerin çok kısa bir sürede bağımsızlık kazanmalarının, onları belirledikleri amaçlara ve seçtikleri işlem süreçlerine yönelik düşündürdüğünü ifade etmişlerdir. Öğretmenlere, yapılan çalışmada hoşlarına gitmeyen tarafların neler olduğu sorulduğunda ise, çalışma boyunca böyle bir durumun olmadığını ifade etmişlerdir.

4.5.2. ANNELERİN ÇALIŞMANIN SOSYAL GEÇERLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın tamamlanmasından sonra, deneklerin annelerine “Sosyal Geçerlilik Formu” uygulanmıştır. Anneler, formda yer alan ve “evet, düşünüyorum” “hayır, düşünmüyorum” ve “kararsızım” cevap seçeneklerinden oluşan dört sorunun hepsine “evet, düşünüyorum” cevabını vererek, olumlu görüş sunmuşlardır. Anneler, formda yer alan, çalışma sonunda çocuklarında gördükleri değişiklikleri anlatmalarına yönelik sorulara, çocuklarının kendilerine olan güveninin arttığını, okulda bilgisayar dersinde öğrendikleri beceriyi kullanmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca annelere, çalışmanın sonunda kendilerinde gördükleri değişikliklerin neler olduğu sorulduğunda, çocuklarıyla daha çok gurur duyduklarını, gelecekte çocuklarının daha bağımsız olabileceklerini ve bilgisayarın çocuklarının geleceği açısından çok faydalı olacağını düşündüklerini, çocuklarının bu beceriyi öğrenmelerinden mutlu olduklarını belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde sırası ile araştırmanın özetine, yargıya ve önerilere yer verilmektedir.

5.1. ÖZET

Normal gelişim gösteren bireyler sahip oldukları zihinsel becerileri kullanarak, çevrelerindeki kişileri model alarak ve toplumda kendilerine sağlanan öğrenme fırsatlarını kullanarak bağımsız olarak yaşamaları ve okul programlarında yer alan disiplin alanlarındaki amaçları gerçekleştirebilmeleri için gerekli becerilerde ustalaşabilmektedirler (Özyürek, 1991;Varol, 1992;Gürsel, 1993).

Oysa zihinsel yetersizliği olan çocuklar için durum farklılaşmaktadır. Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş olan öğrencilerin eğitim ortamlarında ve müfredat programında yer alan becerileri kazanabilmesi, öğretmenin etkili öğretim yapmasına ve öğretilecek becerilerin işlevsel olmasına bağlıdır. Öğrenci için amaç belirlerken öncelikle öğrencinin en çok işine yarayacak beceri ve kavramlara yer verilmesi gerekmektedir (Başal ve Batu, 2003). İşlevsel bir program oluşturmak için öncelikli olarak yapılması gereken şey, geleneksel akademik ya da gelişimsel alanlardan çok bağımsız yaşamı kolaylaştıracak alanlara önem vererek, birey için işlevsel becerileri belirlemektir. (Tekin,1996).

Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere öğrenme fırsatı tanınmasının yararlı olacağı işlevsel becerilerden biri de, bilgisayar kullanımına yönelik becerilerdir. Üretim, eğitim ve eğlence aracı olan bilgisayarlar, esas itibarıyla normal olarak kabul edilen bireylerin kullanımı için üretilmiş olsa da, günümüzde artık yetersizlikten etkilenmiş bireylerin de kullanması gerekli hale gelmektedir. Pek çok ana babanın tanık olduğu bu durumun nedeni, bilgisayarın albenisi kadar başardığı işlerin yetersizlikten etkilenmiş çocukların da ilgisini çekmesidir. Bilgisayar, şimdiye dek zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin yaşamında çoğu kez özel beceri gerektirdiğinin düşünülmesi nedeniyle sınırlı alanlarda kullanılmıştır. Ancak, günümüzde bilgisayar kullanılarak yapılan işlemlerin gün ve gün artması nedeniyle, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere de “en etkili iletişim ve bireysel öğretim aracı” olarak nitelendirilen bilgisayarın (Keser, 1991;Demirkıran 2005) kullanımını öğretmek bir gereklilik halini almıştır.

Bilgisayar kullanımıyla ilgili ilk ve en çok kullanılan becerilerden biri, word belgesi üzerine yazı yazma becerisidir. Bilindiği üzere word belgesi, en yaygın işletim sistemlerinden birinin yazı yazmakta ve belge oluşturmakta kullanılan programıdır.

Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin, bilgisayar kullanmaya yönelik beceriler içerisinden word belgesi üstüne yazı yazma becerisi gibi daha önce sahip olmadıkları bir beceriyi öğretim sonrasında yapabilir hale gelmeleri için, öğrencinin performans düzeyini belirlemeye yönelik olarak ölçüt bağımlı ölçü araçlarının hazırlanması, öğrencinin performans düzeyinin belirlenmesi, uzun dönemli amaç ve alt amaçların oluşturulması, amaçların düzenlenmesi, öğretim planlarının hazırlanması ve öğretimin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu öğeleri içeren beceri öğretim programının öğretim planı bölümünde ise, belirlenen öğretim amacı doğrultusunda öğretim yapılabilmesi için seçilen ipucu işlem sürecinin uygulama süreci açıklanmalıdır (Varol, 1996).

İpucu, belli bir uyarının varlığında, öğrenciye ne ve nasıl yapılacağını hatırlatılmasıdır (Özyürek, 1996). Tepki ve uyarıcı ipucu olmak üzere iki tür ipucundan söz edilmektedir (Alberto ve Troutman 1986; Wolery vd., 1992; Snell, 1993). Öğretim ortamlarında kullanılan tepki ipucu çeşitleri fiziksel ipucu, sözel ipucu, işaret ipucu ve model olmalıdır (Özyürek, 1996; Varol, 1996).

Eşzamanlı ipucu işlem sürecinde, ana yönergenin hemen ardından kontrol edici ipucu sunulur ve birey kontrol edici ipucunu model alır. Eşzamanlı ipucuyla öğretimde, her denemede kontrol edici ipucunun sunulması nedeniyle, bireye bağımsız olarak tepki verme olanağı tanınmamaktadır. Bu nedenle uyarıcı kontrol transferinin gerçekleşip gerçekleşmediği, öğretim oturumlarından hemen önce düzenlenen yoklama oturumlarında anlaşılmaktadır. Eşzamanlı ipucuyla öğretimde; a) doğru tepkiler, b) yanlış tepkiler, c) tepkide bulunmama olmak üzere üç tür birey tepkisi vardır.

Bu araştırmanın genel amacı, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretiminin etkili olup olmadığını belirlemek, öğrencilerin kazandıkları beceriyi öğretimden sonra sürdürüp sürdüremediğini, farklı ortam, kişi, materyal ve metne genelleyip genellemediğini ortaya koymaktır.

Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirebilmek için tek denekli deneysel desenlerden “denekler arası çoklu yoklama modeli” kullanılmıştır.

Araştırmanın deneklerini, 2006–2007 öğretim yılında, TSK. Güvercinlik Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kursu’na kayıtlı beş öğrenci oluşturmaktadır. Bu beş öğrenciden üçü asıl, biri de yedek denek olarak seçilmiştir. Ön uygulama için de aynı merkeze kayıtlı bir öğrenciyle çalışılmıştır.

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için, öğretmen ve aile görüşme formları, beceri kontrol listesi, ölçüt bağımlı ölçü araçları ve eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretim yapılırken öğretimde ilerlemelerin kaydedileceği kayıt çizelgeleri, uygulama

güvenilirliği formu, aileye ve öğrenciye yönelik pekiştireç belirleme formları, aileye ve sınıf öğretmenine yönelik sosyal geçerlilik formları geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğretim yapabilmek için beceri öğretim materyali hazırlanmış ve araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, grafiksel analiz kullanılmıştır.

Araştırmanın elde edilen bulguları şu şekildedir,

Araştırmanın birinci amacında eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında etkili olup olmadığına bakılmıştır.

- Eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim, Bir no'lu deneğin, Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmasında etkili olmuştur.
- Eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim, İki no'lu deneğin, Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmasında etkili olmuştur.
- Eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim, Üç no'lu deneğin, Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmasında etkili olmuştur.

Her üç deneğin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretim sırasında verdikleri doğru tepki düzeyini gösteren eğriler, başlama düzeyi ve yoklamaları gösteren eğrilerle karşılaştırıldığında, doğru tepki yüzdesini gösteren eğrilerin, başlama düzeyindeki eğrilerinden ve yatay eksenden uzaklaştığı görülmektedir. Buna

göre, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Araştırmanın ikinci amacında, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimden 7, 14, 21 gün sonra, öğrencilerin kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini sürdürüp sürdüremediklerine bakılmıştır.

- Bir no'lu deneğin, öğretim bittikten 7 ve 14 gün sonra, kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarının tamamını, yani yetmiş iki alt basamağından yetmiş ikisini (%100 ünü); öğretimden 21 gün sonra ise, becerinin yetmiş iki basamağından altmış dokuzunu, yani % 95,8 ini bağımsız olarak gerçekleştirdiği görülmektedir.
- İki no'lu deneğin, öğretim bittikten 7,14 ve 21 gün sonra, kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarının tamamını, yani yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100 ünü) bağımsız olarak gerçekleştirdiği görülmektedir.
- Üç no'lu deneğin, öğretim bittikten 7 ve 14 gün sonra, kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin basamaklarının tamamını, yani yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100); öğretimden 21 gün sonra ise, becerinin yetmiş ikisi basamağından yetmiş birini, yani 98,6 sını bağımsız olarak gerçekleştirdiği görülmektedir.

Her üç deneğin, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonucu kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini, öğretim bittikten 7,14,21 gün sonra da sürdürdükleri görülmektedir. Dolayısıyla, eşzamanlı ipucu işlem

süreciyle yapılan öğretimin, öğrencilerin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini sürdürmelerinde etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Araştırmanın üçüncü amacında, deneklerin eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonucu kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genelleme düzeylerine bakılmıştır.

- Bir no'lu deneğin genelleme oturumlarında, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100) farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellediği izlenimi edinilmektedir.
- İki no'lu deneğin genelleme oturumlarında, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100) farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellediği izlenimi edinilmektedir.
- Üç no'lu deneğin genelleme oturumlarında, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin yetmiş iki basamağından yetmiş ikisini (%100) farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellediği izlenimi edinilmektedir.

Her üç deneğin, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini, farklı ortam, araç-gereç, kişilere ve metne %100 düzeyinde genelleyebildikleri görülmektedir. Sonuç olarak, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimin, öğrencilerin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellemeleri açısından etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

5.2. YARGI

Araştırmanın birinci amacında eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında

etkili olup olmadığına bakılmıştır. Araştırmanın birinci amacıyla ilgili bulgulara göre, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim, öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarında etkili olmuştur.

Ülkemizde, Doğan (2001), zihinsel engelli çocuklara üç resim arasından adı söylenen mesleğe ait resmi işaret ederek seçme becerisinin öğretiminde; Yücesoy (2002), zihinsel engelli öğrencilere fotokopi çekme becerisinin öğretilmesinde; Akmanoğlu (2002), otistik bireylere adı söylenen rakamı gösterme becerisinin öğretiminde; Topsakal (2004), zihin özürlü öğrencilere oto yıkama becerisinin öğretiminde; Özbey (2005), zihinsel engelli öğrencilere iş becerilerinin öğretilmesinde; Eyidoğan (2005), zihin özürlü çocuklara silikleştirilen resimli fiş cümlelerini okuma-yazma becerisinin öğretiminde; Toper (2006), hafif derecede zihinsel yetersizliği olan öğrencilere renkleri söyleme becerisinin öğretiminde; Altunel (2007), otistik özellikler gösteren üç öğrenciye küçük grup düzenlemesi ile soru cevaplama becerilerinin öğretiminde eşzamanlı ipucu işlem sürecinin, deneklere hedeflenen becerilerin kazandırmada etkili olduğunu bulmuşlardır.

Gibson ve Schuster (1992), sözcük okuma becerisini kazandırmada; MacFarland-Smith, Schuster ve Stevens (1993), yiyecek maddelerinin sözel olarak adlandırılma becerisini kazandırmada; Wolery, Holcome, Werts, ve Cipolone (1993), resimli bilmece kartlarındaki sembolleri tanıma-sözel olarak ifade etme becerisinin kazandırılmasında; Schuster ve Griffen (1993), meyve suyu hazırlama becerisinin öğretiminde; Singleton, Schuster ve Ault (1995), tabela yazılarını okumayı öğretmede; Sewell, Collins, Hemmeter ve Schuster (1998), giyinme becerilerinin kazandırılmasında; Griffen, Schuster, ve Morse (1998), çevrelerindeki kelimeleri tanıma becerisinin öğretiminde; Fickel, Schuster ve Collins (1998), haritadan gösterme, kartla gösterilen ve uygulamacı tarafından ifade edilen altı adet matematik problemine sözlü olarak doğru yanıt verme, gösterilen altı resim kartını el hareketleri ile ifade etme ve bayrak gösterme becerilerini kazandırmada; Griffen, Schuster ve Morse (1998), sözcükleri öğretilmesinde; Fetko, Schuster, Harley, ve Collins (1999), kilit açma becerisinin öğretiminde, Maciag, Schuster, Collins, ve

Cooper (2000), mesleki becerilerin öğretiminde eşzamanlı ipucu işlem sürecinin deneklere hedeflenen becerileri kazandırmada etkili olduğunu bulmuşlardır.

Araştırmanın birinci amacıyla ilgili bulgular, yukarıdaki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın ikinci amacıyla, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimden 7, 14, 21 gün sonra, öğrencilerin kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini sürdürüp sürdüremediklerine bakılmıştır. Araştırmanın ikinci amacıyla ilgili bulgulara göre, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretim, öğrencilerin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini sürdürmelerinde etkili olmuştur.

Ülkemizde, Doğan (2001), eşzamanlı ipucu işlem sürecinin mesleğe ait resmi işaret ederek seçme becerisinin öğretiminden 7, 14 ve 28 gün sonra; Yücesoy (2002), fotokopi çekme becerisinin öğretiminden iki, dört ve beş hafta sonra; Akmanoğlu (2002), adı söylenen rakamı gösterme becerisinin öğretiminden bir, iki ve dört hafta sonra; Topsakal (2004), oto yıkama becerisinin öğretiminden bir, iki ve üç hafta sonra; Özbey (2005), iş becerilerinin öğretiminden, 1, 3 ve 4 hafta sonra; Eyidoğan (2005), silikleştirilen resimli fiş cümlelerini okuma-yazma becerisinin öğretiminden 3 ve 4 hafta sonra; Toper (2006), renkleri söyleme becerisinin öğretiminden 5, 10 ve 15 gün sonra; Altunel (2007), soruları cevaplama becerilerinin öğretiminden 4, 7 ve 9 hafta sonra, kazanılan becerilerin sürdürülmesinde etkili olduğunu göstermişlerdir.

Gibson ve Schuster (1992), eşzamanlı ipucu işlem süreciyle kazandırılan sözcük okuma becerisinin; MacFarland-Smith, Schuster ve Stevens (1993), yiyecek maddelerinin sözel olarak adlandırılma becerisinin; Schuster ve Griffen (1993), meyve suyu hazırlama becerisinin; Sewell, Collins, Hemmeter ve Schuster (1998), giyinme becerilerinin; Fetko, Schuster, Harley, ve Collins (1999), kilit açma becerisinin öğretimin bitmesinden belli bir süre sonra sürdüğünü göstermişlerdir.

Araştırmanın ikinci amacıyla ilgili bulgular, yukarıdaki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü amacında ise, deneklerin eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim sonucu kazandıkları word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genelleme düzeylerine bakılmıştır. Araştırmanın üçüncü amacıyla ilgili bulgulara göre, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretimin, öğrencilerin kazandığı word belgesi üzerine yazı yazma becerisini farklı ortam, araç-gereç, kişiye ve metne genellemeleri açısından etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Ülkemizde, Doğan (2001), kazandırılan mesleğe ait resmi seçme becerisinin farklı araçlara; Yücesoy (2002) fotokopi çekme becerisinin farklı ortam, farklı zaman ve farklı araç gerece; Akmanoğlu (2002), adı söylenen rakamı gösterme becerisinin farklı araç-gereçlere; Topsakal (2004) oto yıkama becerisinin farklı ortam, farklı zaman ve farklı araç gerece, Eyidoğan (2005), resimli fiş cümlelerini okuma-yazma becerisinin farklı araç gereçlere; Topper (2006), renkleri söyleme becerisinin farklı araç-gereçlere; Altunel (2007), soruları cevaplama becerilerinin farklı ortam, zaman ve kişilere genellenmesinde eşzamanlı ipucu işlem sürecinin etkili olduğunu göstermişlerdir.

Gibson ve Schuster (1992) sözcük okuma becerisinin ve MacFarland-Smith, Schuster ve Stevens (1993), yiyecek maddelerinin sözel olarak adlandırılma becerisinin farklı araç ve kişiye; Schuster ve Griffen (1993), meyve suyu hazırlama becerisinin farklı araç-gereçlere ve farklı ortamlara; Fickel, Schuster ve Collins (1998), kartla gösterilen ve uygulamacı tarafından ifade edilen altı adet matematik problemine sözlü olarak doğru yanıt verme, gösterilen altı resim kartını el hareketleri ile ifade etme ve 24 ulusun bayrağını gösterme becerilerinin farklı kişilere ve ortamlara; Fetko, Schuster, Harley, ve Collins (1999),

kilit açma becerisinin farklı materyallere genellenmesinde eşzamanlı ipucu işlem sürecinin etkili olduğunu göstermişlerdir.

Araştırmanın üçüncü amacı ile ilgili bulgular, yukarıdaki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle yapılan öğretiminde, bir no'lu deneğin diğer deneklere göre daha fazla öğretim süresine gereksinim duyduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla, bir no'lu deneğin, daha fazla öğretim süresine gereksinimi olması, daha fazla öğretim oturumuna yer verilmesi anlamına da gelmektedir. Bir no'lu deneğin, word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanırken, daha fazla öğretim süresine ve öğretim oturumuna gereksinim duyma nedeninin, öğrencilerin geçmiş yaşantı farklılığından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Deneklerin, her üçü de, kazandırılmak istenilen word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretimi için gerekli olan becerilere sahip olmakla birlikte; iki ve üç no'lu denekler, bir no'lu deneğe göre akademik becerilerde daha üst düzeydedir. Bir no'lu denek için bu farklılığın, ipucuna daha uzun süre gereksinim duyması anlamına gelebileceği ve bu durumun, bir no'lu deneğin eşzamanlı ipucu işlem süreciyle word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanırken, daha fazla öğretim oturumu ve daha fazla öğretim süresine gereksinim duymasının nedeni olduğu izlenimi edinilmiştir.

5.3. ÖNERİLER

Bu bölümde, eğitime, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik önerilere yer verilmektedir.

5.3.1. Eğitim Ve Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Öğretmenlere ve alanda çalışan kişilere, bilgisayar kullanmaya yönelik becerilerin öğretiminde eşzamanlı ipucu işlem sürecini kullanmaları önerilebilir.
- Bu araştırmada hazırlanan word belgesi üzerine yazı yazma becerisi ölçü aracı ve eşzamanlı ipucu işlem süreciyle sunulan öğretim materyali, öğretmenlerce ve alanda çalışan kişilerce kaynak olarak kullanılabilir.
- Öğretmenlere ve alanda çalışan kişilere, eşzamanlı ipucu işlem süreciyle öğrencilerine becerileri kazandırdıktan sonra, kazanılan becerilerin sürdürülmesine ve farklı araç-gereç, kişi ve ortamlara genellenmesine yönelik amaçların gerçekleştirilmesine yönelik gereksinimler doğurmaları ve ortamlar hazırlamaları önerilebilir.

5.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere, bilgisayar kullanımına yönelik diğer zincirleme becerilerin kazandırılmasında, eşzamanlı ipucu işlem sürecinin etkili olup olmadığına yönelik araştırmalar planlanabilir.
- Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere, küçük grup düzenlemesi ile bilgisayar kullanımına yönelik becerilerin kazandırılmasında, eşzamanlı ipucu işlem sürecinin etkili olup olmadığına yönelik araştırmalar planlanabilir.
- Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazandırmada farklı ipucu işlem süreçlerinin etkililiğinin farklılaşıp farklılaşmadığına bakılabilir.
- Bu araştırmada, her üç öğrenci için uygun ipucu model olma olarak belirlenmiştir. Farklı ipucuna gereksinimi olan öğrencilere, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin kazandırılmasında, eşzamanlı ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin etkisinin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılabilir.
- Araştırmanın benzeri ev ortamında gerçekleştirilerek, kazanılan becerilerin benzer başka becerilere genellemeyi sağlayıp sağlamadığı araştırılabilir.

KAYNAKÇA

AKMANOĞLU, N.(2002) **Otistik Bireylere Adı Söylenen Rakamı Seçme Becerisinin Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

ALBERTO, P. and TROUTMAN, A.C. (1986). **Applied Behavior Analysis For Teachers**, Second Edition, OH: Charles E. Merrill Publishing Company.

ALTUNEL, M.(2007).Otistik Özellikler Gösteren Öğrencilere Soru Cevaplama Becerilerinin Öğretiminde Küçük Grup Düzenlemesi İle Sunulan Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği. **Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

Başal, M. ve Batu, S. “Zihin Özürlü Öğrencilere Okuma Yazma Öğretme Konusunda Öğretmen Görüş ve Önerileri”, Yayınlanmamış Araştırma. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2003.

BİRKAN, B. (2005). Using simultaneous prompting for teaching various discrete tasks to students with mental retardation. **Education and Training in Developmental Disabilities, 2005, 40(1).** 68-79.

ÇELİK, L. (2007).Bilişim Teknolojileri. **Bilgisayar-I** Güneş, B.(Ed.).Ankara:Kozan Ofset

DEMİRKIRAN, A.V.(2005). Özel Eğitim Kurumlarında Bilgisayar Kullanımı İle Özel Eğitim Meslek Elemanlarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Görüşleri İle Bilgisayar Tutumlarının Belirlenmesi. İstanbul: **Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

DEVREN ÇUHADAR, S.(2002). **Zihinsel Engelli Öğrencilere Yemek Yeme Becerilerinin Kazandırılmasında ve Sürekliliğinde Amaçların Tüm Beceri ve İleri Zincirleme Yaklaşımlarına Göre Düzenlenmesi İle Yapılan Öğretimin Etkililiği.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

DİLER, N.(2000). **Zihinsel Engelli Öğrencilere Resim-iş Becerilerinin Kazandırılmasında Amaçların Tüm Beceri ve İleri Zincirleme Yaklaşımlarına Göre Düzenlendiği Bireyselleştirilmiş Resim-iş Becerileri Öğretim Materyali'nin Etkililiği.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

DOĞAN, O.S. (2001) **Zihin Özürlü Çocuklara Adı Söylenen Mesleğe Ait Resmi Seçme Becerisinin Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

ERİPEK, S. (1996). **Zihinsel Engelli Çocuklar.** Genişletilmiş 2. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

ERSOY,G. (2005). Zihin Özürlü Ergen Kız Öğrencilere Maket Üzerinde Menstürel Bakım Becerisinin Kazandırılması Üzerinde Davranış Öncesi İpucu Ve

Sınamayla Öğretimin Etkileri. **Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

ESİRGEMEZ AYKUT, Ç.(2007). **Zihinsel Yetersizlikten Etkilenmiş Öğrencilere Günlük Yaşam Becerilerinin Kazandırılmasında Sabit Bekleme Süreli Ve İpucunun Sistematiik Olarak Geri Çekilmesi İşlem Süreciyle İle Yapılan Öğretimin Etkililiklerinin Ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi)

EYİDOĞAN, F. (2005).Zihin Özürlü Öğrencilere Silikleştirilen Resimli Fiş Cümleleriyle Okuma-Yazma Öğretiminde Hata Düzeltmeli Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği. **Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

Gibson, Amy.N. and Schuster John.W. "The use of simultaneous prompting for teaching expressive word recognition to preschool children," Topics in Early Childhood Special Education. **V12, 247-268, june, 1992.**

Griffen, Ann K. and Schuster, John .W. and Morse, Timothy .E. *"The acquisition of instructive feedback: A comparison of continuous versus intermittent presentation schedules,"* **Education and Training Mental Retardation and Developmental Disabilities.** v33, n1, p41-61 mar, 1998.

Kırcaali- İftar, Gönül.ve Tekin, Elif. **Tek Denekli Araştırma Yöntemleri.** Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1997.

KORKMAZ, Ö. (2007). Kelime İşlemci. **Bilgisayar-I** Güneş,B.(Ed.).Ankara:Kozan Ofset

M.E.B. (2005). **İş Okulu Eğitim Programı**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.

M.E.B. "Mesleki Eğitim Merkezi Eğitim Programı". **Talim ve Terbiye Kurulu**

M.E.B. "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği". Ankara: **Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü**, 2000.

M.E.B. "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik". **Resmi Gazete**, 25674: 18.12.2004.

M.E.B. (2001). **İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar Eğitim Programı**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.

M.E.B. Eğitilebilir Çocuklar İş Okulu Programı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1990.

MacFarland-Smith, Jacqueline and Schuster, John.W. and Stevens , K. *"Using Simultaneous Prompting to Teach Expressive Object Identification to Preschoolers With Developmental Disabilities"*. **Journal of Early Intervention**, v17,n1,p50-60 win 1993.

Maciag, Karen G. and others. *"Training adults with moderate and severe mental retardation in a vocational skill using a simultaneous prompting procedure"*. **Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities** 2000.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI.(2006). **Özel Eğitim Hizmetleri Daire Başkanlığı**

ÖZBEY, F. (2005). Zihin Engelli Öğrencilere İş Becerilerinin Öğretiminde Eş Zamanlı İpucuyla Öğretimin Etkiliği. **Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

ÖZYÜREK, M. (1998). **Sınıfta Davranış Değiştirme Analizi: Uygulamalı Davranış Analizi-2**, Karatepe Yayınları, Şahin Matbaası, Ankara.

ÖZYÜREK, M. (2004). **Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı. Temelleri ve Geliştirilmesi.** Ankara: Kök Yayıncılık.

ÖZYÜREK, M.(1983). *Zihinsel Yetersiz Çocuklara Giyinme Becerilerinin Kazandırılması. Uyanış, 9.* 29-33

ÖZYÜREK, M.(1996). **Sınıfta Davranış Yönetimi: Uygulamalı Davranış Analizi-1**, Karatepe Yayınları, Şahin Matbaası, Ankara.

Sewell, Teena.J. and others. *"Using simultaneous prompting within an activity-based format to teach dressing skills to preschoolers with developmental delays"* . **Journal of Early Intervention.** 1998.

SNELL, M., and BROWN, F. (1993). Instructional Planning and Implementation. **Instruction of students with severe Disabilities.** SNELL, M.E (Ed). New Jersey: Prentice-Hall.

TEKİN, E. (1999). Zihin Özürlü Çocuklara Kardeşleri Aracılığıyla Sunulan Dört Saniye Bekleme Süreli Öğretimin ve Eş Zamanlı İpucuyla Öğretimin

Etkiliklerinin ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması. **Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmış Doktora Tezi).**

TEKİN, E. (2000a). **Zihin Özürlü Çocuklara Kardeşleri Aracılığıyla Sunulan Dört Saniye Bekleme Süreli Öğretimin ve Eş Zamanlı İpucuyla Öğretimin Etkiliklerinin ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

TEKİN-İFTAR, E.(2003). *Effectiveness of peer Delivered Simultaneous Prompting on Teaching Community Signs to Students with Developmental Disabilities.* **Education and Training in Developmental Disabilities** 38(1), 77-94

TEKİN-İFTAR, E. ; ACAR, G. ; KURT, O; (2003). *The Effects Of Simultaneous Prompting On Teaching Expressive Identification Of Objects: an instructive feedback study.* **International Journal of Disability, Development and Education.**

TEKİN, E. (2000b). *Karşılaştırmalı Tek-Denekli Araştırma Modelleri.* Özel Eğitim Dergisi. 2(4), 1-12.

Tekin, Elif. ve Kırcaali-İftar, Gönül. **Özel Eğitimde Yanlırsız Öğretim Yöntemleri.** Ankara: Nobel Yayınları, 2004.

Tekin, Elif. **Yanlırsız Öğretim Yöntemleri.** Eskişehir: Özel Eğitim Dergisi, cilt: 2, 1999.

TOPER, Ö. (2006). Hafif Derecede Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilere Renkleri Söyleme Becerisinin Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği. **Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

TOPSAKAL, M. (2004) Zihin Özürlü Çocuklara Oto Yıkama Becerisinin Öğretimine Hata Düzeltmesi Yapılarak Gerçekleştirilen Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği. Eskişehir: **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

VAROL, N. (1996). *Beceri Öğretim Materyali Geliştirme ve Beceri Öğretiminde İpuçlarının Kullanımı*. **G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 16(19). 35-46.**

VAROL, N. (2004). **Özbakım Becerilerinin Öğretimi.** Ankara: Kök Yayıncılık.

VAROL, N. (1992). **Zihinsel Engelli Çocuklara kırmızı, sarı, büyük, daire, üçgen, uzun, bir tane, iki tane ve kalın kavramlarını kazandırmada açık anlatım yöntemiyle sunulan bireyselleştirilmiş kavram öğretiminin materyalinin etkililiği.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

VAROL, N. (2005).**Beceri Öğretimi ve Öz Bakım Becerilerinin Kazandırılması.** Ankara: Kök Yayıncılık.

Varol, Nihal. "Beceri Öğretimi Materyali Geliştirme ve Beceri Öğretiminde İpuçlarının Kullanımı". **Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi.**

Wolery , Mark. and others. *"Effects of simultaneous prompting and instructive feedback"* . **Early Education and Development, 1993.**

WOLERY, M., AULT, M.J., GAST, D.L., DOYLE, P.M. and GRIFFEN, K.A.
(1990). *Comparison of Constant Time-Delay And The System of Least Prompts
in Teaching Chained Tasks. Education and Training in the Mental
Retardation.* 243-257.

Yalın, Halil İbrahim. **Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme** Sekizinci
Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003.

YÜCESOY, Ş.(2002) **Zihin Özürlü Öğrencilere Fotokopi Çekme
Becerisinin Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği.**
Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış
Yüksek Lisans Tezi)

Ek- 1
ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

GÖRÜŞMENİN AMACI: Bu görüşme formu, öğrencilerin psikomotor beceriler ile ilgili neler yapabildiklerini belirleyip kontrol listelerini uygulamaya nereden başlanacağını saptamak ve ayrıntılı değerlendirme yapılacak olan gereksinimlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

UYGULAMA YÖNERGESİ: Görüşme formunun amacını öğretmene açıklayınız. Soruları forma bakmadan sormaya çalışınız. Her bir bölümün başında açıklamalar bulunmaktadır. Bu açıklamalara göre formu doldurunuz.

Açıklama: Bu bölümdeki bilgileri öğretmene sorarak yazın.

ÖĞRENCİNİN	
ADI SOYADI	
DOĞUM TARİHİ	
YAŞI	

OKUL BİLGİLERİ

OKULUN ADI	
DEVAM ETTİĞİ SINIF	
OKULUN AÇIK ADRESİ	
OKULUN BAĞLI OLDUĞU İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	
OKUL MÜDÜRÜNÜN ADI SOYADI	
OKUL MÜDÜRÜNÜN TELEFON NUMARASI	

ÖĞRETMENİN BRANŞI	ÖĞRETMENİN ADI SOYADI	TLF. NUMARASI

BECERİLER LİSTESİ					
TUVALET BECERİSİ					
1.Öğrencinizin, tuvalet ihtiyacını gidermesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız		Yardımla		Açıklamalar
	Gece	Gündüz	Gece	Gündüz	
1.Altı bağlanır.					
2.Çişi geldiğinde haber verir a. İşaret eder. (Bezini tutar) b. Jest mimikle belli eder. c. Sözle söyler.(Çiş der.)					
3.Kakası geldiğinde haber verir a. İşaret eder. (Bezini tutar) b. Jest mimikle belli eder. c. Sözle söyler.(Çiş der.)					
3.Tuvaletini yapar.					
4.Tuvalet temizliğini yapar.					

YEMEK YEME BECERİSİ			
1.Öğrencinizin, yemek yemesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız	Yardımla	Açıklamalar
1.Parmakla tutarak yemek yer.			
2. Bardaktan su içer			
3. Kaşıkla yemek yer			
4. Çatalla yemek yer.			
5.Bıçakla kullanarak yemek yer.			

GİYİNME BECERİLERİ						
1. Çocuğunuzun, giysilerini giymesi ve çıkarması ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?			Bağımsız		Yardımla	
Soyunma	<i>Giyinme</i>					
1. Şapka	1.Şapka					
2. Çorap	2. Çorap					
3. Pantolon	3. Kazak					
4. Kazak	4. Pantolon					
5. Fermuar açar.	5. Fermuar kapatır.					
6. Düğme açar.	6. Düğme ilikler.					
KİŞİSEL BAKIM BECERİLERİ						
1. Öğrencinizin, kişisel bakımını yapmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?			Bağımsız		Yardımla	
1. Elini yıkar.						
2. Burnunu temizler.						
3. Dişlerini fırçalar						
4. Saçlarını tarar						
5.Tırnak keser.						
6.Banyo yapar.						
7.Sakal traşı olur.						
8.Ped değiştirir.						

RESİM İŞ BECERİLERİ			
1.Öğrencinizin, boyama yapmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız	Yardımla	Açıklamalar
1. Kalem tutar.			
2. Rasgele boyama yapar.			
3. Basit resmi boyar.			

4. Ayrıntılı resmi boyar			
2.Öğrencinizin, resim yapmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?			
1. Modele bakarak basit şekli çizer.			
2.2-3 bölümden oluşan resimler çizer.			
3.Kompozisyon ifade eden resimler çizer.			
3. Öğrencinizin, makas, yapıştırıcı kullanarak neler yapar? Bu işleri yapmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?			
1.Makasla rasgele keser.			
2.Makasla düz çizgi üzerinden keser			
3.Makasla basit bir şekli keser			
4.Makasla ayrıntılı resimleri keser			
GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ			
1.Öğrencinizin, yaptığı günlük işlerle ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız	Yardımla	Açıklamalar
I. Ev temizliği ve düzeni			
Çöp toplar.			
Masa siler.			
Yer siler.			
Lavabo temizler.			
Elektrik süpürgesi kullanır.			
Yatak düzeltir.			
II. Giysilerin Bakımı			
Giysileri katlar.			
Çamaşır makinesinde çamaşır yıkar.			
Çamaşır asar.			
Ütü yapar.			

Düğme diker.			
Ayakkabı boyar.			
Sökük diker.			
III. Mutfak becerileri			
Yiyecek haşlar.			
Yiyecekleri rendeler.			
Salata yapar.			
Sandviç Hazırlar.			
Tost yapar.			
Tavada yumurta pişirir.			
Makarna pişirir.			
Pirinç pilavı pişirir.			
Toz içecek hazırlar.			
Ayran yapar.			
Yemek masasını hazırlar.			
Çay demler.			
Elde bulaşık yıkar.			
Kek yapar.			
Meyve sıkacağı kullanır.			

OKUMA BECERİLERİ			
1.Öğrencinizin, okumasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Evet	Hayır	Açıklamalar
1. Heceleyerek okur.			
2. Düz okur.			
3. Noktada ve virgülde durarak okur.			
4. Vurgu ve tonlama yaparak okur.			
YAZMA BECERİLERİ			
1.Öğrencinizin, yazı yazmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Evet	Hayır	Açıklamalar

1. Modele bakarak harf modelleri yazar.					
	Hangileri	Hangileri			
Büyük harf modelleri					
Küçük harf modelleri					
1. Fiş cümlelerini yazar.					
Bakarak Yazar	Okunduğunda yazar				
3. Metni yazar.					
	Bakarak Yazar	Okunduğunda yazar			
Kelime kelime yazar					
Cümle halinde yazar					

BİLGİSAYAR KULLANMA BECERİLERİ			
1. Öğrencinizin, bilgisayar kullanması ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Evet	Hayır	Açıklamalar
1. Ekranı ve kasayı açar.			
2. Fareyi sağa sola yukarı aşağı hareket ettirir.			
3. Bilgisayarda kayıtlı olan müziği dinler.			
4. Bilgisayara cd takarak oyun oynar.			
5. Mail atar.			
6. Word belgesi üzerinde yazı yazar.			

Öğrencilerinize yukarıda belirtilen beceriler arasından hangi becerilerle ilgili eğitim verilmesini istersiniz? Aşağıya sırayla yazınız.

2-

3-

ALICI DİL BECERİLERİ			
1.Öğrencinizin, ondan bir şey yapmasını istediğinizde istediğiniz şeyi yerine getirmesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Evet	Hayır	Açıklamalar
2 kelimelik yönergeleri yerine getirir.			
3 – 5 kelimelik yönergeleri yerine getirir.			
2 ya da daha fazla davranışta bulunmasını gereken yönergeleri yerine getirir.			

İFADE EDİCİ DİL BECERİLERİ			
1.Öğrencinizin, konuşmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?			
2. Öğrencinizin, sorulan sorulara nasıl cevap vermesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?(etiketleme, mantık yürütme, tahmin etme, yansıtma)			
Bağlaç kullanarak cümle kurar.	Evet	Hayır	Açıklamalar
Oluş sırasına göre 2 – 3 olayı anlatır.			
Gün içinde başından geçen bir olayı anlatır.			
Basit bir hikâyede kim, ne, ne zaman, ne oldu sorularına cevap verir.			

Ek- 2
BECERİ KONTROL LİSTESİ

BECERİ KONTROL LİSTESİ

ÖĞRENCİNİN ADI VE SOYADI:

DEĞERLENDİRME TARİHİ:

DOĞUM TARİHİ

:

UYGULAYICI ADI:

FORMUN AMACI: Bu form, öğrencilerin psikomotor becerilerdeki gereksinimlerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır.

UYGULAMA YÖNERGESİ: Her bir beceri sınıfı kendi içinde kolaydan zora doğru bir sıra izleyen becerilerden oluşmaktadır. Bu yüzden her bir başlıkta yer alan beceriler değerlendirilirken, orta güçlükte bir beceriden değerlendirmeye başlanılacak eğer öğrenci bu beceriyi bağımsız gerçekleştiriyorsa bir sonraki beceriye geçilecektir. Eğer öğrenci, bağımsız gerçekleştiremiyorsa bir önceki beceriye geçilerek değerlendirmeye devam edilecektir. Bu sebeple lütfen her bir beceri grubunu değerlendirmeden önce başında yer alan yönergeyi okuyunuz. Aşağıda yer alan becerilerin karşında yer alan sütuna öğrencinin yapabildiklerine göre 0'dan 4'e kadar bir değer veriniz. Varsa gerekli açıklamayı açıklama sütununa yazınız. Değerlendirme sırasında gözlenen uygun olmayan davranışlar ve diğer gözlemlerinize ilişkin görüşlerinizi uygulamacı görüşü bölümüne yazabilirsiniz.

- 0 Her hangi bir ortamda herhangi bir bildirimin hiçbir bölümünü yapamıyor.
- 1 Bildirimi nadiren çok az bir bölümünü çok fazla yardımla yapabiliyor.
- 2 Bildirimi kararlı olmayan bir şekilde arada sırada fazla yardımla yapıyor.
- 3 Bildirimi çok az işaret edildiğinde yardımla yapabiliyor.
- 4 Bildirimi tam kararlı doğru kendiliğinden yardım gerekmeden uygun olarak yapıyor.

BECERİLER LİSTESİ

ÖZBAKIM BECERİLERİ

TUVALET BECERİSİ

Yönerge: Öğrenciyi değerlendirmeye “Tuvalet Becerileri” başlığı altında yer alan son sıradaki beceri olan “ Tuvalet Temizliğini Yapar” becerisi ile başlayın. Öğrenciye “tuvaletini yaptın şimdi temizlen ” diye yönergeyi verin. Öğrencinin yapabildiklerine göre 0'dan 4'e kadar bir değer veriniz. Varsa gerekli açıklamayı

açıklama sütununa yazınız. Değerlendirme sırasında gözlenen uygun olmayan davranışlar ve diğer gözlemlerinize ilişkin görüşlerinizi uygulamacı görüşü bölümüne yazabilirsiniz.1. ,2. , 3. sıradaki becerileri aile görüşme formuna dayalı olarak doldurabilirsiniz.

	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1.Altı bağlanır.			
2.Tuvaleti geldiğinde haber verir.			
3.Tuvaletini yapar.			
4.Tuvalet temizliğini yapar. -Bir eliyle tuvalet kağıdını yırtar. -Kağıdı poposuna götürerek poposunu siler. -Kağıdı çöpe atar. -Poposu temizlenene kadar yukarıdaki becerilere devam eder.	Tuvalet temizliğini yap.		

GIYİNME BECERİLERİ

Yönerge: Öğrenciyi değerlendirmeye “Çıkarma Becerileri” başlığı altında yer alan beşinci sıradaki beceri olan “ Lastikli pantolon çıkarma” becerisi ile başlayın. Öğrenciyi “pantolonunu çıkar” diye yönergeyi verin. Öğrencinin yapabildiklerine göre 0’dan 4’e kadar bir değer veriniz. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa bir sonraki beceri olan “kazak çıkarma” becerisiyle değerlendirmeye devam edin, varsa gerekli açıklamayı açıklama sütununa yazınız. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiremiyorsa, bir önceki beceri olan” bağciksız ayakkabı çıkarma” becerisi ile değerlendirmeye devam edin. Öğrenci, çıkarma becerilerinde bağımsız değilse, giyinme becerilerini değerlendirmenize gerek yoktur. Bu yüzden yemek yeme becerilerine geçiniz.

1-Giysileri Çıkarma	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Şapka çıkarır. -Her iki eliyle şapkayı tutar -Şapkayı başından çeker	Şapkayı çıkar		
2-Çorap çıkarır. -Her iki eliyle çorabın koncundan tutar. -Çorabın koncunu topuğundan çıkarır. -Çorabı ayağından çıkarır.	Çorabını çıkar		
3-Eldiven çıkarır. -Bir eliyle eldivenin lastikli kısmından tutar. -Eldiveni elinden çıkarır.	Eldivenini çıkar		

4-Bağciksız ayakkabı çıkarır. -Bir eliyle ayakkabının topuğundan tutar. -Ayakabıyı çıkarır.	Ayakkabını çıkar		
5-Lastikli Pantolon çıkarır. -Her iki eliyle pantolonun lastikli kısmından tutar. -Pantolonu aşağıya doğru indirir. -Pantolonun paçalarını ayaklarından çıkarır.	Pantolonunu çıkar		
6-Kazak çıkarır. -Bir eliyle kazağın bir tarafındaki lastiği tutar. - Diğer eliyle kazağın diğer tarafındaki lastiğini tutar. -Kazağı yukarı doğru kaldırır. -Kazağı kollarından çıkarır. -Kazağı başından çıkarır.	Kazağını çıkar		
7-Fermuar açar. -Bir eliyle fermuarın ucundan tutar. - Fermuarı aşağı doğru çeker.	Fermuarını çıkar		
8-Düğme açar. -Bir eliyle düğmeyi tutar. -Diğer eliyle iliği tutar. -Düğmeyi iliğin içinden iter. -Düğmeyi iliğin içinden çıkarır.	Düğmeni aç		
9-Bağcıklı ayakkabı çıkarır. - Bağcığı çözer. - Ayakkabıyı çıkarır.	Ayakkabını çıkar		
2-Giysileri Giyinme	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Şapka giyer. -İki eliyle şapkanın ucunu tutar -Şapkayı başına götürür. -Şapkayı giyer.	Şapkanı giy		

2-Çorap giyer. -Her iki eliyle çorabın koncundan tutar. -Parmaklarını açıp kapayarak çorabı avucunda toplar. -Çorabın burnunu ayağına geçirir. -Çorabı ayak topuğuna kadar çeker. -Çorabı topuğundan geçirir. -Çorabı yukarı doğru çeker	Çorabını giy		
3-Eldiven giyer. -Bir eliyle eldiveni tutar. -Diğer elini eldivenin içine sokar. - Elini eldivenin içine geçirir.	Eldivenini giy		
4-Bağciksız ayakkabı giyer. -Ayağının burnunu ayakkabının içine sokar. -Ayakkabıyı giyer.	Ayakkabını giy		
5-Lastikli pantolon giyer. -Her iki eliyle pantolonun lastikli kısmından tutar. -Ayaklarını pantolonun paçalarına sokar. - Pantolonu beline doğru çeker.	Pantolonunu giy		
6-V yakalı Kazak giyer. -Her iki eliyle kazağın lastikli kısmından tutar. -Ellerini açıp kapayarak kazağın lastikli kısmını avucunda toplar - Kazağı başından geçirir. - Kazağın kollarını giyer. - Kazağı beline doğru çeker.	Kazağını giy		
7-Düğmeli pantolon giyer. -Her iki eliyle pantolonun lastikli kısmından tutar. -Pantolonu bacaklarına giyer.	Pantolonunu giy		

- Pantolonu beline doğru çeker. - Pantolonun düğmesini ilikler.			
8-Kravat bağlar. -Kravatı boynuna geçirir. -Kravatı düğümler. -Kravatı yukarı doğru çeker.	Kravatını bağla		
YEMEK YEME BECERİLERİ Yönerge: Öğrenciyi değerlendirmeye “Yemek Yeme Becerileri” başlığı altında yer alan üçüncü sıradaki beceri olan “Çatalla Yemek Yeme” becerisi ile başlayın. Öğrenciye “çatalla yemek ye” diye yönergeyi verin. Öğrencinin yapabildiklerine göre 0’dan 4’e kadar bir değer veriniz. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa, bir sonraki beceri olan “Bıçak kullanma” becerisiyle değerlendirmeye devam edin, varsa gerekli açıklamayı açıklama sütununa yazınız. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa, bir önceki beceri olan” kaşıkla yemek yeme” becerisi ile değerlendirmeye devam edin. ve Yemek Yeme Becerileri bittikten sonra kişisel bakım ve temizlik becerilerine geçin.			
Yemek Yeme Becerileri	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Bardaktan su içer. -İki eliyle bardağı tutar. -Bardağı ağızına götürür. -Suyu içer.	Bardaktan su iç		
2-Kaşıkla yemek yer. - Kullandığı elinin avuç içinde kalacak şekilde kaşığın sapından tutar. - Kaşığı yiyeceğin içine daldırır. - Kaşığı ağızına götürür. -Yiyeceği yer.	Kaşıkla yemek ye		
3-Çatalla yemek yer. -Kullandığı elinin avuç içinde kalacak şekilde çatalın sapından tutar. - Çatalı yiyeceğe batırır. -Çatalı ağızına götürür. -Yiyeceği yer.	Çatalla yemek ye		
4-Bıçak kullanarak ekmeğin üstüne yağ sürer. -Kullandığı elinin avuç içinde kalacak şekilde bıçağın sapından tutar - Diğer eliyle ekmeği	Ekmeğin üstüne yağ sür		

tutar. - Bıçağı yağın üzerine götürür. - Bıçağa yağ alır. - Ekmeğin üzerine yağ sürer. - Ekmeği yer.			
6-Çatal bıçak kullanarak yemek yer. - Kullandığı eliyle bıçağı tutar. - Diğer eliyle çatalı tutar. - Çatalı yiyeceğe batırır. - Bıçakla yiyeceği keser. - Kestiği yiyeceği yer.	Çatal ve bıçak kullanarak yemek yer		
KİŞİSEL BAKIM VE TEMİZLİK BECERİLERİ Yönerge: Öğrenciyi değerlendirmeye “Kişisel Bakım ve Temizlik” başlığı altında yer alan dördüncü sıradaki beceri olan “Saçlarını Tarama” becerisi ile başlayın. Öğrenciyi “Saçlarını Tara” diye yönergeyi verin. Öğrencinin yapabildiklerine göre 0’dan 4’e kadar bir değer veriniz. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa, bir sonraki beceri olan “Dişlerini Fırçalama” becerisiyle değerlendirmeye devam edin, varsa gerekli açıklamayı açıklama sütununa yazınız. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiremiyorsa, bir önceki beceri olan” Burnunu mendile silme” becerisi ile değerlendirmeye devam edin. Kişisel Bakım ve Temizlik Becerileri bittikten sonra Psiko-motor becerilere geçin.			
Kişisel bakım ve temizlik	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Elini yıkar. - Musluğu açar. - Sabunu tutar. - Ellerini musluğun altına götürür. - Ellerini sabunlar. - Sabunu bırakır. - Ellerini durular. - Musluğu kapatır.	Elini yıka		
2-Yüzünü yıkar. - Musluğu açar. - Avuç içine su alır. - Su ile yüzünü yıkar. - Musluğu kapatır.	Yüzünü yıka		
3-Burnunu mendile siler. -Mendili tutar -Mendili burnuna götürür. - Mendile burnunu siler.	Burnunu mendile sil		
4-Saç tarar.	Saçını tara		

-Tarağı tutar -Tarağın dişlerini başının üstüne dayar. -Tarakla saçlarını aşağıdan yukarı/ bir yandan diğer yana doğru tarar.			
5-Diş fırçalar. -Macunun kapağını açar. -Diş fırçasını tutar. -Fırçaya macun sürer. -Musluğu açar. -Dişlerini fırçalar. - Ağzını durular. - Fırçayı yıkar. - Musluğu kapatır.	Dişini fırçala		
6-Tırnak keser. -Tırnak makasını tutar. -Tırnak makasının ucunu tırnağının ucuna geçirir. - Tırnak makasıyla tırnağını keser.	Tırnaklarını kes		
7-Tıraş olur. -Yüzüne traş köpüğü sürer. -Jileti yüzüne götürür. -Jilette sakallarını keser. - Yüzünü durular. - Jileti temizler. - Musluğu kapatır.	Tıraş ol		
Resim İş Becerileri Yönerge: Öğrenciyi değerlendirmeye “Boyama Becerileri” başlığı altında yer alan üçüncü sıradaki beceri olan “Pastel boya ile basit bir şekli boyama” becerisi ile başlayın. Öğrenciye “Pastel boya ile ... boya ” diye yönergeyi verin. Öğrencinin yapabildiklerine göre 0’dan 4’e kadar bir değer veriniz. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa, bir sonraki beceri olan “Pastel boya ile kompozisyon ifade eden bir şekli boyama” becerisiyle değerlendirmeye devam edin, varsa gerekli açıklamayı açıklama sütununa yazınız. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiremiyorsa, bir önceki beceri olan” Pastel boya ile rastgele boyama yapma” becerisi ile değerlendirmeye devam edin. Boyama Becerileri bittikten sonra Kesme becerilerine geçin.			
Boyama Becerileri	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Boya kalemini tutar. -Kullandığı elinin baş ve işaret parmağıyla pastel boyayı ortasından tutar. - Pastel boyayı biraz	Boya kalemini tut.		

kaldırır. -Orta parmağını ileri doğru iter.			
2-Pastel boya ile rastgele boyar. -Pastel boyayı tutar. - Pastel boyayı kağıdın üzerine götürür. - Pastel boya ile kağıdı boyar.	Pastel boya ile kağıdı boya		
3-Pastel boya ile basit bir şekli boyar. -Pastel boyayı tutar. -Pastel boyayı şeklin üzerine götürür. -Pastel boya ile şekli boyar.	Pastel boya ile şekli boya		

Kesme Becerileri

Yönerge: Öğrenciyi değerlendirmeye “Kesme” başlığı altında yer alan üçüncü sıradaki beceri olan “Makasla Basit Bir Şekli Kesme” becerisi ile başlayın. Öğrenciyi “Şekli kes ” diye yönergeyi verin. Öğrencinin yapabildiklerine göre 0’den 4’e kadar bir değer veriniz. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa, bir sonraki beceri olan “Kompozisyon ifade eden bir resimden istenilen parçayı kesme” becerisiyle değerlendirmeye devam edin, varsa gerekli açıklamayı açıklama sütununa yazınız. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiremiyorsa, bir önceki beceri olan” Makasla Kağıdı Rastgele kesme” becerisi ile değerlendirmeye devam edin. Kesme Becerileri bittikten sonra günlük yaşam becerilerine geçin.

Kesme Becerileri	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Makasla kağıdı rastgele keser. - Makası tutar. - Kağıdı tutar. -Kağıdı makasın uçları arasına sokar. -Kağıdı keser.	Makasla kağıdı kes		
2-Makasla basit şekli keser. - Makası tutar. - Kağıdı tutar. -Kağıdı makasın uçları arasına sokar. - Şekli keser.	Makasla şekli kes		

BİLGİSAYAR KULLANMA BECERİLERİ

Yönerge: Öğrenciyi değerlendirmeye “Bilgisayar kullanma becerileri” başlığı altında yer alan birinci sıradaki beceri olan “fare kullanma ” becerisi ile başlayın. Öğrencinin yapabildiklerine göre 0’dan 4’e kadar bir değer veriniz. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa, bir sonraki beceriyle değerlendirmeye devam edin, varsa gerekli açıklamayı açıklama sütununa yazınız.

Bilgisayar Kullanma Becerileri	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1. Fare kullanma becerisi -Fareyi sağa sola yukarı aşağı hareket ettirir. - Fareyi sağa-sola doğru hareket ettirirken imleci gözleriyle izler.	Fareyi yukarı doğru hareket ettir.		
2.Monitörü ve kasayı açar. -Kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak bilgisayarı açar. -Monitörde yazılar görünene kadar bekler. -Farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirir. -Farenin sol tuşuna basar.	Monitörü ve kasayı aç.		
3. Bilgisayarda kayıtlı olan müziği dinler. - Belgelerim klasörünü açar. -Müziğim klasörünü açar. -İstediği şarkının üstüne gelerek çift tıklar.	Bilgisayarda müzik dinle.		
4. Bilgisayara cd takarak oyun	Bilgisayara cd takarak oyun oyna.		

oynar. -Cd kutusunun düğmesine basar. -Cdkutusu açılana kadar bekler. -Cdyi açılan kutudaki boşluğa koyar. --Cd kutusunun düğmesine basar.			
5.Mail gönder. -Explorer sayfasına çift tıklar. -Adres çubuğuna www.... yazarak entre basar. -Kullanıcı adı boşluğuna adını yazar. -Şifre boşluğuna şifresini yazar. -Açılan sayfada posta oluştur başlığını tıklar. -Açılan penceredeki boşlukları uygun şekilde doldurur. -Gönder başlığını tıklar.	Mail gönder.		
6.Word belgesi üzerinde yazı yazar. 1.Word Belgesi Açar. -Farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirir. -Farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek	Word belgesi üzerinde yazı yaz.		

Microsoft Office Word yazısının üstüne getirir. -Farenin sol tuşuna basar. 2.Belgeyi Kayıt Eder. -Farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getirir. -Farenin sol tuşuna basarak pencereyi açar. -Açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirir. -Farenin sol tuşuna basar. -Farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getirir. -Farenin sol tuşuna basar. -Space tuşuna basarak dosya adını siler. -Klavyenin üstündeki harflere basarak istediği ismi yazar. -Farenin okunu kaydet yazısının üstüne getirir. -Farenin sol tuşuna bir defa basar.			
--	--	--	--

GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ

Açıklama: Günlük yaşam becerileri, kendi içinde kolaydan zora doğru bir sıra takip etmez. Bu yüzden değerlendirmeye ilk beceriden başlayınız. Öğrenci beceride ister bağımsız olsun ister beceriyi gerçekleştiriyor olsun her bir beceriyi tek tek sorunuz.

Yönerge: Öğrenciyi değerlendirmeye ilk beceri olan “Çöp toplama ” ile başlayın. Öğrenciye

“Çöpü topla” diye yönergeyi verin. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa, Öğrencinin yapabildiklerine göre 0’dan 4’e kadar bir değer veriniz. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiriyorsa bir sonraki beceri olan “Masa silme” becerisiyle değerlendirmeye devam edin, varsa gerekli açıklamayı açıklama sütununa yazınız. Eğer öğrenci, bağımsız olarak beceri basamaklarını gerçekleştiremiyorsa, yine bir sonraki beceri olan ” Masa silme” becerisi ile değerlendirmeye devam edin. Bu şekilde tek tek tüm becerileri değerlendiriniz.

Günlük yaşam becerileri

I. Ev temizliği ve düzeni	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Çöp toplar. -Çöpleri çöp kutusuna koyar. - Poşetin ağzını bağlar. -Poşeti büyük çöp tenekesine koyar.. -Küçük çöp kutusuna yeni poşet takar.	Çöpü topla.		
2-Masa siler. -Masaya deterjan sıkarak. -Bezi masaya sürter. -Bezi yıkar.	Masayı sil.		
3-Yer siler. -Kovaya deterjan sıkarak. -Paspası kovaya sokar. -Paspası yerde ileri geri hareket ettirir. -Paspası sıkarak.	Yeri sil.		
4-Lavabo temizler. -Lavaboya deterjan sıkarak. -Bezi lavaboda ileri geri hareket ettirir. -Lavaboyu durular. -Bezi yıkar.	Lavaboyu temizle.		
5-Elektrik süpürgesi kullanır. -Fişi takar. -Elektrik süpürgesini ileri geri hareket ettirir. -Fişi çeker .	Elektrik süpürgesiyle yeri süpür.		
6-Yatak yapar. - Çarşafı serer. - Yastık kılıfını takar. - Yorgana nevresim geçirir. - Yorganı yatağın üzerine koyar.	Yatak yap.		

II. Giysilerin Bakımı	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Giysi katlar. -Kazağı masaya serer. -Kazağın kollarını üstüne koyar. -Kazağın lastikli kısmını kollarına doğru koyar. -Kazağın lastikli kısmından tutarak baş kısmına doğru katlar.	Giysini katla.		
2-Çamaşır makinesinde çamaşır yıkar. -Çamaşırları renklerine göre ayırır. -Çamaşırları makineye koyar. -Deterjan gözüne deterjan koyar. -Yumuşatıcı gözüne yumuşatıcı koyar. -Uygun programa ait tuşlara basar.	Çamaşır yıka.		
3-Çamaşır asar. -Çamaşırları seleye koyar. -Çamaşır askısını açar. -Pantolonları paçasından asar. -Kazakları bel kısmından asar.	Çamaşır as.		
4-Ütü yapar. -Ütü masasını açar. -Ütüyu fişe takar. -Gömleğinin ilikli kısmını ütüler. - Gömleğinin düğmeli kısmını ütüler. -Gömleğinin arka kısmını ütüler. -Gömleğinin kollarını ütüler.	Gömleğini Ütüle.		
5-Düğme diker. - Düğmeyi tutar. - İğneyi tutar. - Düğmeyi diker. - Makasla ipi keser.	Düğme dik		
6-Ayakkabı boyar. - Boya kutusunu açar. - Süngere boya alır. -Ayakkabının önünü boyar.	Ayakkabını boya		

- Süngere boya alır. - Ayakkabının bir yanını boyar. -Süngere boya alır. - Diğer yanını boyar. -Süngere boya alır. - Topuk kısmını boyar. -Boya kutusunu kapatır.			
7-Teğel yapar. - Kumaşı tutar. - iğneyi tutar. - teğel yapar.	Teğel yap		
III. Mutfak becerileri	Yönerge	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1-Yiyecek haşlar. -Ocağı yakar. -Tencereye su koyar. -Yiyecekleri yıkar. -Yiyecekleri tencereye koyar. -Yiyecekleri soyar.	Yiyecek haşla		
2-Yiyecek rendeler. -Yiyecekleri yıkar. -Yiyecekleri soyar. -Yiyecekleri rende üzerinde ileri geri hareket ettirir.	Yiyecek rende		
3-Salata yapar. -Domatesi, salatalığı, havucu yıkar. - Salatalığı doğrar. -Havucu rendeler. -Domatesi doğrar. -Malzemeleri kaba koyarak karıştırır. -Limon sıkar.	Salata yap		
4-Sandviç hazırlar. - Ekmeğin arasını keser. - Peyniri keser. - Domatesi keser. -Malzemeleri ekmeğin arasına koyar.	Sandviç hazırla		
5-Tost yapar. - Ekmeğin arasını keser. - Peyniri keser. -Peyniri ekmeğin içine koyar. -Tostu makinenin içine	Tost yap		

yerleştirir.			
6- Yumurta pişirir. -Ocağı yakar. -Tavaya yağ koyar. -Tavaya tuz koyar. -Yumurtayı kırar. -Yumurtayı karıştırır.	Yumurta pişir		
7-Makarna pişirir. -Ocağı yakar. -Tencerede su kaynatır. -Makarnayı haşlar. -Makarnayı yağlar.	Makarna pişir		
8-Pirinç pilavı pişirir. - Ocağı yakar. - Tencereye yağ koyar. - Tencereye tuz koyar. -Pirinçleri tencereye koyar.	Pirinç pilavı pişir		
9-Toz içecek hazırlar. -Sürahiye su doldurur. -Toz içeceği kaba boşaltır. -İçeceği karıştırır.	Toz içecek hazırla		
10-Ayran yapar. -Sürahiye su doldurur. - Sürahiye yoğurt koyar. - Sürahiye tuz koyar. - İçeceği karıştırır.	Ayran yap		
11-Yemek masasını hazırlar. -Masaya tabakları koyar. -Masaya kaşıkları koyar. -Masaya çatalları koyar. -Masaya bardakları koyar. -Masaya peçeteleri koyar.	Yemek masasını hazırla		
12-Çay demler. -Ocağı yakar. -Çaydanlığın altına su doldurur. - Demliğe çay koyar. -Çaydanlığı ocağa koyar. -Su kaynayınca demliğe kaynamış suyu döker. -Çayın demlenmesini bekler. - Çay demlenince ocağın altını kapatır.	Çay demle		
13-Bulaşık yıkar.	Bulaşık yıka		

- Çaydanlıkta su ısıtır. - Çaydanlıktaki suyu bulaşık kabına boşaltır. - Suya deterjan döker. - Süngeri köpürtür. - Bardakları yıkar. - Kaşıkları/ çatalı yıkar. -Tabakları yıkar. -köpüklü suyu boşaltır. - Süngeri yıkar. - Bardakları durular. - Kaşık/ çatalı durular. - tabakları durular. - Tezgahı siler.			
14-Hazır çorba pişirir. -Tencereye su doldurur. - Çorba paketini açar. - Paketi tencereye boşaltır. - Ocağı yakar. -Tencereyi ocağa koyar. - Çorbayı karıştırır. - Çorba pişince ocağı söndürür.	Çorba yap		
15-Kek yapar. -Fırını yakar. - Kaba yumurta kırar. -Kaba un koyar. -Kaba kabartma tozu koyar. - Kaba şeker koyar. -Kaptaki malzemeleri karıştırır. -Malzemeleri kalıba boşaltır. -Kalıbı fırına koyar.	Kek yap		
16-Meyve sıkacağı kullanır. -Portakalları ikiye böler. -Meyveleri sıkığa yerleştirir. -Sıkığın altına bardağı koyar. -Sıkığın kolunu kendine doğru çevirir. - Sıkığın kolunu kendine doğru çevirir.	Meyve sık		
17-Kartlı Telefonla telefon eder.	Telefon et		

- Ahizeyi kaldırır. - Kartı cebinden çıkarır. - Kartı, kart sokma yerine sokar. -Konuşmak istediği kişinin telefon numarasını çevirir. -Konuşmasını yapar. - Ahizeyi yerine koyar.			
18-Alışveriş yapar. - Sepetlerin olduğu bölümden alışveriş sepetini alır. - Almak istediği ürünün reyonunu bulur. - Almak istediği ürünü sepetine koyar. - Kasaya gider. - Para öder. - Parasının üstünü alır. -Fişini alır. - İyi günler der. -Alış-veriş merkezinden çıkar.	Alış-veriş yap		

ALICI DİL BECERİLERİ		
	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
2 kelimelik yönergeleri yerine getirir.		
3 – 5 kelimelik yönergeleri yerine getirir.		
Resimli kısa bir öyküyü sonuna kadar dinler.		
2 ya da daha fazla davranışta bulunmasını gereken yönergeleri yerine getirir.		

İFADE EDİCİ DİL BECERİLERİ		
	Yapabilme Düzeyi	Açıklama
Bağlaç kullanarak cümle kurar.		
Olay kartındaki olayları birbirine bağlı cümlelerle anlatır.		
Oluş sırasına göre 2 – 3 olayı anlatır.		

Basit bir hikâyede kim, ne, ne zaman, ne oldu sorularına cevap verir.		
---	--	--

TAKLİT BECERİLERİ			
		Yapabilme Düzeyi	Açıklama
1.Modele bakarak tek kolunu kaldırır.	1. Bana bak. Sende yap.		
2.Modele bakarak iki kolunu kaldırır.	2. Bana bak. Sende yap.		
3.Modele bakarak alkış yapar.	3. Bana bak. Sende yap.		

UYGULAMACI GÖRÜŞÜ:

Ek-3
AİLE GÖRÜŞME FORMU

AİLE GÖRÜŞME FORMU

GÖRÜŞMENİN AMACI: Bu görüşme formu, , çocuğunuzun psikomotor beceriler ile ilgili neler yapabildiğini belirleyip kontrol listelerini uygulamaya nereden başlanacağını sizin görüşünüze dayalı olarak saptamak ve ayrıntılı değerlendirme yapılacak olan gereksinimlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

UYGULAMA YÖNERGESİ: Görüşme formunun amacını aileye açıklayınız.

Soruları forma bakmadan sormaya çalışınız. Her bir bölümün başında açıklamalar bulunmaktadır. Bu açıklamalara göre formu doldurunuz.

Açıklama: Bu bölümdeki bilgileri aileye sorarak yazın.

ÖĞRENCİNİN	
ADI SOYADI	
DOĞUM TARİHİ	
YAŞI	

		ANNE	BABA
ADI SOYADI			
DOĞUM TARİHİ			
MESLEĞİ			
ADRES	EV		
	İŞ		
TELEFON	EV		
	İŞ		

<i>KARDEŞLERİNİN</i> <i>ADI SOYADI</i>	<i>YAŞI</i>	

1. TIBBİ ÖZGEÇMİŞ BİLGİLERİ

Açıklama: **Çocuğun Ek engeli ya da engelleri varsa, düzeyiyle ilgili verileri düzeyi sütunun altına, diğer belirtilen durumları açıklama sütununun altına yazınız.**

EK ENGEL DURUMU					
	DÜZEYİ		AÇIKLAMA		
Görme Engelli					
İşitme Engelli					
Fiziksel Engelli					
Konuşma bozukluğu	Gecikmiş Konuşma		Yapısal nedenlere bağlı konuşma bozukluğu		
	Var	Yok	Hangi organlar	Uygulanmış tedaviler	Uygulanacak tedaviler

Açıklama: **Çocuğun kullandığı cihaz ve protezlerin hangileri olduğunu ilgili sütunun altına yazın.**

	HANGİLERİ	AÇIKLAMA
Kulla ndığı Cihazl ar		
Kulla		

ndığı		
Prote		
zler		

Açıklama: Çocuğun süregelen hastalığı varsa var sütununun altına, yoksa yok sütununun altına işaret koyunuz. Sürekli kullandığı ilaçlar varsa isimlerini ilaç alma zamanlarını, yan etkilerini, diyetiyle ilgili açıklamaları ve diğer sağlık problemleriyle ilgili bilgileri ilgili sütunların altına yazarak doldurun.

Hastalığıyla ilgili veriler						
Süregelen hastalığı		Kullandığı ilaçlar	İlaç alma zamanları	Yan etkileri	Diyeti	Diğer sağlık problemleri
Var	Yok					

BECERİLER LİSTESİ					
TUVALET BECERİSİ					
1. Çocuğunuzun, tuvalet ihtiyacını gidermesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız		Yardımla		
	Gece	Gündüz	Gece	Gündüz	
1.Altı bağlanır.					
2.Çişi geldiğinde haber verir a. İşaret eder. (Bezini tutar) b. Jest mimikle belli eder. c. Sözle söyler.(Çiş der.)					
3.Kakası geldiğinde haber verir a. İşaret eder. (Bezini tutar) b. Jest mimikle belli eder. c. Sözle söyler.(Çiş der.)					
3.Tuvaletini yapar.					
4.Tuvalet temizliğini yapar.					

YEMEK YEME BECERİSİ			
1. Çocuğunuzun, yemek yemesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız	Yardımla	Açıklamalar
1.Parmakla tutarak yemek yer.			
2. Bardaktan su içer			
3. Kaşıkla yemek yer			
4. Çatalla yemek yer.			
5.Bıçakla kullanarak yemek yer.			

KİŞİSEL BAKIM BECERİLERİ			
1. Çocuğunuzun, kişisel bakımını yapmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız	Yardımla	Açıklamalar
1. Elini yıkar.			
2. Burnunu temizler.			
3. Dişlerini fırçalar			
4. Saçlarını tarar			
5.Tırnak keser.			
6.Banyo yapar.			
7.Sakal traşı olur.			
8.Ped değiştirir.			

GİYİNME BECERİLERİ						
1.Çocuğunuzun, giysilerini giymesi ve çıkarması ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?		Bağımsız		Yardımla		Açıklamalar
<i>Soyunma</i>	<i>Giyinme</i>					
1. Şapka	1.Şapka					
2. Çorap	2. Çorap					
3. Pantolon	3. Kazak					
4. Kazak	4. Pantolon					
5. Fermuar açar.	5. Fermuar kapatır.					

6. Düğme açar.	6. Düğme ilikler.					
----------------	-------------------	--	--	--	--	--

RESİM İŞ BECERİLERİ			
1.Çocuğunuzun, boyama yapmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız	Yardımla	Açıklamalar
1. Kalem tutar.			
2. Rasgele boyama yapar.			
3. Basit resmi boyar.			
4. Ayrıntılı resmi boyar			
2.Çocuğunuzun, resim yapmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?			
1. Modele bakarak basit şekli çizer.			
2.2-3 bölümden oluşan resimler çizer.			
3.Kompozisyon ifade eden resimler çizer.			
3. Çocuğunuz, makas kullanarak neler yapar? Bu işleri yapmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?			
1.Makasla rasgele keser.			
2.Makasla basit bir şekli keser.			

OKUMA BECERİLERİ			
1.Çocuğunuzun, okumasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Evet	Hayır	Açıklamalar
1. Heceleyerek okur.			
2. Düz okur.			
3. Noktada ve virgülde durarak okur.			
4. Vurgu ve tonlama yaparak okur.			

YAZMA BECERİLERİ			
1.Çocuğunuzun, yazı yazmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Evet	Hayır	Açıklamalar
1.Modele bakarak harf modelleri yazar.			

	Hangileri	Hangileri			
Büyük harf modelleri					
Küçük					
2. Fiş cümlelerini yazar.					
Bakarak Yazar	Okunduğunda yazar				
3.Metni yazar.					
	Bakarak Yazar	Okunduğun da yazar			
Kelime kelime yazar					
Cümle					

BİLGİSAYAR KULLANMA BECERİLERİ			
1.Çocuğunuzun, bilgisayar kullanması ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Evet	Hayır	Açıklamalar
1. Ekranı ve kasayı açar.			
2.Fareyi sağa sola yukarı aşağı hareket ettirir.			
3. Bilgisayarda kayıtlı olan müziği dinler.			
4. Bilgisayara cd takarak oyun oynar.			
5.Mail atar.			
6.Word belgesi üzerinde yazı yazar.			

GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİ			
1. Çocuğunuzun, evde yaptığı günlük işlerle ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Bağımsız	Yardımla	Açıklamalar
I. Ev temizliği ve düzeni			
Çöp toplar.			
Masa siler.			
Yer siler.			
Lavabo temizler.			

Elektrik süpürgesi kullanır.			
Yatak düzeltir.			
II. Giysilerin Bakımı			
Giysileri katlar.			
Çamaşır makinesinde çamaşır yıkar.			
Çamaşır asar.			
Ütü yapar.			
Düğme diker.			
Ayakkabı boyar.			
Sökük diker.			
III. Mutfak becerileri			
Yiyecek haşlar.			
Yiyecekleri rendeler.			
Salata yapar.			
Sandviç Hazırlar.			
Tost yapar.			
Tavada yumurta pişirir.			
Makarna pişirir.			
Pirinç pilavı pişirir.			
Toz içecek hazırlar.			
Ayran yapar.			
Yemek masasını hazırlar.			
Çay demler.			
Elde bulaşık yıkar.			
Kek yapar.			
Meyve sıkacağı kullanır.			

Çocuğunuza yukarıda belirtilen beceriler arasından hangi becerilerle ilgili eğitim verilmesini istersiniz? Aşağıya sırayla yazınız.

1-

2-

3-

ALICI DİL BECERİLERİ			
1.Çocuğunuzun, ondan bir şey yapmasını istediğinizde istediğiniz şeyi yerine getirmesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?	Evet	Hayır	Açıklamalar
2 kelimelik yönergeleri yerine getirir.			
3 – 5 kelimelik yönergeleri yerine getirir.			
2 ya da daha fazla davranışta bulunmasını gereken yönergeleri yerine getirir.			

İFADE EDİCİ DİL BECERİLERİ			
1. Çocuğunuzun, konuşmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?			
2. Çocuğunuzun, sorulan sorulara nasıl cevap vermesiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?(etiketleme, mantık yürütme, tahmin etme, yansıtma)			
Bağlaç kullanarak cümle kurar.	Evet	Hayır	Açıklamalar
Oluş sırasına göre 2 – 3 olayı anlatır.			
Gün içinde başından geçen bir olayı anlatır.			
Basit bir hikâyede kim, ne, ne zaman, ne oldu sorularına cevap verir.			

BEKLENTİLERİN BELİRLENMESİ
Çocuğunuzun özbakım ve günlük yaşam becerileriyle ilgili neler yapar duruma gelmesini isterdiniz? Çocuğunuzla ilgili beklentileriniz nelerdir?

Ek-4

AİLE GÖRÜŞÜNE DAYALI PEKİŞTİREÇ BELİRLEME FORMU

AİLE GÖRÜŞÜNE DAYALI PEKİŞTİREÇ BELİRLEME FORMU

COCUĞUN ADI SOYADI

Eğer, çocuğunuz seçeneği sevmiyorsa;

SEVMEZ	SEVER	ÇOK SEVER
X		

Eğer, çocuğunuz seçeneği seviyorsa;

SEVMEZ	SEVER	ÇOK SEVER
	X	

Eğer, çocuğunuz seçeneği çok seviyorsa;

SEVMEZ	SEVER	ÇOK SEVER
		X

uygun kutucuğu işaretleyiniz.

YİYECEKLER - İÇECEKLER	SEVMEZ	SEVER	ÇOK SEVER
Cips			
Şeker, Çikolota			
Sakız			
Bisküvi, Kraker			
Kurabiye, Kek, Börek			
Sandviç			
Dondurma			
Jelibon			
Bonibon			
Fındık ezmesi			
Ciklet			
Süt			
Oralet			
Meyve suyu			
Kola			
Gazoz			
Çay			
Meyveler (elma, muz, portakal, armut)			
OYUNCAKLAR			
Araba			
Bebek			
Top			
Tetris			
Lego, yap-boz			
Renkli kalemler			
Silgiler			
Renkli kitaplar			
Boncuklar			
Giysiler			
Telefon			
Bilgisayar			
Balon			
SOSYAL ÖDÜLLER			
Aferin			
Harikasin			
Çok güzel			
Bravo sana			
Şimdi harika oldu			
Mükemmel			
Seni hep böyle örnek isterim			

Seninle gurur duyuyorum			
Gerçekten çok iyiydi			
Alkışlama			
Saçının okşanması			
Kucaklama			

ETKİNLİKLER	SEVMEZ	SEVER	ÇOK SEVER
Anneyle birlikte boğuşark, gıdıklanarak oynama			
Oyuncaklarla oynama			
Bilgisayarla oynama			
Televizyon seyretmek			
Müzik dinlemek			
Top oynamak			
Şarkı söylemek			
Parka gitmek			
Resim boyama			
Tombala oynama			
Masal dinleme			
Sinemaya gitme			
Bakkala gitme			
Arkadaşına gitme			
Anneye ve babaya yardım etme			

Bu listedeki seçenekler arasında yer almayan, ancak çocuğunuzun sevdiği ve çok sevdiği farklı seçenekler varsa lütfen bu listeyi de doldurun.

A. YİYECEKLER

B. OYUNCAKLAR

**C. SOSYAL
ÖDÜLLER**

D. ETKİNLİKLER

Ek-5

ÖĞRENCİYE YÖNELİK PEKİŞTİREÇ BELİRLEME FORMU

ÖĞRENCİYE YÖNELİK PEKİŞTİREÇ BELİRLEME FORMU

ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI

Eğer, seçeneği sevmiyorsan;

SEVMEM	SEVERİM	ÇOK SEVERİM
X		

Eğer, seçeneği seviyorsan;

SEVMEM	SEVERİM	ÇOK SEVERİM
	X	

Eğer, seçeneği çok seviyorsan;

SEVMEM	SEVERİM	ÇOK SEVERİM
		X

uygun kutucuğu işaretleyiniz.

YİYECEKLER - İÇECEKLER	SEVMEM	SEVERİM	ÇOK SEVERİM
Cips			
Şeker, Çikolata			
Sakız			
Bisküvi, Kraker			
Kurabiye, Kek, Börek			
Sandviç			
Dondurma			
Jelibon			
Bonibon			
Fındık ezmesi			
Ciklet			
Süt			
Oralet			
Meyve suyu			
Kola			
Gazoz			
Çay			
Meyveler (elma, muz, portakal, armut)			
OYUNCAKLAR			
Araba			
Bebek			
Top			
Tetris			
Lego, yap-boz			
Renkli kalemler			
Silgiler			
Renkli kitaplar			
Boncuklar			
Giysiler			
Telefon			
Bilgisayar			
Balon			
SOSYAL ÖDÜLLER			
Aferin			
Harikasın			
Çok güzel			
Bravo sana			
Şimdi harika oldu			
Mükemmel			
Seni hep böyle görmek isterim			
Seninle gurur duyuyorum			
Gerçekten çok iyiydi			
Alkışlama			
Saçının okşanması			

Kucaklama			
-----------	--	--	--

ETKİNLİKLER	SEVMEM	SEVERİM	ÇOK SEVERİM
Anneyle birlikte boğuşark, gıdıklanarak oynama			
Oyuncaklarla oynama			
Bilgisayarla oynama			
Televizyon seyretmek			
Müzik dinlemek			
Top oynamak			
Şarkı söylemek			
Parka gitmek			
Resim boyama			
Tombala oynama			
Masal dinleme			
Sinemaya gitme			
Bakkala gitme			
Arkadaşına gitme			
Anneye ve babaya yardım etme			

Bu listedeki seçenekler arasında yer almayan, ancak sevdiğin veya çok sevdiğin farklı seçenekler varsa lütfen bu listeye yaz.

A. YİYECEKLER

B. OYUNCAKLAR

**C. SOSYAL
ÖDÜLLER**

D. ETKİNLİKLER

Ek-6

WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ ÖLÇÜ ARACI

WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ ÖLÇÜ ARACI

Ana Yönerge: Word Belgesi Üzerine Yazı Yaz.		
BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	BAĞIMSIZ
1.Monitörü Açar.		
a) Monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.	%100	
1. Bilgisayarı Açar.		
a) Kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.	%100	
b) Monitörde yazılar görünene kadar bekler.	%100	
c) Farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirir.	%100	
d) Farenin sol tuşuna basar.	%100	
2. Programları Açar.		
a) Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.	%100	
b) Farenin sol tuşuna basar.	%100	
c) Farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerletir.	%100	
d) Programlar yazısının üstünde durur.	%100	
3. Word Belgesi Açar.		
a) Farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirir.	%100	
b) Farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getirir.	%100	
c) Farenin sol tuşuna basar.	%100	
4. Metnin Başlığını Yazar.		
a) Klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri açar.	%100	
b) “Bilgisayar” kelimesini okur.	%100	
c) “Bilgisayar” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100	
d) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100	
e) “Öğreniyorum” kelimesini okur.	%100	

f) “Öğreniyorum” kelimesini klavye üzerindeki harflere bakarak yazar.	%100	
g) Klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getirir.	%100	
h) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getirir.	%100	
ı) Klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getirir.	%100	
i) Enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getirir.	%100	
6. Metni yazar.		
a) “Bugün” kelimesini okur.	%100	
b) Kelimenin ilk harfi olan “B” harfini yazar.	%100	
c) Klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapatır.	%100	
d) Kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yazar	%100	
e) Virgül işaretine bakar.	%100	
f) Virgül işaretini klavye üstündeki tuşlara basarak yazar.	%100	
g) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100	
h) “bilgisayarda” kelimesini okur.	%100	
ı) “bilgisayarda” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100	
i) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100	
j) “yazı” kelimesini okur.	%100	
k) “Yazı” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100	
l) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100	
m) ”yazmayı” kelimesini okur.	%100	
n) ”Yazmayı” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100	
o) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100	
ö) “öğreneceğim” kelimesini okur.	%100	
p) ”Öğreneceğim” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100	

r)Nokta işaretine bakar.	%100	
s)Nokta işaretini klavye üstündeki tuşlara basarak yazar.	%100	
7.Belgeyi Kayıt Eder.		
a)Farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getirir.	%100	
b) Farenin sol tuşuna basarak pencereyi açar.	%100	
c) Açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirir.	%100	
d) Farenin sol tuşuna basar.	%100	
e) Farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getirir.	%100	
f) Farenin sol tuşuna basar.	%100	
g) Space tuşuna basarak dosya adını siler.		
h) Klavyenin üstündeki harflere basarak “dosya bilgisayar” yazar.	%100	
i) Farenin okunu kaydet yazısının üstüne getirir.	%100	
j) Farenin sol tuşuna bir defa basar.	%100	
8.Belgeyi Kapatır.		
a)Farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getirir.	%100	
b)Farenin sol tuşuna basar.	%100	
9.Bilgisayarı Kapatır.	%100	
a)Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.	%100	
b)Farenin sol tuşuna basar.	%100	
c)Farenin okunu bilgisayarı kapat yazısının üstüne getirir.	%100	
d) Farenin sol tuşuna basar.		
e)Çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getirir.	%100	
f) Farenin sol tuşuna basar.	%100	
g)Bilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar bekler.	%100	
10.Monitörü Kapatır.		
a) Monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.	%100	

Ek-7

WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ ÖLÇÜ ARACI

KULLANMA YÖNERGESİ

WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ ÖLÇÜ ARACI KULLANMA YÖNERGESİ

Amaç: Öğrencilerin word belgesi üzerine yazı yazma becerisi basamaklarının hangilerini bağımsız olarak yaptığını belirlemeye yönelik ölçü aracıdır.

Ölçü Aracının Uygulanacağı Öğrenci Özellikleri: Bu ölçü aracı, taklit etme becerisine sahip, üç-dört kelimelik cümlelerden oluşan arka arkaya söylenen 2 cümlelik yönergeleri yerine getirebilen, dört-beş kelimelik cümlelerle konuşabilen, bilgi verici metni okuyabilen, iki kelimelik cümleler halinde söylenilen metni kâğıt kalem kullanarak yazabilen, iki-üç kelimelik cümleleri kâğıt kalem kullanarak bakarak yazabilen, ek yetersizlikleri olmayan, 45 dk'lık ders boyunca sessiz bir şekilde oturarak ders dinleyebilen ve tüm vücut bölümlerini rahatlıkla kullanılabilen öğrencilere uygulanabilir.

Kullanılacak Araçlar: Bilgisayar kasası, ekran, fare, klavye

Uygulama Ortamı: Öğrencinin boyuna uygun masa, uygulamacının ve öğrencinin oturması için iki sandalye bulunan herhangi bir odada uygulanabilir.

Ölçü Aracının Uygulanması: Uygulayıcı, öğrencinin kullandığı eli tarafında olacak şekilde hafif çaprazında oturur. Materyaller, öğrencinin eline uygun boyutlardadır. Uygulayıcı öğrenciye, “seninle bir çalışma yapacağız, bu çalışma sırasında ben sana “yap” dedimde yapacaksın, beni sessiz dinleyeceksin bu kurallara uyduğunda dersin sonunda seninle yapabileceğiz diyerek kuralları ve ödülü betimler. Daha sonra öğrenciye becerinin ana yönergesini vererek, öğrencinin bağımsız olarak ve doğru gerçekleştirdiği beceri basamakları için ölçü aracındaki bağımsız sütununa (+) işareti konulur, öğrenci durduğunda word belgesi üzerine yazı yazmaya devam et denir öğrenci yine bir şey yapmaz ya da hatalı bir davranış yaparsa ölçü aracının uygulamasına son verilir.

Ek-8

WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ KAYIT ÇİZELGESİ

WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ KAYIT ÇİZELGESİ

Öğrencinin Adı-Soyadı:

Uygulayıcı Adı-Soyadı:

Saat:

Ortam:

Ana Yönerge: Word Belgesi Üzerine Yazı Yaz				
BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	BAĞIMSIZ		
		Tarih: 1.YOKLAMA	Tarih: 2.YOKLAMA	Tarih: 3.YOKLAMA
5. Monitörü Açar.				
b) Monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.	%100			
6. Bilgisayarı Açar.				
e) Kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.	%100			
f) Monitörde yazılar görünene kadar bekler.	%100			
g) Farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirir.	%100			
h) Farenin sol tuşuna basar.	%100			
7. Programları Açar.				
e) Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.	%100			
f) Farenin sol tuşuna basar.	%100			
g) Farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerletir.	%100			
h) Programlar yazısının üstünde durur.	%100			
8. Word Belgesi Açar.				
d) Farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirir.	%100			

e) Farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getirir.	%100			
f) Farenin sol tuşuna basar.	%100			
9. Metnin Başlığını Yazar.				
a) Klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri açar.	%100			
b) “Bilgisayar” kelimesini okur.	%100			
c) “Bilgisayar” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100			
d) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100			
e) “Öğreniyorum” kelimesini okur.	%100			
f) “Öğreniyorum” kelimesini klavye üzerindeki harflere bakarak yazar.	%100			
g) Klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getirir.	%100			
h) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getirir.	%100			
ı) Klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getirir.	%100			
i) Enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getirir.	%100			
6. Metni yazar.				
a) “Bugün” kelimesini okur.	%100			
b) Kelimenin ilk harfi olan “B” harfini yazar.	%100			
c) Klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapatır.	%100			
d) Kelimenin diğer harflerini	%100			

klavye üstündeki harflere basarak yazar				
e) Virgül işaretine bakar.	%100			
f) Virgül işaretini klavye üstündeki tuşlara basarak yazar.	%100			
g) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100			
h) “bilgisayarda” kelimesini okur.	%100			
ı) “bilgisayarda” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100			
i) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100			
j) “yazı” kelimesini okur.	%100			
k) “Yazı” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100			
l) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100			
m) “yazmayı” kelimesini okur.	%100			
n) “Yazmayı” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100			
o) Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.	%100			
ö) “öğreneceğim” kelimesini okur.	%100			
p) “Öğreneceğim” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.	%100			
r)Nokta işaretine bakar.	%100			
s)Nokta işaretini klavye üstündeki tuşlara basarak yazar.	%100			
7.Belgeyi Kayıt Eder.				
a)Farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine	%100			

getirir.				
l) Farenin sol tuşuna basarak pencereyi açar.	%100			
m) Açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirir.	%100			
n) Farenin sol tuşuna basar.	%100			
o) Farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getirir.	%100			
p) Farenin sol tuşuna basar.	%100			
q) Space tuşuna basarak dosya adını siler.				
r) Klavyenin üstündeki harflere basarak “dosya bilgisayar” yazar.	%100			
s) Farenin okunu kaydet yazısının üstüne getirir.	%100			
t) Farenin sol tuşuna bir defa basar.	%100			
8.Belgeyi Kapatır.				
a)Farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getirir.	%100			
b)Farenin sol tuşuna basar.	%100			
9.Bilgisayarı Kapatır.	%100			
a)Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.	%100			
b)Farenin sol tuşuna basar.	%100			
c)Farenin okunu bilgisayar kapat yazısının üstüne getirir.	%100			
d) Farenin sol tuşuna basar.				
e)Çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getirir.	%100			
f) Farenin sol tuşuna basar.	%100			
g)Bilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar bekler.	%100			
10.Monitörü Kapatır.				

a) Monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.	%100			
--	-------------	--	--	--

Ek-9
WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ ÖNKOŞUL
BECERİLERİ ÖLÇÜ ARACI

WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ ÖNKOŞUL
BECERİLERİ ÖLÇÜ ARACI

Öğrencinin Adı-Soyadı:
Tarih:

Uygulayıcı Adı-Soyadı:
Saat:

Amaç: Öğrencilerin Word belgesi üzerinde metin yazma becerisinde yer alan önkoşul becerilerden hangilerini ne kadar yaptığını belirlemeye yönelik olarak word belgesi üzerinde metin yazma becerisi önkoşul ölçü aracı uygulanacaktır.

Uygulama Yönergesi:

Uygulayıcı, öğrencinin kullandığı eli tarafında olacak şekilde hafif çaprazında oturur. Öğrencide de uygulayıcıda da aynı malzemeler vardır. Materyaller öğrencinin eline uygun boyutlardadır. Uygulayıcı öğrenciye, “seninle bir çalışma yapacağız, bu çalışma sırasında ben sana “yap” dediğimi yapacaksın, “bekle” dediğimde bekleyeceksin, bu kurallara uyduğunda dersin sonunda seninle yapabileceğiz diyerek kuralları ve ödülü betimleyecektir. Word belgesi üzerine metin yazma becerisine yönelik önkoşullar uygulayıcının öğrencinin verdiği cevaplar doğru ise +, yanlış ise – koyarak kaydetmesi ile belirlenecektir. Word belgesi üzerine metin yazma becerisine yönelik önkoşullar öğretim oturumlarının öncesinde öğrenciden göstermesi istenerek gösteremediği durumlarda uygulamacının göstererek daha sonra öğrenciden tekrar göstermesini istemesiyle kazandırılacaktır.

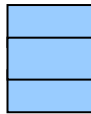
Kullanılacak Araçlar: Bilgisayar kasası, ekran, fare, klavye,
Çarpı, ok, imleç, disket resimleri
20 kelimelik metin örneği, kâğıt, kalem

WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİSİ ÖNKOŞUL BECERİLERİ ÖLÇÜ ARACI KAYIT ÇİZELGESİ				
Bildirimler	Ölçüt	Sorular	Evet	Hayır
1. Önündeki bilgisayara ait parçalardan kasayı göstermesi istendiğinde kasayı gösterir.	2/3	1.Önündeki bilgisayara ait parçalara bak. Kasayı göster.		

		1.Kasa-Ekran 2.Fare-Kasa 3.Kasa-Klavye 		
2. Önündeki bilgisayara ait parçalardan ekranı göstermesi istendiğinde ekranı gösterir.	2/3	2. Önündeki bilgisayara ait parçalara bak. Ekranı göster. 1. Ekran –Fare 2.Klavye-Ekran 3.Ekran – Kasa		
3. Önündeki bilgisayara ait parçalardan fareyi göstermesi istendiğinde fareyi gösterir.	2/3	3. Önündeki bilgisayara ait parçalara bak. Fareyi göster. 1. Fare-Ekran 2. Fare- Klavye 3. Kasa-Fare		
4. Önündeki bilgisayara ait parçalardan klavyeyi göstermesi istendiğinde klavyeyi gösterir.	2/3	4. Önündeki bilgisayara ait parçalara bak. Klavyeyi göster. 1. Klavye – Fare 2.Kasa-Klavye 3. Ekran-Klavye		
5. Önündeki klavye üzerinden home, end, caps lock, enter tuşunu göstermesi istendiğinde söylenilen tuşu gösterir.	2/3	5 ₁ . Önündeki klavyeye bak. Home tuşunu göster. ^a ₁ . Home – Caps Lock a ₂ . End-Home a ₃ . Home-Enter 5 ₂ . Önündeki klavyeye bak. End tuşunu göster. b ₁ . End–Enter b ₂ . Caps Lock- End		

		b₃. Home-End 5₃. Önündeki klavyeye bak. Caps Lock tuşunu göster. c₁. Caps Lock– Home c₂. Caps Lock- End c₃. End-Enter 5₄. Önündeki klavyeye bak. Enter tuşunu göster. d₁. Enter-Caps Lock d₂. End-Enter d₃. Enter-Home 		
6.Önündeki işaret resimleri arasından çarpı işaretini göstermesi istendiğinde çarpı işaretini gösterir.	2/3	6.Önündeki işaret resimlerine bak. Çarpı işaretini göster. 1.Çarpı-Ok 2. İmleç-Çarpı 3. Çarpı-Disket		
7. Önündeki işaret resimleri arasından ok işaretini göstermesi istendiğinde ok işaretini gösterir.	2/3	7. Önündeki işaret resimlerine bak. Ok işaretini göster. 1. Ok-İmleç 2. Çarpı-Ok 3. Ok-Disket		
8. Önündeki işaret resimleri arasından imleç işaretini göstermesi istendiğinde imleç işaretini gösterir.	2/3	8. Önündeki işaret resimlerine bak. İmleç işaretini göster. 1. İmleç-Çarpı 2. Disket- İmleç 3. İmleç-Ok		
9. Önündeki işaret resimleri arasından disketi göstermesi istendiğinde	2/3	9. Önündeki işaret resimlerine bak. Disket işaretini göster.		

disket işaretini gösterir.		1. Disket - İmleç 2. Çarpı - Disket 3. Disket-Ok		
10. Gösterilen bilgisayara ait parçanın sağını göstermesi istendiğinde bilgisayara ait parçanın sağını gösterir.	2/3	10. Önündeki bilgisayara ait parçaya bak. Sağını göster. 1. Kasa 2. Ekran 3. Fare		
11. Gösterilen bilgisayara ait parçanın solunu göstermesi istendiğinde bilgisayara ait parçanın solunu gösterir.	2/3	11. Önündeki bilgisayara ait parçaya bak. Solunu göster. 1. Kasa 2. Ekran 3. Fare		
12. Gösterilen bilgisayara ait parçanın üstünü göstermesi istendiğinde bilgisayara ait parçanın üstünü gösterir.	2/3	12. Önündeki bilgisayara ait parçaya bak. Üstünü göster. 1. Kasa 2. Ekran 3. Fare		
13. Gösterilen bilgisayara ait parçanın altını göstermesi istendiğinde bilgisayara ait parçanın altını gösterir.	2/3	13. Önündeki bilgisayara ait parçaya bak. Altını göster. 1. Kasa 2. Ekran 3. Fare		
14. Gösterilen iki nesne arasından uzun olanı göstermesi istendiğinde uzun olanı gösterir.	2/3	14. Önündekilere bak. Uzun olanı göster. 1. Uzun kalem-kısa kalem 2. Uzun şişe- kısa şişe 3. Uzun kurdela-kısa kurdela 		
15. Verilen 20 kelimelik metni yüksek sesle oku	17/20	15. Metni yüksek sesle oku.		

denildiğinde yazıldığı gibi okur.				
16. Verilen 20 kelimelik metni kâğıt kalem kullanarak yaz denildiğinde tek satır aralığına bakarak metinde yazıldığı gibi yazar.	17/20	16. Metni tek satır aralığına kâğıt kalem kullanarak yazar.		

Ek-10

**EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ VERİ
TOPLAMA FORMU**

UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ VERİ TOPLAMA FORMLARI

- Eşzamanlı İpucu İşlem Sürecini Öğretim Uygulama Güvenirliği Veri
Toplama Formu

- Yoklama Oturumları (Başlama, Süreklilik, Genelleme)Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

Eşzamanlı İpucu İşlem Süreci Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu

Amaç: Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu” eşzamanlı ipucu öğretim sürecinin” hazırlanmış olan öğretim planlarına ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

Kullanma yönergesi: Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “ Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. İki gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kayıdan izleyerek, uygunsa “ evet” sütununa; uygun değilse “ Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyeceklerdir.

Gözlemci:

Tarih:

Beceri Basamakları	Evet	Hayır
Ortam ve Araç-gereçler		
a. Ortamı dikkat dağıtıcı uyaranlardan arındırır		
b.Becerinin gereğine uygun araçları seçer		
c.Belirlenmiş olan ipucuna uygun sayıda araçlar ortamda yer alır		
d.Öğrencinin kullandığı eli tarafına geçer		
Öğretime Hazırlık		
a.Çalışılacak olan konuyu söyler.		
b.Kuralları açıklar		
c.Ödülü söyler		
d.Araçları tanıtır		
e.Dikkat işaretini verir		
Öğretim Süreci		
a.Ana Yönergeyi verir		
b. Becerinin ilk basamağı için ipucunu sunar		
Öğrenci ipucu bir kez sunulduktan sonra doğru tepki verirse,		
Öğrenci, doğru tepki verdiğinde pekiştirir.		
Öğrencinin vermiş olduğu doğru tepkiyi ilerleme kayıt çizelgesinde ilgili bölüme kaydeder.		
Öğrenci ipucu bir kez sunulduktan sonra yanlış tepki verirse,		
Öğrenci yanlış tepki verdiğinde öğrenciyi bir önceki pozisyonuna getirir.		

İpucunu ikinci kez sunar.		
Öğrenci doğru tepki verdiğiinde pekiştirir.		
Öğrencinin vermiş olduğu doğru tepkiyi ilerleme kayıt çizelgesinde ilgili bölüme kaydeder.		
Öğrenci ipucu bir kez sunulduktan sonra tepkisiz kalırsa,		
Öğrenci tepkisiz kaldığında öğrenciyi bir önceki pozisyonuna getirir		
İpucunu ikinci kez sunar.		
Öğrenci doğru tepki verdiğiinde pekiştirir.		
Öğrencinin vermiş olduğu doğru tepkiyi ilerleme kayıt çizelgesinde ilgili bölüme kaydeder.		
c. Becerinin ikinci basamağı için ipucunu sunar.		
Becerinin tüm basamakları bitene kadar öğrencinin vermiş olduğu tepkilere uygun şekilde yazılı basamakları uygular.		

- Uygulama Güvenirlilik hesaplaması: $\frac{\text{Gözlenen uygulamacı davranışı}}{\text{Planlanan uygulamacı davranışı}} * 100$

Ek-11

**YOKLAMA OTURUMLARI (BAŞLAMA, SÜREKLİLİK,
GENELLEME) UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ VERİ TOPLAMA FORMU**

Yoklama Oturumları (Başlama, Süreklilik, Genelleme)Uygulama Güvenirliği

Veri Toplama Formu

Amaç: Bu formun amacı, uygulamacının uygulamış olduğu yoklama oturumlarını hazırlanmış olduğu planlarına ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

Kullanma yönergesi: Bu formda, uygulayıcının gerçekleştirmesi beklenen beceri basamakları “ Beceri basamakları” sütununda yer almaktadır. İki gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kayından izleyerek, uygunsa “ evet” sütununa; uygun değilse “ Hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirleyeceklerdir.

Gözlemci:

Tarih:

Beceri Basamakları	Evet	Hayır
Ortam ve Araç-gereçler		
a. Ortamı dikkat dağıtıcı uyaranlardan arındırır		
b.Becerinin gereğine uygun araçları seçer		
c.Öğrencinin kullandığı eli tarafına geçer		
Öğretime Hazırlık		
a.Çalışılacak olan konuyu söyler.		
b.Kuralları açıklar		
c.Ödülü söyler		
d.Araçları tanıtır		
e.Dikkat işaretini verir		
Öğretim Süreci		
a.Ana Yönergeyi verir		
Öğrenci, ana yönerge verildikten sonra beceri basamaklarını bağımsız olarak yaparsa,		
Bağımsız olarak gerçekleştirdiği beceri basamaklarını ölçü aracında işaretler.		
Öğrenci, ana yönerge verildikten sonra yanlış tepkiye yönelirse,		

Çalışmayı sonlandırır		
Öğrenci, ana yönerge verildikten sonra hiç tepkide bulunmazsa		
Ana yönergeyi tekrar eder.		
Öğrenciden yine tepki gelmezse uygulamayı sonlandırır.		

Ek-12

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK SOSYAL GEÇERLİK FORMU

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK SOSYAL GEÇERLİK FORMU

Amaç: Bu formun amacı, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretildiği öğrencilerin sınıf öğretmeninin, uygulanan sürece ilişkin görüşlerini almaktır.

1- Öğrencinizin Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazandıktan sonra, ileriki yaşantısında bu becerinin onun daha bağımsız yaşamasına hizmet edeceğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

2- Çalışılan bu becerinin, öğrencinizin öğrenmesi gereken diğer beceriler arasından öncelikli beceri olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

3- Öğrencinizin bu beceriyi kazanmasının onun diğer çalışma davranışlarını olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

4- Öğrenciniz Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazandığında okulda ve evde kullanmaya başladığında, ailesinin ona karşı olumlu tutum geliştireceğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

5- Eşzamanlı ipucu işlem sürecinin, Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazandırmak için uygun yöntem olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

6- Bu yöntemi kullanarak okulda beceri öğretimi yapmak mümkün mü?

Evet, mümkün

Hayır, mümkün değil

Kararsızım

()

()

()

7- Bu işlem sürecini öğretmenlere kazandırarak, onların da beceri öğretiminde kullanmasını sağlamak mümkün mü?

Evet, mümkün

Hayır, mümkün değil

Kararsızım

()

()

()

8- Bu çalışma sonunda öğrencinizde gördüğünüz değişiklikleri birkaç cümle ile açıkla mısınız?

9-Bu çalışma sonunda kendinizde gördüğünüz değişiklikleri birkaç cümle ile açıkla mısınız?

10- Çalışmanın en hoşunuza giden tarafını birkaç cümle ile açıkla mısınız?

11- Çalışmanın hoşunuza gitmeyen tarafını birkaç cümle ile açıkla mısınız?

Ek-13
AİLEYE YÖNELİK SOSYAL GEÇERLİK FORMU

AİLEYE YÖNELİK SOSYAL GEÇERLİK FORMU

Amaç: Bu formun amacı, word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretildiği öğrencilerin ailelerinin, uygulanan sürece ilişkin görüşlerini almaktır.

1- Çocuğunuzun Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazandıktan sonra, ileri ki yaşantısında bu becerinin onun daha bağımsız yaşamasına hizmet edeceğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

2- Çalışılan bu becerinin çocuğunuzun öğrenmesi gereken diğer beceriler arasından öncelikli beceri olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

3- Çocuğunuzun bu beceriyi kazanmasının onun diğer çalışma davranışlarını olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

4- Çocuğunuzun Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazandığında okulda ve evde kullanmaya başladığında diğer kişilerin ona karşı olumlu tutum geliştireceğini düşünüyor musunuz?

Evet, düşünüyorum

Hayır, düşünmüyorum

Kararsızım

()

()

()

5- Bu çalışma sonunda çocuğunuzda gördüğünüz değişiklikleri birkaç cümle ile açıkla mısınız?

6-Bu alışma sonunda kendinizde gördüğünüz değişiklikleri birkaç cümle ile açıklar mısınız?

Ek-14

**EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİYLE SUNULAN WORD BELGESİ ÜZERİNE
YAZI YAZMA BECERİ ÖĞRETİM MATERYALİ**

EŞZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİYLE SUNULAN WORD BELGESİ ÜZERİNE YAZI YAZMA BECERİ ÖĞRETİM MATERYALİ

AMAÇLAR

Uzun dönemli amaç: Öğrenci, üç öğretim sonu yoklamanın üçünde bağımsız olarak word belgesi üzerine yazı yazar.

Kısa dönemli amaç 1: Öğrenci, model olunduğunda word belgesi üzerine yazı yazar.

Öğretim amaçları:

3. Monitörü Açar.

- Öğrenci model olunduğunda, monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açar.

4. Bilgisayarı Açar.

- Öğrenci model olunduğunda kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak bilgisayarı açar.
- Öğrenci model olunduğunda monitörde yazılar görünene kadar bekler.
- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basar.

5. Programları Açar.

- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerletir.
- Öğrenci model olunduğunda programlar yazısının üstünde durur.

6. Word Belgesi Açar.

- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getirir.

- Öğrenci model olduğunda farenin sol tuşuna basar.

7. Metnin Başlığını Yazar.

- Öğrenci model olduğunda klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri açar.
- Öğrenci model olduğunda metnin başlığının ilk kelimesini okur.
- Öğrenci model olduğunda kelimeyi yazar.
- Öğrenci model olduğunda klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.
- Öğrenci model olduğunda başlık bitene kadar b,c ve d basamaklarını tekrar eder.
- Öğrenci model olduğunda klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getirir.
- Öğrenci model olduğunda klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getirir.
- Öğrenci model olduğunda klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getirir.
- Öğrenci model olduğunda enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getirir.

6. Metni yazar.

- Öğrenci model olduğunda metindeki ilk kelimeyi okur.
- Öğrenci model olduğunda kelimenin ilk harfini yazar.
- Öğrenci model olduğunda klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapatır.
- Öğrenci model olduğunda kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yazar
- Öğrenci model olduğunda klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.
- Öğrenci model olduğunda sonraki kelimeyi okur.
- Öğrenci model olduğunda kelimeyi klavye üstündeki harflere basarak yazar.

- Öğrenci model olunduğunda cümlenin sonuna kadar f ve g basamaklarını tekrar ederek metni yazar.

7.Belgeyi Kayıt Eder.

- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basarak pencereyi açar.
- Öğrenci model olunduğunda açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci model olunduğunda space tuşuna basarak dosya adını siler.
- Öğrenci model olunduğunda klavyenin üstündeki harflere basarak dosya yazar.
- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu kaydet yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna bir defa basar.

8.Belgeyi Kapatır.

- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basar.

9.Bilgisayarı Kapatır.

- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci model olunduğunda farenin okunu bilgisayar kapat yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basar.

- Öğrenci model olunduğunda çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getirir.
- Öğrenci model olunduğunda farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci model olunduğunda bilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar bekler.

10.Monitörü Kapatır.

- Öğrenci model olunduğunda monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.

Kısa dönemli amaç 2: Öğrenci, bağımsız olarak word belgesi üzerine yazı yazar.

Öğretim amaçları:

1.Monitörü Açar.

- Öğrenci bağımsız olarak, monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açar.

2.Bilgisayarı Açar.

- Öğrenci bağımsız olarak, kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak bilgisayarı açar.
- Öğrenci bağımsız olarak, monitörde yazılar görünene kadar bekler.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.

3.Programları Açar.

- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerletir.
- Öğrenci bağımsız olarak programlar yazısının üstünde durur.

4.Word Belgesi Açar.

- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirir.

- Öğrenci bağımsız olarak farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.
- **5.Metnin Başlığını Yazar.**
- Öğrenci bağımsız olarak klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri açar.
- Öğrenci bağımsız olarak metnin başlığının ilk kelimesini okur.
- Öğrenci bağımsız olarak kelimeyi yazar.
- Öğrenci bağımsız olarak klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.
- Öğrenci bağımsız olarak başlık bitene kadar b,c ve d basamaklarını tekrar eder.
- Öğrenci bağımsız olarak klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getirir.

6.Metni yazar.

- Öğrenci bağımsız olarak metindeki ilk kelimeyi okur.
- Öğrenci bağımsız olarak kelimenin ilk harfini yazar.
- Öğrenci bağımsız olarak klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapatır.
- Öğrenci bağımsız olarak kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yazar
- Öğrenci bağımsız olarak klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.
- Öğrenci bağımsız olarak sonraki kelimeyi okur.
- Öğrenci bağımsız olarak kelimeyi klavye üstündeki harflere basarak yazar.

- Öğrenci bağımsız olarak cümlenin sonuna kadar f ve g basamaklarını tekrar ederek metni yazar.

7.Belgeyi Kayıt Eder.

- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basarak pencereyi açar.
- Öğrenci bağımsız olarak açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci bağımsız olarak space tuşuna basarak dosya adını siler.
- Öğrenci bağımsız olarak klavyenin üstündeki harflere basarak dosya yazar.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu kaydet yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna bir defa basar.

8.Belgeyi Kapatır.

- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.

9.Bilgisayarı Kapatır.

- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin okunu bilgisayar kapat yazısının üstüne getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.

- Öğrenci bağımsız olarak çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getirir.
- Öğrenci bağımsız olarak farenin sol tuşuna basar.
- Öğrenci bağımsız olarak bilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar bekler.

10.Monitörü Kapatır.

- Öğrenci bağımsız olarak monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.

ÖĞRETİM PLANLARI

Öğrenci için belirlenen uygun ipucu: Model olma

Kullanılacak Araçlar: 2 adet ekran, 2 adet klavye, 2 adet kasa, 2 adet mouse

Öğretime hazırlık: Word belgesi üzerine yazı yazma becerisinin öğretim planlarının sunulması sırasında öğretime başlamadan önce, kasa ve mouse, öğrencinin kullandığı eli tarafında, ekran öğrencinin göz hizasında tam karşısında olacak şekilde yerleştirilmiştir. Uygulamacı, kendi önüne de aynı araçlardan koymuştur. Ortamda öğrencinin dikkatini çekebilecek başka nesne ve kişiler bulundurulmamıştır. Uygulamacı, öğrenciye malzemeleri göstererek bugün seninle word belgesi üzerine yazı yazma ile ilgili bir çalışma yapacağız demiş ve öğrenci için etkili olduğu bilinen bir etkinlik pekiştirecinin verilebileceğini belirterek kuralları açıklamıştır. Daha sonra, öğrenciden, önündeki malzemeleri tek tek göstermesi istenilmiştir. Araçların tanıtımı bittikten sonra, öğrenciye “Şimdi çalışmamıza başlayalım, demiş ve öğrenciden sözel ya da jest ve mimiklerle verilecek bir yanıt beklenmiştir. Öğrenci, hazır olduğunu söyler ya da bu anlamda başını sallarsa öğrenciye,” Aferin, çok güzel, o zaman çalışmamıza başlayalım” denilerek öğretim sürecine başlanmıştır.

1.ÖĞRETİM OTURUMU

Öğretmen öğrenciye ana yönergeyi verir. Word belgesi üzerinde yazı yaz der. Öğrencinin yapabildiklerinin yapabildiği yere kadar yapmasını bekler. Yapabildiği bir

şey yoksa monitörü aç der. Hemen ardından bak ben monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağım ile basarak monitörü açıyorum der ve monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açar hadi sende monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü aç der. Öğrenci monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açarsa aferin monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü açtın der. Öğrenci yanlış tepkide bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Daha sonra şimdi bak ve beni izle der bak ben kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağım ile basarak bilgisayarı açıyorum hadi sende kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak bilgisayarı aç der. Öğrenci kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak bilgisayarı açarsa aferin kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak bilgisayarı açtın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen hemen ardından öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben monitörde yazılar görünene kadar bekliyorum der ve monitörde yazılar görünene kadar bekler hadi sende monitörde yazılar görünene kadar bekle der öğrenci monitörde yazılar görünene kadar beklerse aferin monitörde yazılar görünene kadar bekledin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Daha sonra öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getiriyorum der ve farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirir. Hadi sende farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getir der. Öğrenci Farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirirse öğretmen aferin farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen şimdi bak ve beni izle bak ben farenin sol tuşuna basıyorum hadi sende farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci farenin sol tuşuna basarsa aferin farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Hemen ardından Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getiriyorum der ve getirir hadi sende farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getir der. Öğrenci Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirirse aferin farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen şimdi bak ve beni izle bak ben farenin sol tuşuna basıyorum hadi sende farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci farenin sol tuşuna basarsa aferin farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen şimdi bak ve beni izle bak ben farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerletiyorum der ve Farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerletir. Hadi sende farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerlet der. Öğrenci Farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerletirse aferin Farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerlettin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen şimdi bak ve beni izle bak ben programlar yazısının üstünde duruyorum hadi sende programlar yazısının üstünde dur der ve durur. Öğrenci Programlar yazısının üstünde durursa aferin programlar yazısının üstünde durdun der. Öğrenci yanlış tepki de

bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen şimdi bak ve beni izle bak ben farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getiriyorum der ve farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirir. Hadi sende Farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getir der. Öğrenci Farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirirse aferin farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen şimdi bak ve beni izle bak ben farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getiriyorum der ve farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getirir. Hadi sende Farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getir der. Öğrenci Farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getirirse aferin Farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getirdin der. Öğrenci yanlış yapar ya da hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen şimdi bak ve beni izle bak ben farenin sol tuşuna basıyorum hadi sende farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci Farenin sol tuşuna basarsa aferin farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen şimdi bak ve beni izle bak ben klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri açıyorum der ve klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna

basarak büyük harfleri açar. Hadi sende klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri aç der. Öğrenci klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri açarsa aferin klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri açtın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben Metnin başlığının ilk kelimesini okuyorum der ve metnin başlığının ilk kelimesini okur. Hadi sende metnin başlığının ilk kelimesini oku der. Öğrenci metnin başlığının ilk kelimesini okursa aferin metnin başlığının ilk kelimesini okudun der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben kelimeyi yazıyorum der ve kelimeyi yazar. Hadi sende kelimeyi yaz der. Öğrenci kelimeyi yazarsa öğretmen aferin kelimeyi yazdın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakıyorum der klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır. Hadi sende Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırak der. Öğrenci klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakırsa öğretmen aferin klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bıraktın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getiriyorum der ve klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getirir. Hadi sende Klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getir der. Öğrenci Klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getirirse öğretmen aferin Klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getirirdin der. Öğrenci yanlış tepki de

bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getiriyorum der ve klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getirir. Hadi sende Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getir der. Öğrenci klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getirirse öğretmen aferin klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getirirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getiriyorum der ve klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getirir. Hadi sende Klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getir der. Öğrenci Klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getirirse aferin klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben Enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getiriyorum der Enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getirir. Hadi sende Enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getir der. Öğrenci Enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getirirse öğretmen aferin Enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getirirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben metindeki ilk kelimeyi okuyorum der ve okur. Hadi sende metindeki ilk kelimeyi oku der. Öğrenci metindeki kelimeyi okursa öğretmen aferin metindeki ilk kelimeyi okudun der. Öğrenci yanlış tepki

de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben kelimenin ilk harfini yazıyorum der ve kelimenin ilk harfini yazar. Hadi sende kelimenin ilk harfini yaz der. Öğrenci kelimenin ilk harfini yazarsa öğretmen aferin kelimenin ilk harfini yazdın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben Klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapatıyorum der ve klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapatır. Hadi sende Klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapat der. Öğrenci klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapatırsa öğretmen aferin klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapattın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yazıyorum der ve kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yazar. Hadi sende Kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yaz der. Öğrenci Kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yazarsa öğretmen aferin Kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yazdın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakıyorum der ve bırakır. Hadi sende Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırak der. Öğrenci Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakırsa öğretmen aferin klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin

arasında boşluk bıraktın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben sonraki kelimeyi okuyorum der ve okur. Hadi sende sonraki kelimeyi oku der. Öğrenci sonraki kelimeyi okursa öğretmen aferin sonraki kelimeyi okudun der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben kelimeyi klavye üstündeki harflere basarak yazıyorum der ve yazar. Hadi sende Kelimeyi klavye üstündeki harflere basarak yaz der. Öğrenci kelimeyi klavye üstündeki harflere basarak yazarsa öğretmen aferin kelimeyi klavye üstündeki harflere basarak yazdın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getiriyorum der ve getirir. Hadi sende farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getir der. Öğrenci farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getirirse öğretmen aferin farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben Farenin sol tuşuna basarak pencereyi açıyorum der ve açar. Hadi sende Farenin sol tuşuna basarak pencereyi aç der. Öğrenci Farenin sol tuşuna basarak pencereyi açarsa öğretmen aferin Farenin sol tuşuna basarak pencereyi açtın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getiriyorum der açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirir. Hadi sende açılan pencerede sol

taftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getir der. Öğrenci Açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirirse öğretmen aferin Açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin sol tuşuna basıyorum der ve basar. Hadi sende Farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci farenin sol tuşuna basarsa öğretmen aferin Farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben Farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getiriyorum der ve getirir. Hadi sende Farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getir der. Öğrenci Farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getirirse öğretmen aferin Farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin sol tuşuna basıyorum der ve basar. Hadi sende Farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci farenin sol tuşuna basarsa öğretmen aferin Farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben space tuşuna basarak dosya adını sili yorum der ve siler. Hadi sende Space tuşuna basarak dosya adını sil der. Öğrenci Space tuşuna basarak dosya adını silerse öğretmen aferin Space tuşuna basarak dosya adını sildin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben klavyenin üstündeki harflere basarak dosya yazıyorum der ve yazar. Hadi sende Klavyenin üstündeki harflere

basarak dosya yaz der. Öğrenci Klavyenin üstündeki harflere basarak dosya yazarsa öğretmen aferin Klavyenin üstündeki harflere basarak dosya yazdın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin okunu kaydet yazısının üstüne getiriyorum der ve getirir. Hadi sende Farenin okunu kaydet yazısının üstüne getir der. Öğrenci farenin okunu kaydet yazısının üstüne getirirse öğretmen aferin Farenin okunu kaydet yazısının üstüne getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin sol tuşuna basıyorum der ve basar. Hadi sende farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci Farenin sol tuşuna basarsa öğretmen aferin farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getiriyorum der ve getirir. Hadi sende Farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getir der. Öğrenci Farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getirirse öğretmen aferin farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin sol tuşuna basıyorum der ve basar. Hadi sende farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci farenin sol tuşuna basarsa öğretmen aferin farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getiriyorum der ve getirir. Hadi sende Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getir der. Öğrenci farenin okunu ekranın

sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirirse öğretmen aferin Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin sol tuşuna basıyorum der ve basar. Hadi sende Farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci Farenin sol tuşuna basarsa öğretmen aferin farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben Farenin okunu bilgisayarını kapat yazısının üstüne getiriyorum der ve getirir. Hadi sende Farenin okunu bilgisayarını kapat yazısının üstüne getir der. Öğrenci farenin okunu bilgisayarını kapat yazısının üstüne getirirse öğretmen aferin Farenin okunu bilgisayarını kapat yazısının üstüne getirirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin sol tuşuna basıyorum der ve basar. Hadi sende Farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci farenin sol tuşuna basarsa öğretmen aferin farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben Çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getiriyorum der getirir. Hadi sende Çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getir der. Öğrenci çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getirirse öğretmen aferin çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getirdin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben farenin sol tuşuna basıyorum der ve basar. Hadi sende Farenin sol tuşuna bas der. Öğrenci farenin sol tuşuna basarsa

öğretmen aferin Farenin sol tuşuna bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben bilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar bekliyorum der ve bekler. Hadi sende Bilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar bekle der. Öğrenci bilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar beklerse öğretmen aferin bilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar bekledin der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

Öğretmen öğrenciye şimdi bak ve beni izle der bak ben monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basıyorum der ve basar. Hadi sende monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile bas der. Öğrenci monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarsa öğretmen aferin monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile bastın der. Öğrenci yanlış tepki de bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur.

2.ÖĞRETİM OTURUMU

YOKLAMA

Öğretmen öğrenciye ölçü aracı kullanma yönergesinde açıklandığı şekilde ortam düzenlemesi yaparak, beceriyle ilgili ana yönergeyi verir. Word belgesi üzerinde yazı yaz der. Öğrencinin yapabildiği yere kadar yapmasını bekler. Öğrencinin, bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamakları beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (+) işareti kullanarak kayıt eder. Öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı basamakları, beceri kayıt çizelgesinde ilgili basamağın karşısına (-) işareti kullanarak kayıt eder. Öğretmen öğrencinin doğru yada yanlış tepkilerine nötr kalarak öğrenci bir şey yapmadan beklediğinde, ana yönergeyi tekrar ederek devam etmesi ister ve bir – iki saniye bekler. Öğrencinin yine bir şey yapmadığı gözleldiğinde, bir kez daha ana yönergeyi tekrar ederek devam etmesi ister, bir iki saniye bekler, öğrencinin yine bir şey yapmadığını gözleldiğinde

ise uygulamaya son verir. Öğrenci yanlış yöneldiğinde ise uygulama kesilir ve öğrencinin bağımsız olarak yapabildiği basamaklar (+), bağımsız olarak gerçekleştiremediği ya da yanlış yaptığı basamaklar ise (-) işareti kullanılarak kayıt edilir.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Daha sonra ise öğretmen ortam ve araçları baştaki duruma getirir. Öğretmen öğrenciye ana yönergeyi verir “Word belgesi üzerinde yazı yaz “der ve yoklama ile belirlenen ilerlemeleri öğrencinin yapabildiklerinin yapabildiği yere kadar yapmasını bekler. Yapabildiği bir şey yoksa monitörü aç der. Hemen ardından bak ben monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağım ile basarak monitörü açıyorum der ve monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açar hadi sende monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü aç der. Öğrenci monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basarak monitörü açarsa aferin monitörün üzerindeki yuvarlak düğmeye işaret parmağın ile basarak monitörü açtın der. Öğrenci yanlış tepkide bulunur ya da tepkide bulunmaz hiçbir şey yapmadan beklerse öğretmen öğrenciye tekrar model olur. İzleyen beceri basamaklarında öğretim birinci öğretim oturumunda açıklandığı şekilde devam eder.

Ek-15
EŞ ZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ İLERLEME KAYIT FORMU

EŞ ZAMANLI İPUCU İŞLEM SÜRECİ İLERLEME KAYIT FORMU

Öğrencinin Adı-Soyadı:

Uygulayıcının Adı Soyadı :

Tarih:

Ortam:

Araç gereç:

Öğretim Oturumu Sayısı:
Süresi:

Öğretim Süreci Sayısı: Öğretim Süreci

ANA YÖNERGE: Word belgesi üzerine yazı yaz.	1.ÖĞRETİM SÜRECİ MODEL OLMA SAYISI			2.ÖĞRETİM SÜRECİ MODEL OLMA SAYISI		
	1.	2.	3.	1.	2.	3.
• Monitörü Açar.						
• Monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.						
• Bilgisayarı Açar.						
• Kasanın önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.						
• Monitörde yazılar görünene kadar bekler.						
• Farenin okunu ekrandaki kutunun üstüne getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• Programları Açar.						
• Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• Farenin okunu programlar yazısının üstüne gelinceye kadar yukarı doğru ilerletir.						
• Programlar yazısının üstünde durur.						
• Word Belgesi Açar.						
• Farenin okunu çıkan kutucukta aşağı doğru ilerleterek Microsoft Office yazısının üstüne getirir.						
• Farenin ucunu çıkan kutucukta aşağı doğru						

ilerleterek Microsoft Office Word yazısının üstüne getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• Metnin Başlığını Yazar.						
• Klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri açar.						
• “Bilgisayar” kelimesini okur.						
• “Bilgisayar” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.						
• Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.						
• ”Öğreniyorum” kelimesini okur.						
• “Öğreniyorum” kelimesini klavye üzerindeki harflere bakarak yazar.						
• Klavyenin üstündeki home yazan tuşa basarak imleci yazının başına getirir.						
• Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir süre basılı tutarak metnin başlığını sayfanın ortasına getirir.						
• Klavyenin üstündeki end yazan tuşa basarak imleci yazının sonuna getirir.						
• Enter yazan tuşa basarak imleci satırın başına getirir.						
• 6.Metni yazar.						
• “Bugün” kelimesini okur.						
• Kelimenin ilk harfi olan “B” harfini yazar.						
• Klavyenin sol tarafındaki caps lock tuşuna basarak büyük harfleri kapatır.						
• Kelimenin diğer harflerini klavye üstündeki harflere basarak yazar						
• Virgül işaretine bakar.						

• Virgül işaretini klavye üstündeki tuşlara basarak yazar.						
• Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.						
• “bilgisayarda” kelimesini okur.						
• “bilgisayarda” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.						
• Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.						
• “yazı” kelimesini okur.						
• “Yazı” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.						
• Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.						
• ”yazmayı” kelimesini okur.						
• ”Yazmayı” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.						
• Klavyenin üstündeki en uzun tuşa bir defa basarak kelimelerin arasında boşluk bırakır.						
• “öğreneceğim” kelimesini okur.						
• ”Öğreneceğim” kelimesini klavye üstündeki harflere basarak yazar.						
• Nokta işaretine bakar.						
• Nokta işaretini klavye üstündeki tuşlara basarak yazar.						
• Belgeyi Kayıt Eder.						
• Farenin okunu ekranın sol üstündeki disket resmine getirir.						

• Farenin sol tuşuna basarak pencereyi açar.						
• Açılan pencerede sol taraftaki masa üstü yazısının üstüne farenin okunu getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• Farenin okunu dosya adı yazan yerin yanındaki beyaz boşluğa getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• Space tuşuna basarak dosya adını siler.						
• Klavyenin üstündeki harflere basarak “dosya bilgisayar” yazar.						
• Farenin okunu kaydet yazısının üstüne getirir.						
• Farenin sol tuşuna bir defa basar.						
• Belgeyi Kapatır.						
• Farenin okunu ekranın sağ üst tarafındaki renkli olan çarpı işaretinin üstüne getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• Bilgisayarı Kapatır.						
• Farenin okunu ekranın sol aşağısındaki başlat yazısının üstüne getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• Farenin okunu bilgisayar kapat yazısının üstüne getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• Çıkan pencerede farenin okunu kapat yazısının üstündeki kırmızı şekle getirir.						
• Farenin sol tuşuna basar.						
• gBilgisayarı kapatabilirsiniz yazısı çıkana kadar bekler.						
• Monitörü Kapatır.						
• a) Monitörün önündeki yuvarlak düğmeye işaret parmağı ile basar.						

Öğrenci Anne-Baba İzin Formu

Oya Arslan Armutcu'nun eşzamanlı ipucu öğretim yöntemini kullanarak çocuğuma bilgisayarda Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini öğretmesini kabul ediyorum. Bu çalışmanın amacı, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere zincirleme becerilerin kazandırılmasında eşzamanlı ipucu işlem süreci kullanılarak yapılan öğretimin Word belgesi üzerine yazı yazma becerisini kazanmalarına yol açıp açmadığı belirlemektir. Bu çalışma Oya Arslan Armutcu'nun yüksek lisans tez çalışması olacaktır.

Oya Arslan Armutcu'nun çalışma süresince kendisine soracağım tüm sorulara yanıt vereceğini anlamış bulunmaktayım.

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde ve Doç. Dr. Nihal Varol danışmanlığında yürütülmektedir.

Anne - Baba Adı Soyadı

Tarih

İmzası

